

Samen Dordt West

**Uitvoeringsprogramma
2024-2026**

Nationaal Programma Dordt West 2023-2043

Voorwoord

Met gepaste trots bied ik u, de geïnteresseerde lezer, dit eerste uitvoeringsprogramma van het Nationaal Programma Dordt West 2023-2043 aan. Met dit programma voor de komende drie jaar willen we bereiken dat bewoners en lokale partners (woningcorporaties, politie, zorg- en welzijnsorganisaties, scholen, ondernemers, enzovoorts) intensiever gaan samenwerken. Dat ze samen met de overheid vanuit verschillende ministeries de uitdagingen op het gebied van onderwijs, armoede, gezondheid, werk, wonen en veiligheid gaan aanpakken.

Dit programma vergt een lange adem, daarom is hier twintig jaar voor uitgetrokken. Er zijn inmiddels prachtige initiatieven van start gegaan. En met dit programma willen we de samenwerking op tal van vlakken gaan versterken. Om met elkaar het verschil in de wijk te kunnen maken.

Veel mensen in Dordt West voelen zich daar lang niet altijd prettig. Om te wonen, om er op te groeien. Met dit programma willen we extra aandacht schenken aan de mensen die dit goed kunnen gebruiken. Om überhaupt uit die vicieuze cirkel te kunnen komen waar zij nu in leven omdat mensen zich onveilig voelen, ze geen contact hebben met de burens en er sprake is van ondermijnende criminaliteit in hun omgeving.

Maar wanneer ze eenmaal zien dat de verschillende instanties doorpakken en er kleine en grote resultaten zichtbaar worden, dan zul je zien dat mensen zelf ook meer bereid zijn zich in te zetten. We willen dat het vertrouwen in elkaar en in de overheid groeit.

Wanneer mensen aan het einde van de maand wat geld overhouden, omdat hun woning goed geïsoleerd is en de stookkosten dalen, dan houden ze vanzelf energie over voor andere dingen. Dan hebben we samen iets goeds gedaan. Maar dat kan niet zonder dat bewoners ook actief mee gaan doen. Maar daar komen ze nu vaak niet aan toe. De veerkracht en weerbaarheid van de inwoners in Dordt West moet terugkomen. Daar gaan we de komende jaren de focus op leggen!

Wouter Kolff

burgemeester Dordrecht en voorzitter Alliantie Dordt West

Uitvoerings- programma Dordt West 2024-2026

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding	5
2. Nationaal Programma Dordt West	6
3. De wijken	11
4. Wonen en fysieke leefomgeving	17
5. Gezond en samen leven	34
6. Leren en ontwikkelen	56
7. Arbeidsmarkt en bestaanszekerheid	75
8. Leefbaar en veilig	90
9. Participatie: bewoners centraal	106
10. Organisatie	109
11. Lerende wijken	112
12. Financiën	116
 Bijlage 1 Strategische en operationele doelen Nationaal Programma Dordt West	 121
Bijlage 2 Schematisch overzicht van alle inspanningen	125
Bijlage 3 Cijfers	129

Onze ambitie

De volgende generatie jeugd groeit gezonder en veiliger op, heeft betere ontwikkelkansen, meer perspectief op werk en een fijnere woon- en leefomgeving. Daarvoor investeren we niet alleen in de jeugd, maar ook in het wonen, werken en leven van de overige bewoners. We groeien met Dordt West naar het gemiddelde van Dordrecht.

1. Inleiding

In 2023 is samen met partners hard gewerkt aan het opstellen van ons 20-jarige Nationaal Programma Dordt West (NPDW). Een breed programma met grote ambities waar we bewoners en professionals in de wijken echt nodig hebben om resultaat te boeken.

Ook de betrokkenheid en ondersteuning van de rijksoverheid is hierbij onmisbaar, want de opgaven zijn groot. Bijna een kwart van alle huishoudens in de zeven Drechtsteden gemeenten die een uitkering ontvangen is afkomstig uit Dordt West en ook 43% van de jeugdige verdachten uit Dordrecht heeft zijn thuisbasis in Dordt West. In Crabbehof heeft 40% van de basisschoolleerlingen een verhoogd risico op een onderwijsachterstand en bijna een derde van de 18 tot 30-jarigen in Wielwijk heeft geen startkwalificatie. Bestaande aanpakken en inzet hebben onvoldoende effect. Dit vraagt om een langjarig en integraal programma. We maken dan ook dankbaar gebruik van de mogelijkheid die de rijksoverheid ons biedt middels deelname aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV).

Onze ambities zijn groot, maar dat geldt ook voor de betrokkenheid van al onze partners en de energie om samen aan de slag te gaan. Met elkaar gaan we een generatie lang investeren in de wijken in Dordt West en er voor zorgen dat iedereen mee kan doen in onze maatschappij. We zetten extra in waar een intensivering, doorbraak of juist innovatie nodig is. Bestaande en nieuwe initiatieven worden aan elkaar gekoppeld, zodat ze elkaar kunnen versterken. De looptijd van dit eerste uitvoeringsprogramma zal deels in het teken staan

van verkenning en het komen tot een stevige basis om samen met elkaar het verschil te maken. We maken hiermee een eerste stap van ambities naar uitvoering.

Hoewel we aan het begin staan van een langjarige aanpak, zijn de eerste nieuwe inspanningen al gestart en zichtbaar in de wijken. Zo zijn sinds enkele maanden een jeugdboa en wijkagent Preventie met Gezag actief in Dordt West. En bemiddelt een toekomstmakelaar tussen bewoners die (ander) werk zoeken en opleider De Beroepentuin. Daarnaast wordt er druk gebouwd aan extra en ander type woningen en helpen energiehulpen bewoners met het verduurzamen van hun woning.

Een rode draad bij alle aanpakken is dat we aansluiten bij de leefwereld van de bewoners van Dordt West. Daarbij past principiële bescheidenheid van beleidsmakers en wijkprofessionals zonder ervaringskennis om ruimte te maken voor de ervaringskennis van de diverse bewoners van Dordt West. We gaan doorlopend verhalen en ervaringen van bewoners en wijkprofessionals verzamelen om van te leren. En wat we leren vertalen we naar concrete praktijkgerichte aanpassingen in beleid, regelgeving of ondersteuningsaanbod. Samen met bewoners werken we aan een betere toekomst voor henzelf en voor de wijken in Dordt West.

Wat er allemaal gaat gebeuren, is te lezen in ons eerste uitvoeringsprogramma 2024-2026.

2. Nationaal Programma Dordt West

Het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

In een aantal gebieden in Nederland staat de leefbaarheid en veiligheid onder druk. Problemen als werkloosheid, armoede, onderwijsachterstanden, woonproblematiek en slechte gezondheid stapelen zich op. Ondanks dat in deze gebieden hard wordt gewerkt om de problemen op te lossen, is er extra inzet nodig om daadwerkelijk het verschil te kunnen maken.

Om deze reden is het Kabinet Rutte IV het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) gestart, met als doel de negatieve spiraal door middel van een langjarige en gebiedsgerichte inzet te doorbreken. In aanvulling op het al bestaande beleid op het terrein van wonen, werken, inkomen, onderwijs, veiligheid en gezondheid is deze gebiedsgerichte inzet nodig voor het verbeteren van de kwaliteit van de woningvoorraad en leefomgeving.

Tevens zijn er extra inspanningen nodig voor het stimuleren van scholing en participatie op de arbeidsmarkt zodat jongeren minder kwetsbaar zijn voor de verleidingen van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Doordat de problematiek zich voordoet binnen verschillende domeinen is voor deze aanpak een brede inzet van het Rijk en alle deelnemers van het programma nodig. Het moet een integrale langdurige aanpak op gebiedsniveau zijn, gericht op de vraagstukken die zich daar aandienen. Daarnaast moeten de inspanningen binnen de verschillende beleidsdomeinen goed op elkaar aansluiten.

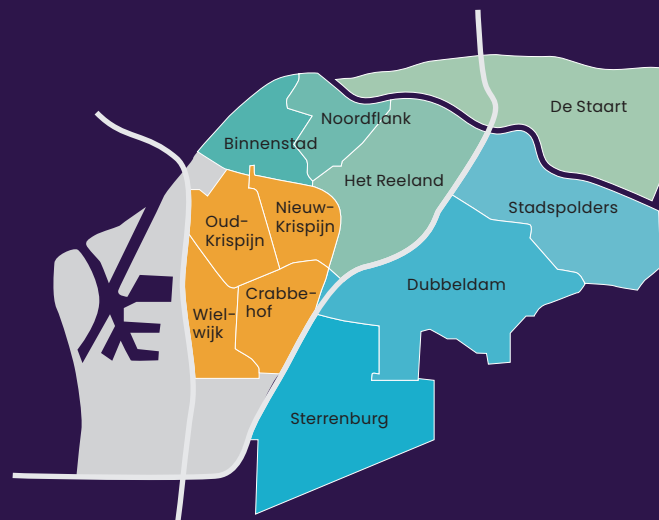
Waarom in Dordt West?

Dordrecht is een prachtige stad, de oudste stad van Zuid-Holland, maar ook een stad met grootstedelijke problematiek. Er zijn inwoners met lage inkomens, kwetsbare huishoudens en de stad heeft een grote voorraad goedkope woningen. Een deel van de bewoners heeft extra zorg en ondersteuning nodig om het hoofd boven water te houden. Deze problematiek concentreert zich voor een groot deel in de wijken in Dordrecht West.

Wat betreft de afbakening is dan ook gekozen om de wijken van 'Dordt West'; Oud-Krispijn, Nieuw-Krispijn, Wielwijk en Crabbehof, gezamenlijk aan te wijzen als één stedelijk focusgebied. Aangezien de buurt Zuidhoven (onderdeel van de wijk Crabbehof) minder kwetsbaar is en de leefbaarheid en veiligheid hier minder onder druk staan, valt deze buurt buiten de afbakening. Daarnaast is de Reeweg Zuid in het zuiden van Wielwijk om vergelijkbare redenen als zuidgrens van het focusgebied gekozen. Verder zijn de bekende wijk- en buurtgrenzen aangehouden.

In Dordt West woont ongeveer 25% van de totale bevolking van Dordrecht. In vergelijking met de rest van Dordrecht hebben de wijken in dit gebied een hoog percentage inwoners met een migratieachtergrond, westers en niet-westers. Dit maakt Dordt West een divers, kleurrijk en multicultureel stadsdeel. Vanuit de historie van de wijken is dit niet verrassend; vanaf het ontstaan van de wijken vestigden veel migranten zich in deze gebieden en dit is nog steeds zo. Een ander opvallend gegeven is dat Dordt West eind 2023 bijna 1.500 huishoudens telde die afhankelijk zijn van een uitkering. Dit is bijna een kwart van het totale aantal cliënten van de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD), die voor 7 regiogemeenten werkt. Terwijl slechts circa 10% van het aantal inwoners van de 7 Drechtsteden gemeenten

in Dordt West woont. Voor een deel zijn dit huishoudens met een migratieachtergrond, maar tegelijkertijd blijkt uit data dat ook veelal sprake is van intergenerationele armoede onder de autochtone inwoners. We zien dat bewoners van deze wijken vaker moeite hebben om mee te doen met de maatschappij. Het verbeteren van de sociaaleconomische positie van de bewoners van Dordt West is dan ook één van de uitdagingen van het NPDW. Daarnaast vraagt het verbeteren van de veiligheid onze aandacht. Ook op dit vlak scoort Dordt West minder goed dan andere wijken in Dordrecht. Zo zijn bewoners van Dordt West vaker slachtoffer van een misdrijf. Tevens scoren andere zaken rondom leefbaarheid en veiligheid slechter in dit gebied.

Ambitie, pijlers en doelen

Sinds de zomer van 2022 is Dordrecht met stedelijk focusgebied Dordt West toegetreden tot het NPLV. Met het kabinet en andere lokale allianties wordt samengewerkt om de leefbaarheid en veiligheid van deze 20 meest kwetsbare gebieden in Nederland in 15-20 jaar tijd op orde te brengen.

Het Rijk heeft hierin drie doelen geformuleerd:

- 1. het verbeteren van de fysieke leefomgeving;**
- 2. het bieden van een beter perspectief, en;**
- 3. het vergroten van de veiligheid.**

Om deze subdoelen te behalen heeft het Rijk de volgende actielijnen geformuleerd:

- 1. we verbeteren slechte woningen en zorgen voor meer gemengde wijken;**
- 2. we zorgen ervoor dat bewoners kunnen meedoen in de samenleving;**
- 3. we investeren in de preventie van jeugdcriminaliteit en vergroten de weerbaarheid van jongeren, en;**
- 4. we zorgen voor een integrale aanpak met duidelijke regie en een adequaat juridisch instrumentarium.**

In dit programma worden boven op de al bestaande interventies samenhangende maatregelen ingezet op fysiek-, sociaal en veiligheidsgebied om deze doelen te behalen.

In de periode tussen eind 2022 en begin 2023 hebben we samen met bewoners en partners een uitgebreide analyse uitgevoerd voor het opstellen van onze ambities en doelstellingen voor de komende 20 jaar. Deze analyse bestond onder meer uit een bewonersenquête, wijkgesprekken, bijeenkomsten met professionals en het verzamelen en analyseren van kwantitatieve data. Wij hebben de keuze gemaakt om de focus voor Dordt West te leggen op de volgende generatie.

Onze ambitie is dan ook:

“De volgende generatie jeugd groeit gezonder en veiliger op, heeft betere ontwikkelkansen, meer perspectief op werk en een fijnere woon- en leefomgeving. Daarvoor investeren we niet alleen in de jeugd, maar ook in het wonen, werken en leven van de overige bewoners. We groeien met Dordt West naar het gemiddelde van Dordrecht.”

De meest urgente opgaven binnen ons programma zijn:

- we doorbreken de intergenerationele overdracht van uitdagingen en achterstanden op diverse leefgebieden, daar waar een samenloop is van problemen zetten we ons extra in;
- we vergroten de bestaanszekerheid van de bewoners van Dordt West;
- we versterken het vertrouwen van de bewoners van Dordt West in de overheid en haar partners, een goede samenwerking tussen professionals en nabijheid in de wijk dragen daaraan bij, en;
- we zetten in op het versterken van gemeenschappen om naast professionele ondersteuning ook informele netwerken te behouden en verstevigen om bewoners actief te laten participeren.

We werken aan onze ambitie en opgaven binnen 5 programmapijlers:

- 1. Wonen en fysieke leefomgeving**
- 2. Gezond en samen leven**
- 3. Leren en ontwikkelen**
- 4. Arbeidsmarkt en bestaanszekerheid**
- 5. Leefbaar en veilig**

Dit is weergegeven in het Nationaal Programma Dordt West, ons 20-jarenplan. Dit langjarige programma is in september 2023 door de Alliantie Dordt West vastgesteld. In het programma zijn onze ambitie, opgaven en doelstellingen voor de komende 20 jaar uitgewerkt¹. Het dient als kader voor dit uitvoeringsprogramma waarin is opgenomen wat onze inspanningen voor de komende paar jaar zijn, welke resultaten we willen boeken en hoe we dit financieren. In dit eerste uitvoeringsprogramma leggen wij dan ook onze doelen en inspanningen voor komende 3 jaar vast. Een deel van de inspanningen is gericht op heel Dordt West, andere zetten we, op basis van de problematiek, gericht in binnen één of enkele wijken. Hiermee komen we tegemoet aan de verschillende kansen en uitdagingen per wijk. Bovendien is het niet altijd mogelijk om omvangrijke en langdurige inspanningen in één keer in alle wijken in te zetten. Tenslotte zijn er nog projecten en activiteiten die zich op heel Dordrecht richten, maar die vooral het verschil maken in Dordt West.

¹ De bijbehorende doelen zijn schematisch weergegeven in bijlage 1.

We willen de sociale netwerken in de wijk een boost geven, zodat bewoners ook meer verbinding ervaren met elkaar.

3. De wijken

Het gebied Dordt West is als stedelijk focusgebied toegevoegd aan het NPLV. Tegelijkertijd bestaan er grote verschillen tussen de wijken waardoor de aanpak en daarmee de inzet van alle inspanningen in de wijken niet gelijk is. Hieronder volgt een korte toelichting over de huidige stand van zaken in de wijken.

Oud-Krispijn

Oud-Krispijn, de oudste wijk in Dordt West, heeft een centrale ligging dicht bij het centrum en het centraal treinstation van Dordrecht. Ten tijde van de bouw, jaren '30 van de vorige eeuw, was het een wijk met betaalbare mooie woningen en veel groenvoorzieningen. De bewoners voelden zich er thuis en het sociale contact en onderlinge behulpzaamheid was groot in de wijk. Oud-Krispijn stond bekend als een volksbuurt en is dit overigens nog steeds volgens zowel bewoners als bezoekers. Doordat een deel van de bewoners nog steeds de sociale samenhang ervaart en veel onderlinge contacten heeft, zijn er verschillende netwerken aanwezig in de wijk. De komende drie jaar kan hier met het NPDW op worden voortgebouwd, bijvoorbeeld op het gebied van participatie en verdere *'community building'*.

Tegelijkertijd is de wijk vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw op verschillende vlakken wel achteruitgegaan. Mede ten gevolge van migratieprocessen nam de diversiteit in de wijk toe wat onderlinge spanningen met zich meebracht. Daarnaast werd het onveiliger en ging de wijk sociaaleconomisch gezien achteruit. Om de problematiek binnen verschillende domeinen op te lossen hebben de woningcorporaties en de gemeente met het project 'Oud-Krispijn Vernieuwt' de handen ineengeslagen en een plan ontwikkeld om de leefbaarheid van Oud-Krispijn te verbeteren. Dit project liep van 2000 tot 2013. Zo werden bijvoorbeeld huurwoningen gesloopt en vervangen door nieuwbouw van koopwoningen. Tegelijkertijd leert de praktijk dat nog steeds een groot aantal van de woningen verouderd is. Veel woningen² hebben een slecht energielabel en ook zijn er in vergelijking met de rest van Dordt weinig kwalitatief goede groenvoorzieningen. Het verbeteren van de fysieke leefomgeving is dus nog steeds een uitdaging die de komende jaren onze inzet vraagt.

² In 2021 had 49% van de woningen energielabel D, E, F of G.

Ook hebben de migratieprocessen ervoor gezorgd dat meer kwetsbare huishoudens zich in de wijk hebben gevestigd. Zo is bijvoorbeeld de gemiddelde sociaaleconomische status score (SES-score) lager in vergelijking met de rest van Dordrecht. Daarnaast is het gemiddelde aantal huishoudens met een uitkering hoger. Als wordt gekeken naar opleidingsniveau en inkomensniveau zien we dat die lager liggen in Oud-Krispijn. Daarnaast kennen bewoners op sociaal vlak ook diverse uitdagingen. Voor bewoners die niet in staat zijn om te werken is het van belang dat zij alsnog een zinvolle dagbesteding hebben, bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk. Voor een groot deel van deze doelgroep is de drempel nog te hoog, iets wat we de komende jaren samen met de partners in de wijk willen verbeteren, want de kracht van de wijk zijn en blijven de sociale netwerken en de onderlinge hulp en zorg.

Nieuw-Krispijn

Nieuw-Krispijn is gebouwd na de Tweede Wereldoorlog in de jaren '50 van de vorige eeuw, met uitzondering van de buurt rond het Emmaplein en de Dubbeldamseweg Zuid, die ouder is. In de jaren '90 van de vorige eeuw is de overheid gestart met de eerst subsidiemaatregelen om vroege naoorlogse woningen te isoleren. In Nieuw-Krispijn is hier veelvuldig gebruik van gemaakt waardoor het energielabel van deze woningen minder slecht is in vergelijking met Oud-Krispijn.

Daarnaast is in die periode nieuwbouw verzeen in de wijk, bijvoorbeeld De Prinsemarij en aan de J.W. Frisostraat. Ook recentelijk zijn woningcorporaties gestart met het verbeteren van woningen in de wijk. Zo zijn begin dit jaar nieuwe bewoners verhuisd naar nieuwe eengezinswoningen en appartementen aan onder andere de Charlotte de Bourbonstraat en is in begin 2022 gestart met de sloop en wederopbouw van het Witte Dorp. Daarnaast is ook geïnvesteerd in de buitenruimte, waaronder het opknappen van het Weizigtpark.

Het Weizigtpark en de verdere fysieke leefomgeving van Nieuw-Krispijn moeten aantrekkelijk zijn zodat bewoners de komende jaren meer worden gestimuleerd om te gaan bewegen en sporten om zowel hun fysieke- als mentale gezondheid te verbeteren. De komende jaren is dan ook aandacht voor beweegarmoede onder verschillende doelgroepen en wordt sport ingezet als middel om eenzaamheid tegen te gaan. Daarnaast geldt voor zowel Oud- als Nieuw-Krispijn dat we het gebruik van bestaande locaties gemakkelijker en toegankelijker willen maken zodat zo veel mogelijk doelgroepen en leeftijdscategorieën op een laagdrempelige manier toegang hebben tot sport en bewegen.

Ook voor Nieuw-Krispijn geldt dat de leefbaarheid en veiligheid van de wijk in het verleden onder druk hebben gestaan. De afgelopen jaren is dit flink verbeterd. De integrale wijkaanpak heeft effect gehad, maar er zijn nog steeds verbetermogelijkheden voor de wijk. Zo waren er in 2022 bijvoorbeeld nog aanzienlijk meer *'high impact crimes'* per 10.000 inwoners dan in andere wijken en spelen er nog regelmatig overlastcasussen die de leefbaarheid en veiligheid van de wijk aantasten. Er wordt met name aandacht besteedt aan overlastgevend gedrag door jongeren en jongvolwassenen in de openbare ruimte, zowel preventief als repressief.

In 2024 gaat de wijkmanager van Krispijn, zowel in Oud- als in Nieuw-Krispijn, aan de slag met een vernieuwde vorm van participatie. Dit wordt gerealiseerd door maandelijks op verschillende strategische plekken in de wijk, middels een 'buurtbakkie' (een bakfiets waarmee je koffie kunt uitdelen), actief op zoek te gaan naar nieuwe verhalen en ervaringen uit de wijken. Op deze manier verkennen we diverse locaties om verschillende perspectieven te omarmen en streven we naar het stimuleren van meer participatie en verbinding met de bewoners. De aanpak is laagdrempelig, met speciale aandacht voor het bevorderen van een gevoel van betrokkenheid en een uitnodiging aan iedereen om deel te nemen aan de ontwikkeling van Krispijn.

Wielwijk

Het grootste deel van Wielwijk is gebouwd in de jaren '50 van de vorige eeuw. De wijk had eind 2023 3.073 woningen, waarvan 1.198 koopwoningen en 1.875 huurwoningen. Begin deze eeuw ontstond de noodzaak de fysieke omgeving (woningen, straten en andere voorzieningen) aan te passen aan de huidige tijd. Dit resulteerde in een visie: 'Wielwijk sterk en weerbaar' en van daaruit een herstructureringsprogramma. Dit meerjarige programma is op dit moment nog in uitvoering waarbij een deel van de wijk al is aangepakt. Het doel van dit programma is om meer woonvariatie in de wijk te creëren en het voorzieningenniveau een kwalitatieve impuls te geven. Dit programma wordt verbonden aan het NPDW.

Waar de komende jaren ook extra aandacht naar uitgaat is het onderwijs. Van alle wijken in Dordt West was in Wielwijk in 2020 het percentage jongvolwassenen tussen de 18 en 30 jaar zonder startkwalificatie het hoogst, namelijk 30%. Daarnaast was in 2021 het percentage kinderen met een verhoogd risico op een onderwijsachterstand 37% en viel 7% van de leerplichtigen in de categorie 'Voortijdig schoolverlaters'. Deels in het verlengde hiervan blijkt ook uit cijfers dat het gemiddelde inkomen in Wielwijk laag is met gemiddeld €25.300 in 2023 en er wonen relatief veel uitkeringsgerechtigden (8% van alle bewoners) in de wijk.

Ook de zorg is in dit eerste uitvoeringsprogramma een belangrijk speerpunt voor Wielwijk. Met name de vraag naar huisartsenzorg in de wijk is groot. De komende jaren willen we dan ook meedenken met

(lokale) partners om dit te verbeteren. Daarnaast wonen er relatief veel ouderen in Wielwijk, die ook graag in de wijk willen blijven wonen. Tegelijkertijd zijn er op dit moment niet voldoende voorzieningen om dit voor iedereen te realiseren. Bewoners moeten soms uitwijken naar andere wijken wanneer zij in een verzorgingstehuis willen gaan wonen. Voor heel Dordt West geldt dat we willen dat bewoners zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen woning kunnen blijven wonen. De komende periode gaan we in Wielwijk hier de eerste stappen voor zetten.

Wat betreft de leefbaarheid en veiligheid is er ook in Wielwijk aandacht voor overlastgevend gedrag en het tegengaan van vervuiling van de openbare ruimte ten gevolge van grofvuil dumping en bijplaatsingen van afvalzakken. Hier gaan we de bewoners van de wijk bij betrekken zodat zij meer verbinding krijgen met de wijk en het verbeteren van hun eigen leefomgeving. Daarnaast willen we hiermee de sociale netwerken in de wijk een boost geven, zodat bewoners ook meer verbinding ervaren met elkaar. Dit heeft naar verwachting weer een positief effect op de leefbaarheid en veiligheid, doordat zij gezamenlijk optrekken tegen hetzelfde probleem en elkaar gemakkelijker durven aan te spreken op overlastgevend gedrag.

Crabbehof

Eind 2023 had Crabbehof 4.603 woningen, inclusief Zuidhoven. Het overgrote deel hiervan betreft huurwoningen, in totaal 3.038. Hiervan waren 2.347 in corporatiebezit, de rest is van particuliere verhuurders. In vergelijking met de andere drie wijken in Dordt West wordt de komende drie jaar vanuit het NPDW veel ingezet op het verbeteren van de fysieke woon- en leefomgeving. Woningen, zowel huur als koop, zijn soms van slechte kwaliteit of er is sprake van achterstallig onderhoud en ook op het gebied van verduurzaming en groenvoorzieningen zijn er verschillende mogelijkheden om de leefbaarheid van de wijk te verbeteren. De middelen uit het Volkshuisvestingsfonds willen we gebruiken om deze verbeteringen sneller te realiseren. Ook blijkt uit gesprekken met bewoners dat veel van hen de wijk als doorgangswijk/starterswijk zien. Een wijk waar je tijdelijk woont aan het begin van je wooncarrière en waar je weer wegtrekt wanneer je een hoger inkomen krijgt en op zoek gaat naar een groter en daarmee vaak duurder huis. Bewoners wijken dan uit naar andere wijken in Dordrecht. Dit is mede een gevolg van het homogene woningaanbod. Dat is jammer want we horen ook van bewoners dat ze gehecht zijn aan de wijk en zich er thuis voelen. We willen dit veranderen zodat bewoners langer in de wijk kunnen blijven, ongeacht hun inkomen. Naast het behouden van de zogenaamde “sociale stijgers” willen we nieuwe bewoners aantrekken die bewust kiezen voor het wonen in een levendige, gemengde wijk.

Ook is de komende drie jaar aandacht voor het aanpakken van verschillende vormen van overlast en het versterken van de sociale netwerken in de wijk. We beogen hiermee de leefbaarheid van de wijk te verbeteren door in te zetten op een schone en gezonde leefomgeving. We gaan hierbij gebruik maken van al bestaande netwerken in de wijk. Crabbehof heeft namelijk een groep bewoners

die zelf verantwoordelijkheid neemt voor een openbare ruimte die mooi, schoon en heel is. Dit netwerk willen we verder uitbreiden, zowel voor de aanpak van zwerfafval, als op andere vlakken. Zo kan het een bijdrage leveren aan het verbeteren van de mentale gezondheid van bewoners op het gebied van eenzaamheid. De professionals in de wijk gaan de komende jaren gebruik maken van een sociale netwerkkaart en activiteitenoverzicht zodat bewoners elkaar gemakkelijker kunnen vinden waardoor de sociale netwerken intensiveren. Het NPDW zal dit stimuleren, maar ook gebruiken om bewoners uit Crabbehof te benaderen om rondom verschillende onderwerpen te blijven inventariseren wat er speelt in de wijk en waar bewoners behoefte aan hebben in hun leefomgeving.

4. Wonen en fysieke leefomgeving

Iedere Dordtenaar verdient het om op te groeien en te wonen in een prettige en veilige buurt in een kwalitatief goede en betaalbare woning. De pijler wonen en fysieke leefomgeving richt zich op het verbeteren van de fysieke leefomgeving en het toekomstbestendig wonen.

Dit staat natuurlijk niet op zichzelf en is mede afhankelijk van de inspanningen binnen het sociaal domein en veiligheidsdomein die later in dit uitvoeringsprogramma zijn beschreven. Zo willen we een uitnodigende en gezonde buitenruimte waar inwoners met plezier samenkomen, wat nader is uitgewerkt in de pijler “Gezond en samen leven”. Ook speelt de leefbaarheid en veiligheid van de leefomgeving en het verbeteren hiervan, een belangrijke rol bij (het ervaren van) een prettige woon- en leefomgeving. Dit komt dan ook terug in hoofdstuk 8 van dit uitvoeringsprogramma.

De ambitie is dat er een goede kwaliteit van woningen is en dat gemengde wijken ontstaan, waar het veilig en leefbaar wonen is. Dit doen we mede door de woningvoorraad aan te vullen door meer toekomstbestendig te bouwen en betaalbare en levensloopbestendige woningen te ontwikkelen (4.1). Ook is er aandacht voor het verbeteren en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad, zowel voor huiseigenaren in Dordt West, als verhuurders (4.2). Tenslotte is er naast toekomstbestendige duurzame woningen, ook aandacht voor een duurzame buitenruimte met voldoende kwalitatief goede groenvoorzieningen (4.3).

Voor iedere pijler geldt dat we voortbouwen op bestaande inspanningen die de komende drie jaar op dezelfde wijze worden ingezet in Dordt West, inspanningen die al lopen maar een extra impuls krijgen in Dordt West en volledig nieuwe inspanningen.

Wat continueren we?

- Woningbouwprojecten
- Ontwikkelkader Crabbehof
- Verduurzamen van de bestaande woningvoorraad
- Verbeteren van de groene buitenruimte
- Het creëren van een gezonde en schone leefomgeving
- Aardgasvrij Crabbehof

Waar is nieuw of wordt uitgebreid?

- Aanpak slechte energielabels
- Energiehulp
- Aardgasvrij maken van heel Dordt West
- Wijkconciërges
- Aangepaste regels voor het toekennen van woningen

4.1 Prettig wonen

Dordt West heeft in vergelijking met de rest van Dordrecht een meer homogeen woningaanbod. Daarnaast staan er meer verouderde en minder duurzame woningen, dan het gemiddelde in Dordrecht. Ook kennen de wijken een grote voorraad goedkope woningen en een hoog aantal sociale huurwoningen. We willen dat alle Dordtenaren tevreden zijn over hun woning en woonomgeving. In Dordt West zetten we de komende jaren daarom flink in op het verbeteren van de fysieke (woon)omgeving, al zal de mate waarin dit gebeurt verschillen per wijk en per periode. We willen hiermee een bijdrage leveren aan het beperken van de wooncrisis en het versterken van de sociale draagkracht van de wijken door het realiseren van een toename in het woningaanbod, aantal woningtypen, woonvormen en marktsegmenten.

In de lokale Prestatieafspraken 2024-2025 hebben de gemeente, Trivire, Woonbron, de Huurdersparticipatieraad Trivire en de Bewonersraad Woonbron Dordrecht afspraken gemaakt over de gemeentelijke woonambities. Er wordt prioriteit gegeven aan nieuwbouw en duurzaamheid. De druk op de huurwoningmarkt is groot. Om alle doelgroepen een betere slaagkans te geven, is het bouwen van meer woningen cruciaal. Daarnaast zijn de negatieve gevolgen van klimaatverandering en de gestegen energielasten steeds duidelijker, reden om vaart te maken met de verduurzaming. Tegelijkertijd blijft de blik ook gericht op betaalbaarheid, huisvesting van aandachtsgroepen en leefbaarheid. Zo is er aandacht voor het voorkomen van betalingsachterstanden en huisuitzettingen en de gezamenlijke aanpak van woonfraude en ondermijnende activiteiten.

Ambitie

- in 2043 zijn bewoners in Dordt West net zo tevreden over hun woning als bewoners elders in Dordrecht;
- alle bewoners in Dordt West die te maken krijgen met een fysieke aanpak van hun woning, krijgen indien nodig ondersteuning op alle leefgebieden aangeboden, en;
- in 2043 kunnen inwoners in Dordt West die dat nodig hebben, terecht in een toegankelijke woning, waar de benodigde zorg geleverd kan worden en welzijnsvoorzieningen nabij zijn, opdat men langer zelfstandig thuis kan wonen.

Beschrijving van de aanpak

De komende periode wordt met name in Crabbehof extra ingezet op het verbeteren van de (woon)omgeving. Tegelijkertijd staan de andere wijken niet stil en zijn ook daar verschillende ontwikkelingen zichtbaar de komende drie jaar. Deze projecten binnen Dordt West hebben de volgende gemeenschappelijke doelen, namelijk:

- het versterken van sociale draagkracht van wijken door het creëren van andere woningtypen, woonvormen, en marktsegmenten;
- zorgen voor een goed en prettig voorzieningenniveau, en;
- zorgen voor meer levensloopbestendige, gelijkvloerse woningen.

In 2022 zijn Trivire, Woonbron en de gemeente gestart met een 2-jarige pilot Wijkconciërge. De wijkconciërges dragen bij aan schone, hele en leefbare buurten en wijken. Het doel van de wijkconciërge is om te zorgen voor meer buurtbetrokkenheid bij bewoners blijkend uit meer fixi-meldingen, minder zwerfafval en vuildumpingen, minder ondermijning van overheidsgezag en een beheersbare buurt. Gezamenlijk financieren de betrokken partijen twee wijkconciërges waarvan er één in dienst is bij Woonbron en vooral actief is in de Zeehavenbuurt in Wielwijk. De andere wijkconciërge is in dienst bij

Trivire en actief in Crabbehof en Krispijn. De pilot wordt in 2024 door het Onderzoekscentrum Drechtsteden geëvalueerd. De intentie is om de pilot voort te zetten en uit te breiden met middelen uit het Volkshuisvestingsfonds.

Als onderdeel van de campagne 'Ik word 18' krijgen alle Dordtse jongeren die in 2024 deze leeftijd bereiken een jaar lang gratis inschrijving cadeau bij Woonkeus Drechtsteden. De woningmarkt is ontzettend lastig, zeker ook voor jongeren. Hoe eerder je je inschrijft, hoe groter de kans op een huurhuis op latere leeftijd. Daarnaast willen de betrokken partners de kans voor jongeren op een sociale huurwoning vergroten. De wijze waarop dit zal gebeuren is nog onderwerp van gesprek.

Een ander voorstel is om actieve woningzoekenden meer kansen te geven dan mensen die passief staan ingeschreven. Daarnaast wil de gemeente huiseigenaren meer mogelijkheden bieden om één of meer kamers te verhuren in hun huis en mensen die dakloos zijn sneller recht geven op een woning. Met onder meer deze maatregelen wil de gemeente de beperkte woonruimte in de stad op een betere manier verdelen en gebruiken. De nieuwe regels worden eerst aan de gemeenteraad voorgelegd. Daarna volgen de gesprekken met de regiogemeenten en woningcorporaties. Zorgmedewerkers, politieagenten en leerkrachten krijgen voorrang bij de toewijzing van sociale huurwoningen in Dordrecht. In 2024 start een proef. Als die succesvol is, wil de gemeente deze voorrang vastleggen. Naast de aanpassingen blijven verschillende punten ook van kracht. Zoals de opkoopbescherming, een politiescreening op basis van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Wbmgp) in bepaalde gebieden en de vergunningplicht voor het samenvoegen, onttrekken en vormen van woningen. In tweede kwartaal van 2024 wordt dit raadsvoorstel besproken in de gemeenteraad.

Beoogd resultaat 2026

- het starten, doorlopen en afronden van de bouwprojecten zoals die in dit hoofdstuk per wijk zijn weergegeven;
- de opgave voor toegankelijke woningen voor ouderen en mindervaliden is onderzocht, in beeld gebracht en vastgesteld in de woonzorgvisie;
- er zijn concrete ontwikkelplannen voor een toename van het percentage toegankelijke woningen voor onder andere mindervaliden;
- er is een 'fastlane' proces ingericht waarmee het proces van planvorming voor projecten wordt versneld door verschillende planfasen waar het kan gelijktijdig te doorlopen. Gemeente, woningcorporaties en ontwikkelaars trekken hierin samen op en sturen actief op een gezamenlijke planning;
- in de ruimtelijke plannen is ruimte gemaakt voor verdichting op diverse locaties in de wijken;
- er zijn concrete plannen voor een toename van prettige verblijfruimtes in Dordt West, en;
- de huidige pilot Wijkconciërge wordt gecontinueerd en uitgebreid met 1,5 fte via middelen uit het Volkshuisvestingsfonds.

Partners

Gemeente, woningcorporaties, Protestantse Zorggroep Crabbehof, VvE's, HVC, aannemers en (project)ontwikkelaars.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Door beperkte ruimte is verdichting een uitdaging. Dit vraagt om het maken van keuzes t.a.v. bestemmingsplannen, parkeernormen en welstandseisen. Regelingen van de rijksoverheid waarbij pas subsidie wordt toegekend wanneer 200 woningen per project worden toegevoegd, zijn vaak niet haalbaar. We zullen dit signaal blijven afgeven en hierover in gesprek gaan.
- Er geldt een aansluitplicht voor nieuwbouw in Dordt West op het warmtenet, waar rekening mee moet worden gehouden bij bestaande- en nog te ontwikkelen bouwplannen.

Projectdocumenten

- Ontwikkelkader Crabbehof
- Prestatieafspraken Dordrecht 2024-2025

Participatie

Bij verschillende fysieke ingrepen zijn (toekomstige) bewoners meegenomen in de vormgeving van vernieuwde woningen en eventuele bijbehorende buitenruimte. Dit blijven we in de toekomst doen.

Oud-Krispijn

Vanwege voorgaande projecten zoals Oud-Krispijn Vernieuwt, zijn er al veel verbeteringen opgetreden in de woonomgeving in Oud-Krispijn. Desondanks worden de komende jaren verschillende projecten uitgevoerd, waaronder de sloop van sociale huurwoningen en het realiseren van nieuwbouw om de leefbaarheid in de wijk te verbeteren en wordt bijvoorbeeld aan de Rembrandtlaan de verkeersafwikkeling verbeterd. Een overzicht hiervan is in de onderstaande tabel weergegeven. Sommige projecten zijn al in aanbouw terwijl bij andere locaties nog wordt onderzocht hoe een terrein ontwikkeld kan worden tot woningbouwlocatie.

Tabel 1. Overzicht (woning)bouwprojecten Oud-Krispijn

	Appartementen	Grondgebonden	Totaal	Aantal extra gerealiseerde woningen	Start van de bouw	(Verwachte) oplevermoment
Goeveurstraat (hofje)	n.v.t.	9	9	-1	2026	2027
Isaac da Costa straat e.o.	n.t.b.	n.t.b.	Min. 75	Afhankelijk van bestemmingsplan en parkeernormen	2027	2029
Totaal			84			

Nieuw-Krispijn

Ook in Nieuw-Krispijn gaat de komende drie jaar aandacht uit naar het verbeteren van de woningvoorraad en fysieke leefomgeving, waarbij wordt voortgebouwd op de verbeterslagen die vanaf het begin van deze eeuw zijn gestart. De projecten die de komende drie jaar worden uitgevoerd zijn hieronder weergegeven.

Tabel 2. Overzicht (woning)bouwprojecten Nieuw-Krispijn

	Appartementen	Grondgebonden	Totaal	Aantal extra gerealiseerde woningen	Start van de bouw	(Verwachte) oplevermoment
Charlotte de Bourbonstraat (Trivire deel)	46	67	113	30	Gestart	2024
Het Witte Dorp	90	53	143	63	Gestart	2026
Thureborg	451	n.v.t.	451	307	2025	2028
Totaal			707			

Wielwijk

Ook in Wielwijk investeren we in het verbeteren van woningen en de buitenruimte, wat in de onderstaande tabel is weergegeven. Verschillende projecten worden uitgevoerd in samenwerking met

woningcorporaties. Daarnaast wordt ook geïnvesteerd in de publieke buitenruimte, bijvoorbeeld de herinrichting van de ring rondom het Admiraalsplein, de Tromptuinen en het Wielwijkpark.

Tabel 3. Overzicht (woning)bouwprojecten Wielwijk

	Appartementen	Grondgebonden	Totaal	Aantal extra gerealiseerde woningen	Start van de bouw	Verwachte oplevermoment
Bouwhuys-locatie	154	61	215	184	2025	2029
Karel Doormanweg (school)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Gestart	2025
Karel Doormanweg ³	28	10	38	45	2025	2026
Admiraalsplein woningbouw	37	15	52	n.t.b.	2025	2026-2027
Admiraalsplein woningbouw Woonzorg	20 zorgappartementen en 30 aanleunwoningen	n.v.t.	50	50	2025	2026-2027
Parkzicht	n.v.t.	15	15	0	2025	2026
Piet Heynstraat (Speeltuin locatie)	n.v.t.	14	14	14	2025	2026
M.H. Trompweg	38	n.v.t.	38	14	2025	2026
Totaal			422			

³ Voor de woningbouw is een ontwikkelovereenkomst getekend. Op dit moment zijn ze bezig met het uitwerken van de planvorming.

Crabbehof

In Crabbehof gaan we de komende drie jaar het meest inzetten op het verbeteren van de woningen en fysieke leefomgeving. In het Ontwikkelkader Crabbehof, waarin de wijkvisie voor Crabbehof uit 2012 is herijkt, is dit ook één van de onderdelen die terugkomt. Zo is er een concretiseringsslag gemaakt op het gebied van duurzaamheid en de sociaal maatschappelijke vraagstukken zijn steviger verankerd. In het Ontwikkelkader wordt beoogd de positie van bewoners, de leefbaarheid en de woningvoorraad in de wijk, duurzaam te verbeteren. Zo zijn er verschillende ambities weergegeven op maatschappelijk niveau, fysiek niveau, duurzaamheid en gezonde woningen en woonomgeving. De doelen die we stellen in ons programma zijn hierop afgestemd en zullen de komende drie jaar ook tot uiting komen in de wijk.

Ook is in oktober 2023 een aanvraag gedaan voor de regeling “Startbouwimpuls (SBI)”. Deze regeling is bedoeld voor projecten die planologisch ver genoeg zijn om in 2024/2025 te starten, maar waarbij het door veranderde economische omstandigheden niet lukt de business case rond te krijgen. Er is een aanvraag ingediend voor de Frank van der Goesstraat en W.H. Vliegenstraat. De woonblokken aan de Frank van der Goesstraat zijn de laatste 2 blokken van het gehele project. De blokken zijn beide een door een galerij ontsloten appartementencomplex met 40 appartementen en 31 appartementen. 64 appartementen zijn 72m² en 7 appartementen zijn 60m². De oplevering van beide blokken zal dicht bij elkaar liggen. Op 16 november 2023 is de aanvraag SBI van €887.490,- voor dit project toegekend. Deze middelen worden in de periode 2024-2026 ingezet.

Uit de onderstaande tabel blijkt dat zowel appartementen als grondgebonden woningen worden gebouwd, waarbij oog is voor verschillende doelgroepen. Zo laat de Protestantse Zorggroep Crabbehof eengezinswoningen, rolstoeltoegankelijke woningen en zorgstudio's bouwen. Ook voor Crabbehof is hieronder een tabel weergegeven van de bouwprojecten voor de komende jaren. Hier is tevens zichtbaar dat het niet enkel nieuwbouwprojecten betreft, maar dat in verschillende gebieden

ook wordt ingezet op het renoveren en verduurzamen van woningen, bijvoorbeeld in Crabbehof West. Tevens is het project Tiny Houses in Crabbehof gestart. Dit is een pilotproject voor de duur van 10 jaar. Het project biedt plaats aan 10 Tiny Houses en één gemeenschappelijk Tiny House. Op één kavel na zijn alle kavels vergeven. Begin 2031 eindigt de looptijd van het project. Er wordt tijdig onderzoek gedaan hoe we daarna met deze locatie en de nog aanwezige Tiny Houses om willen gaan.

Tabel 4. Overzicht (woning)bouwprojecten Crabbehof

Locatie	Appartementen	Grondgebonden	Totaal	Aantal extra gerealiseerde woningen	Start van de bouw	Verwachte oplevermoment
Colijnstraat	63	55	118	118	2024	2025
Van der Goesstraat	71	n.v.t.	71	71	2024	2025
Troelstraweg Meubeloutlet	n.t.b.	n.t.b.	Maximaal 21	21	2025	n.t.b.
Troelstraweg 132-282 ⁴	72	n.v.t.	72	0	2025	2027
Troelstraweg 201 t/m 289 ⁵	92	n.v.t.	92	Afhankelijk van bestemmingsplan en parkeernormen	2027	2029
Crabbehoeve	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Protestantse Zorggroep Dordrecht	241 zorgstudio's en 176 appartementen	n.v.t.	417	4 zorgstudio's en 176 appartementen	2025	n.t.b.
Totaal			791			

⁴ Het betreft hier vernieuwbouw, waarbij de woningen naar nieuwbouwniveau worden gerenoveerd met behoud van het bestaande casco.

⁵ Het betreft hier een gedeeltelijke sloop/ nieuwbouw en gedeeltelijke vernieuwbouw, waarbij de woningen naar nieuwbouwniveau worden gerenoveerd met behoud van het bestaande casco.

De ambitie is dat er een goede kwaliteit van woningen is en dat gemengde wijken ontstaan, waar het veilig en leefbaar wonen is.

4.2 Duurzame en toekomstklare woningen

Aanleiding

Dordt West wordt gekenmerkt door een groot aantal sociale huurwoningen en een grote voorraad van goedkope particuliere woningen. Een groot deel van de woningen dateert uit een periode met andere eisen rondom de isolatie van woningen. In Dordt West staat dan ook het merendeel van de (D)EFG-label woningen in Dordrecht, zowel grondgebonden als woningen in VvE's. Huishoudens in Dordt West met een laag inkomen hebben hierdoor vaak juist een hoger dan gemiddeld energieverbruik. Dit speelt niet enkel in Dordt West, maar ook elders in het land. Mede daarom heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in de Nationale Prestatieafspraken voor de Volkshuisvesting gesteld dat woningcorporaties na 2028 en particuliere verhuurders na 2030, al hun bezit met label E, F en G verduurzaamd moeten hebben. Corporaties hebben in de Nationale Prestatieafspraken (NPA) toegezegd eind 2028 alle woningen met een EFG-label te hebben aangepakt⁶. Daarnaast is in de NPA afgesproken dat woningcorporaties voor 2030 minimaal 450.000 bestaande woningen aardgasvrij hebben gemaakt. Vanaf 2030 volgen naar alle waarschijnlijkheid sancties voor het verhuren van woningen met energielabel E, F, of G⁷. Hierbij is mogelijk synergie te realiseren met een andere grote opgave, het aardgasvrij maken van Nederland en dus ook Dordt West. In de Transitie Visie Warmte 2021 van de gemeente zijn deze wijken aangewezen als warmtenetwijken.

⁶ Onder voorbehoud van instemming huurders en/of VvE in geval van gespikkeld bezit in hoogbouw.

⁷ Gedacht wordt aan minpunten op het WWS-systeem en dus een beperking op de maximaal redelijke huur.

We zetten de komende drie jaar in op het verduurzamen van woningen en het door ontwikkelen van nieuwbouwprojecten, zowel vanuit de gemeente als de woningcorporaties. Zeker in Crabbefhof, zoals ook is weergegeven in het Ontwikkelkader Crabbefhof, wordt de komende periode geïnvesteerd in de woningvoorraad. Zo start woningcorporatie Trivire in 2025 met de verduurzaming van appartementen in de Aalbersestraat/Nolensweg (120 appartementen) en de Ruys de Beerenbrouckweg (61 appartementen). In maart 2024 is een aanvraag ingediend voor de derde tranche van het Volkshuisvestingsfonds voor het project Crabbefhof – Leefbaar, Veilig en Duurzaam. Voor verschillende projecten wordt bekeken of een deel van de aanleg van de openbare ruimte uit deze middelen kan worden gefinancierd.

Ambitie

- in 2043 zijn woningen in Dordt West toekomstklaar gemaakt voor en aangesloten op een duurzame energiebron die voor de te onderscheiden buurt als beste kwalificeert;
- in 2043 is de woonomgeving in Dordt West zoveel mogelijk toekomstklaar op het gebied van duurzaamheid en klimaatbestendigheid;
- in 2043 is de woonomgeving in Dordt West zoveel mogelijk toekomstklaar en aangesloten op een duurzame energiebron die voor de te onderscheiden buurt als beste kwalificeert, en;
- in 2043 zijn bewoners in Dordt West net zo tevreden over hun woning als bewoners elders in Dordrecht.

Beschrijving van de aanpak

We verduurzamen de woningvoorraad. De Aanpak Energiebesparing 2023-2026 geeft structuur en richting aan de intensivering en versnelling van energiebesparing in de gebouwde omgeving (circa 42% van het totale energieverbruik). De aanpak omvat een aantal elementen.

- Voor de gebouwde omgeving is ingezet op 30% besparen in 2030.
- Aanpak woningen/actielijnen:
 1. Lokaal Isolatieprogramma (LIP): isoleren van koopwoningen met (D) EFG-labels;
 2. isoleren van woningen door verhuurders;
 3. versnelt isoleren koopwoningen op eigen initiatief;
 4. samen energie besparen met laagdrempelige maatregelen/plan van aanpak, en;
 5. energiehulp voor huishoudens met energie-armoede.
- Aanpak bedrijven: handhaving ten aanzien van wet- en regelgeving en het stimuleren van bedrijven om voortvarend aan de slag te gaan met het verduurzamen van het pand en extra bovenwettelijke stappen te zetten.

Voor dit uitvoeringsprogramma ligt de focus op de woningvoorraad. We maken hier onderscheid tussen particulier bezit versus corporatie bezit.

- Particuliere woningen: we gaan ervan uit dat de woningeigenaren die in 2022/2023 recht hadden op een energietoeslag, de meeste ondersteuning in de verduurzaming van hun woning kunnen gebruiken. De gemeente zet specifiek in op de energielabels D, E, F of G. Om dit proces te versnellen worden onder andere de verkregen middelen vanuit het Nationaal isolatieprogramma (NIP) ingezet. Hiermee richten we ons in eerste instantie op grondgebonden woningen en later op appartementen (VvE's) en gespekkeld bezit. Tevens willen we de middelen van het

Volkshuisvestingsfonds inzetten voor de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad en het verbeteren van de openbare ruimte in Crabbefhof.

- **Corporatie woningen:** met de woningcorporaties wordt besproken welke woningen we gaan verduurzamen. Woningcorporaties Trivire en Woonbron, de gemeente en de Protestantse Zorggroep Crabbefhof gaan de komende jaren aan de slag om voor Crabbefhof een toegankelijke, levendige en gezonde omgeving te creëren die uitnodigt tot wonen, werken en ontmoeten. Een buurt waar het prettig leven is.

Aanpak slechte energielabels: de verduurzaming van de woningvoorraad richt zich vooral op de langere termijn. Om ook op korte termijn het comfort in huis te verhogen en de energievraag te verminderen worden woningen met slechte energielabels aan de hand van kleine veranderingen, zoals tochtstrippen, energiezuiniger gemaakt. Ook hier gaan we als eerste aan de slag met de groep woningeigenaren die in 2022/2023 in aanmerking kwam voor een energietoeslag. De middelen worden specifiek ingezet voor koopwoningen met energielabels D of slechter en een woning met een WOZ-waarde onder het gemeentelijk gemiddelde van €308.000,-. Voor woningen met een slecht energielabel en een hogere WOZ-waarde gaan we ook al aan de slag met isolatiemaatregelen, bekostigd vanuit het NIP.

Energiehulp: energiehulp helpen kwetsbare huishoudens in huur- en koopwoningen op korte termijn hun energieverbruik te verlagen door middel van energieadvies en kleine tot middelgrote energiebesparende maatregelen, zoals tochtstrips en ledlampen. De zogeheten Taskforce Energiehulp Dordrecht is gericht op samenwerking van betrokken partijen uit het sociale en fysieke domein.

Aanpak aardgasvrij: in de Transitie Visie Warmte 2021 is Crabbefhof genoemd als eerste aardgasvrije wijk van Dordrecht. Op dit moment wordt een wijkuitvoeringsplan opgesteld om hier uitvoering aan te geven. Alle wijken in Dordt West dienen uiteindelijk aardgasvrij te worden gemaakt. Ondanks de uitdagende omstandigheden is een programmatische aanpak de enige manier om invulling te geven aan die landelijk opgelegde verplichting. Vanwege de aanwezigheid van het warmtenet is Crabbefhof gekozen als startpunt. In het wijkuitvoeringsplan worden de kaders voor betaalbaarheid, uitvoering, aansluitvolgorde en financiering concreet ingevuld, met aandacht voor de verschillende doelgroepen (particuliere eigenaren, verhuurders, bedrijfspanden en maatschappelijk vastgoed).

Beoogd resultaat 2026

Verduurzamen woningvoorraad particuliere woningen:

- het in kaart brengen van de VvE's die de meeste hulp kunnen gebruiken bij de verduurzaming van hun complex;
- het opzetten van een uitvoeringsorganisatie verduurzaming met casemanagers voor de coördinatie van activiteiten gefinancierd vanuit het NIP. De uitvoeringsorganisatie kan eventueel ook inspanningen gaan coördineren die worden betaald vanuit het Volkshuisvestingsfonds;
- het koppelen van een casemanager aan een VvE van een complex om zo een start te maken met de verduurzaming waarbij we in deze periode streven naar een aanpak van 50% van de G-labels;
- het is inzichtelijk gemaakt welke woningen in bezit zijn van particuliere beleggers en deze particuliere beleggers zijn aangeschreven en betrokken bij de doelstellingen op het gebied van verduurzaming, en;
- het ontwikkelen van een integrale aanpak voor particulieren in de wijk Crabbefhof om aan te kunnen sluiten op het warmtenet.

Verduurzamen woningvoorraad corporatie:

- het is duidelijk welke corporatie woningen als eerst verduurzaamd zullen worden, en;
- het is duidelijk welke corporatie woningen wanneer op het warmtenet worden aangesloten.

Aanpak slechte energielabels:

- er zijn concrete plannen voor het verlagen van het percentage woningen met energie labels E t/m G;
- er zijn concrete plannen voor een toename van het percentage gerenoveerde woningen, waarin voor de renovatie of extra onderhoud sprake was isolatieproblemen, ventilatieproblemen en hittestress, en;
- er zijn concrete plannen voor het aantal woningen dat aangesloten wordt op het warmtenet van HVC.

Energiehulp:

- het bereik van de Energiehulpen is vergroot;
- bij alle geïnteresseerde bewoners in Dordt West die in aanmerking komen, zijn er kleine en grotere energiemaatregelen uitgevoerd door lokaal opgeleide Energiehulpen waarbij we streven naar 70% van het aantal woningen vanuit de woningcorporaties.

Aanpak aardgasvrij:

- er wordt als eerste uitvoering gegeven aan het wijkuitvoeringsplan voor Crabbehof. Voor de andere wijken worden daarna wijkuitvoeringsplannen voorbereid en opgesteld.

Partners

Gemeente, woningcorporaties, particuliere verhuurders, woningeigenaren, bewoners, aannemers, Stichting Dordrecht Sociaal (waaronder buurtwerk), Stedin en HVC.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Voldoende (potentiële) medewerkers en uitvoeringskracht voor de lange termijn.
- Versnellingsaanpak koppelen aan al bestaande projecten/initiatieven.
- Inzet gemeentelijke instrumenten ten behoeve van de aardgasvrije wijk aanpak.
- Voldoende financiële middelen en maatschappelijke acceptatie om de transitie naar aardgasvrij op een rechtvaardige wijze te bewerkstelligen voor bewoners en verhuurders.
- Heldere communicatie en voorlichting voor bewoners.
- Benodigde ruimte voor trafohuisjes ter bevordering van de distributie van energie.

Financiën

- Verduurzamen woningvoorraad en aanpak slechte energielabels:
 - De 19 gemeenten binnen het NPLV ontvangen gezamenlijk €45.000.000,- voor het verduurzamen van 30.000 woningen (€1.460,- per woning uit het Nationaal Isolatie Programma). We hebben succesvol een aanvraag ingediend voor het Nationaal Isolatieprogramma. Dordrecht heeft voor de hele gemeente voor de periode 2023-2026 een bedrag van €2.994.268,- toegekend gekregen. Een groot deel wordt geïnvesteerd in de wijken in Dordt West.
 - In maart 2024 is een aanvraag van circa €17.465.584,- ingediend voor de derde tranche van het Volkshuisvestingsfonds voor het project Crabbehof – Leefbaar, Veilig en Duurzaam. Voor de zomer van 2024 wordt een besluit over toekenning van de aangevraagde middelen verwacht. Zodra de middelen zijn toegekend, zal het college van B&W de gemeenteraad om goedkeuring vragen voor 30% cofinanciering van het project.

- Energiehulp: de NPLV-gebieden ontvangen samen €35.000.000,- voor de aanpak van energiearmoede. Daaruit worden ook onze Energiehulpen betaald. Voor Dordt West gaat het om een eenmalig bedrag van €624.321,-.
- Aanpak aardgasvrij: we gaan gebruik maken van bestaande subsidieregelingen zoals de Warmtenetten investeringssubsidie (WIS), de Investeringsubsidie Duurzame energie en Energiebesparing (ISDE), Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++) en de Stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen (SAH) om tot een betaalbaar aanbod te komen.

Projectdocumenten

- Prestatieafspraken Dordrecht 2024-2025
- Aanpak Energiebesparing 2023-2026
- Aanvraag Volkshuisvestingsfonds
- Dordtse isolatie aanpak 2023-2026
- Plan van aanpak voor Taskforce Energiehulp Dordrecht
- Transitie Visie Warmte 2021
- Versnellingsprogramma Drechtsteden 100% aardgasvrij

Participatie

Voor de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad is toegang tot de woningen en dus medewerking van de bewoners nodig. Bewoners zullen zo goed mogelijk worden geïnformeerd en begeleid. Hierbij is er niet alleen oog voor de fysieke aanpassingen in en aan woningen, maar ook voor hulpvragen op het gebied van bijvoorbeeld zorg en werk.

4.3 Groene en duurzame buitenruimtes

Aanleiding

In Dordt West zijn er, in vergelijking met de rest van Dordrecht, minder groenvoorzieningen. De wijken zijn hierdoor minder klimaatadaptief in vergelijking met de andere wijken in Dordrecht. Zo ervaren bewoners bijvoorbeeld vaker hittestress. Ook hebben diverse gebieden in Dordt West te kampen met overlast van plaagdieren. De buitenruimte is hierdoor minder aantrekkelijk in vergelijking met andere wijken in Dordrecht.

Ambitie

- in 2043 waarderen bewoners in Dordt West hun woonomgeving gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- de fysieke leefomgeving voldoet zo veel mogelijk aan de Kernwaarden Gezonde Leefomgeving (GGD/GHOR)⁸.

Beschrijving van de aanpak

Verbeteren groene buitenruimte: er wordt onder andere ingezet op vergroening waarbij we per wijk een mobiliteitsplan opstellen en inzichtelijk maken welke voorzieningen in de buitenruimte passend en wenselijk zijn om toe te voegen aan het betreffende aantal nieuwe en/of gerenoveerde en verduurzaamde woningen. Extra aandacht gaat uit naar het voorkomen van hittestress, waarbij zoveel mogelijk de 3-30-300 regeling wordt toegepast. Vanuit iedere woning moet je minimaal 3 bomen kunnen zien, minimaal 30% van de buitenruimte moet in de schaduw van een boom vallen en op

maximaal 300 meter van iedere woning moet de openbare ruimte verkoeling bieden in de vorm van groen, zoals een park. We sluiten aan bij het Groenblauwprogramma van de gemeente dat zich richt op klimaatadaptie via regenbestendigheid, het verminderen van hitte, meer biodiversiteit, het bestand zijn tegen overstromingen en een gezonde leefomgeving.

Schone wijken: dit betreft onder andere de aanpak van bijplaatsingen, zwerfafval en daarmee samenhangende overlast van plaagdieren. De komende jaren worden in alle wijken opruimdagen georganiseerd om (grof)afvaldumpingen tegen te gaan en er wordt intensiever gereinigd (www.dordrecht.nl/opruimdagen). Ook is er aandacht voor preventie en bewustwording en daarmee het voorkomen van overlast. Dit wordt onder andere gedaan door de inzet van afvalcoaches en door aandacht te besteden aan 'upcycling', hergebruik van spullen en betere faciliteiten. Er wordt ingezet op het bewerkstelligen van een gedragsverandering van bewoners als het gaat om afval en circulariteit door de betrokkenheid met de straat en de buurt te vergroten.

Beoogd resultaat 2026

- concrete plannen voor het verbeteren van de klimaatbestendigheid van de woonomgeving door toename waterberging en diversiteit van inheemse beplanting;
- concrete plannen voor het verbeteren van het verblijfsklimaat in de woonomgeving door het verlagen van (de risico's) op hittestress;
- het verbeteren van het verblijfsklimaat door een schoon, heel en veilige buitenruimte, en een hoogwaardige openbare ruimte. Zie ook Programmaplan Dordrecht Schoon;
- het percentage kwalitatief goede groenvoorzieningen in Dordt West is gestegen;
- het parkeerbeleid is aangepast, om meer ruimte te maken voor bewegen en kwalitatief groen.

⁸ <https://ggdghor.nl/onderwerp/gezondeleefomgeving-kernwaarden/>

Partners

Bewoners, gemeente, woningcorporaties, Provincie Zuid-Holland Zuid (Cirkelstad) en aannemers.

Randvoorwaarden voor aanpak

Het tempo van de klimaatverandering en extreme weersomstandigheden zijn mede bepalend voor de snelheid waarmee met name grote aanpassingen in de openbare ruimte worden doorgevoerd. De noodzaak hiervan uit zich onder andere in het Groenblauwprogramma van de gemeente.

Financiën

- Verbeteren groene buitenruimte
 - SPUK Kansrijke Wijk – Stimulans gezonde leefomgeving: €115.000,- per jaar voor de periode 2023-2025.
 - Zie Groenblauwprogramma Dordrecht.
- Schone wijken
 - Zie Programmaplan Dordrecht Schoon.

Projectdocumenten

- Groenblauwprogramma Dordrecht
- Programmaplan Dordrecht Schoon
- Grondstoffenplan Dordrecht 2021-2023

Participatie

Voor het creëren van schonere wijken gaan we gebruik maken van al bestaande netwerken in de wijk. Crabbefhof heeft bijvoorbeeld een groep bewoners, de Wijkambassadeurs, die zelf verantwoordelijkheid neemt voor een mooie, schone en hele openbare ruimte. Ook in Oud-Krispijn zijn er bewoners die zich inspinnen voor schone buurten.

5. Gezond en samen leven

Daar waar je wieg staat mag niet bepalend zijn voor hoe gezond je bent en hoe oud je wordt. Toch zien we in kwetsbare wijken dat dit wel het geval is. De bewoners van Dordt West ervaren gemiddeld gezien vaker fysieke en mentale gezondheidsproblemen in vergelijking met andere wijken in Dordrecht. We zetten daarom in op het verbeteren van zowel de fysieke als mentale gezondheid van de bewoners van Dordt West.

Een goede gezondheid staat niet op zichzelf maar hangt samen met onder andere kansengelijkheid, bestaanszekerheid, een betere sociaaleconomische positie en het verlagen van stress, maar ook met zaken als het hebben van betekenisvolle dagbesteding. Vanuit het NPDW kijken we hier dan ook integraal naar: de inspanningen die we initiëren vanuit de andere pijlers zijn medebepalend voor het bereiken van de gezondheidsdoelen⁹. Zo spelen bijvoorbeeld de inspanningen rondom het hoger gebruik van (minima) regelingen uit hoofdstuk 7 'Arbeidsmarkt en bestaanszekerheid' een belangrijke rol bij een gezonde levensstijl. Als inwoners minder geldzorgen hebben ontstaat meer ruimte om hiermee aan de slag te gaan.

Uiteindelijk is het onze ambitie om de gezondheid en vitaliteit van bewoners te bevorderen. Dat betekent dat we op zoek gaan naar inspanningen die zorgen voor systeemveranderingen: hoe kunnen we bijvoorbeeld de drempels voor bewoners wegnemen waardoor een gezonde leefstijl eenvoudiger bereikbaar wordt? Gezondheid heeft ook een sterke samenhang met het hebben van betekenisvolle relaties met anderen en je vertrouwd en geaccepteerd voelen in je buurt. Sociale verbanden zijn dus onmisbaar voor gezonde mensen en vitale buurten. Als bewoners elkaar kennen een waarderen, zal er meer onderlinge hulp en soms ook informele zorg plaatsvinden. Daarom werken we vanuit ons NPDW aan sterke, inclusieve gemeenschappen.

Onze doelstellingen sluiten aan bij die van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) getekend door verschillende zorgpartijen, het Rijk en gemeenten. In het akkoord is afgesproken dat de uitwerking van het

⁹ Alle inspanningen van iedere pijler hebben we schematisch weergegeven in bijlage 2. In dit overzicht is zichtbaar onder welke pijler de inspanning in eerste instantie valt, maar ook met welke andere pijlers de inspanning raakvlakken heeft.

preventief gezondheidsbeleid, via een preventieagenda, plaatsvindt in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Met middelen die hieraan gekoppeld zijn (o.a. SPUK Kansrijke Wijk) zorgen we ervoor dat lopende gemeentelijke programma's de kwetsbare inwoners van Dordt West beter bereiken, maar vooral geven we gerichte extra impulsen om de bewoners en gemeenschappen in Dordt West gezonder, veerkrachtiger en vitaler te maken. De inspanningen die zijn opgenomen in dit eerste uitvoeringsprogramma richten zich op een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving van alle bewoners in Dordt West (5.1). Daarnaast zetten we extra in op de gezondheid van kinderen en jongeren (5.2) en ouderen en kwetsbare groepen (5.3). Tot slot versterken we de gemeenschappen in Dordt West (5.4). Ook in dit hoofdstuk geldt dat we bestaande inspanningen continueren, uitbreiden en nieuw toevoegen.

Wat continueren we?

- Sportvisie
- Kansrijke Start
- Life Critical Project
- Gezond Gewicht
- Gezonde kinderdagverblijven, gezonde Scholen en Heppie Happie ma (Nestas)
- Voorkomen en tegengaan stress en eenzaamheid
- ABCD-methode

Wat is er nieuw of wordt uitgebreid?

- Stimuleren beweging: Beweeghub, buurtsportcoach en Beweegalliantie
- Gezonde leefomgeving
- GelijkGezond
- Stimuleren beweging jonge kinderen
- WIJ Dordrecht en ThuisPLUS flat
- Sterke Buurtverbinders
- Programmering inclusief vieren/herdenken
- Weerbare vrouwen

**Bewoners zijn vanaf het
begin betrokken bij het
Nationaal Programma
Dordt West**

5.1 Een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving

Aanleiding

In Dordt West hebben te weinig bewoners de kennis en financiële en/of mentale ruimte om voldoende te bewegen, te sporten en gezond te eten. Ook op overgewicht en roken scoort Dordt West slechter dan gemiddeld. Dordrecht heeft met haar bestaande beleid en programma's een ambitieus aanbod gericht op een gezonde leefstijl. Echter, de opgave is om deze bewezen maatregelen en interventies bij de bewoners van Dordt West te krijgen. Hier zetten we dan ook op in. Kwetsbare bewoners in Dordt West zijn vanwege beperkte mobiliteit en financiële middelen extra afhankelijk van de directe woonomgeving voor sport, spelen, bewegen, ontmoeten, vrijetijdsbesteding en natuurbeleving. In een deel van de wijken is er überhaupt te weinig groen. In andere wijken nodigt het groen niet uit tot spelen, bewegen en ontmoeten, terwijl dit juist belangrijk is voor het verbeteren van de gezondheid van de bewoners van Dordt West.

Ambitie

- in 2043 ligt de ervaren gezondheid van inwoners in Dordt West op het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 haalt 75% van de inwoners van Dordt West de beweegrichtlijn;
- in 2043 sport (of sportief beweegt) 80% van de jeugd in Dordt West 3x per week of vaker, en;
- de fysieke leefomgeving voldoet zo veel mogelijk aan de Kernwaarden Gezonde Leefomgeving (GGD/GHOR).

Beschrijving van de aanpak

Sportvisie 2030: onze lokale sportvisie richt zich erop dat sport in 2030 nog meer bijdraagt aan een gelukkiger, gezonder en sterker Dordrecht. In de visie is aandacht voor een doelgroepgerichte benadering en voor het versterken van de uitvoeringskracht van sport- en beweegaanbieders, zodat er een maximaal effect kan worden behaald. In Dordt West gaan we extra aan de slag met:

- Inzet op een maximaal bereik van bewoners bij de bestaande programma's, activiteiten en regelingen die de sportdeelname vergroten. Denk bijvoorbeeld aan de Dordtpas en bijdragen aan sportbenodigdheden en lidmaatschappen van sportverenigingen voor bewoners met een laag inkomen. Vanuit het NPDW is ook een extra buurtsportcoach beschikbaar die zich specifiek op Dordt West richt. Deze buurtsportcoach is bezig met het stimuleren van inwoners om mee te doen aan laagdrempelige activiteiten.
- Inzet op rolmodellen in de wijk die sport en bewegen kunnen stimuleren, maar ook bestaande programma's, activiteiten en regelingen onder de aandacht kunnen brengen. Dit betreft zowel rolmodellen die sport en bewegen aanbieden, als rolmodellen onder bewoners die op andere thema's in de wijk actief zijn. Om deze rolmodellen goed te ondersteunen bieden we hun ook opleidingen aan, bijvoorbeeld Heroes of the Cruyff Court, Krajicek Scholarship of een wandelcoachtraining.

Beweeghub DeetosSnel: vanuit deze sportvereniging in Crabbehoef onderzoekt een kwartiermaker hoe de sportaccommodatie van DeetosSnel kan uitgroeien tot een "Beweeghub" waar wijkbewoners, leden van de sportvereniging, welzijnsorganisaties en andere partijen samen sporten, bewegen, ontmoeten, gezond eten en verbinding stimuleren. Er wordt eerst een plan van aanpak opgesteld, om de hub later gedurende de looptijd van dit uitvoeringsprogramma te realiseren.

Leefstijlaanpak: samen met het Albert Schweitzer Ziekenhuis (ASZ), Drecht dokters en Innovatie voor gezondheid, zorg en welzijn in de Drechtsteden (INNOW), wordt in kaart gebracht hoe we de bewoners van Dordt West beter kunnen bereiken met diverse preventieve leefstijl aanpakken.

Beweegalliantie: de Beweegalliantie is een landelijk netwerk dat erop gericht is om meer mensen meer te laten bewegen. De Beweegalliantie is een aanjager die andere partijen faciliteert met kennis, netwerken en communicatie. De Beweegalliantie heeft zich verbonden aan drie stedelijke focusgebieden binnen het NPLV, waaronder Dordt West. Begin 2024 is gestart met de samenwerking gericht op het inzetten van bewezen interventies die een aanvulling zijn op het bestaande aanbod.

Gezonde leefomgeving: er zijn steeds meer onderbouwde inzichten over wat een leefomgeving gezond maakt. Daarbij gaat het om een omgeving die verleidt tot ontmoeten, spelen en bewegen. Ook het kunnen zien en beleven van specifiek groen en een goede bodemkwaliteit dragen bij aan zowel de fysieke als de mentale gezondheid van bewoners. Om dit te borgen heeft de gemeente het doel 'Gezonde Stad' opgenomen in de omgevingsvisie en zijn er regels voor spelen, bewegen, ontmoeten, biodiversiteit en klimaatadaptie in voorbereiding waaraan de buitenruimte moet voldoen. Vooruitlopend op de formele implementatie passen we in Dordt West deze nieuwe inzichten al toe bij de planvorming in de herontwikkelingsgebieden en bij de onderhoudsprojecten. Bovendien zetten we bij de (her)inrichting van groen in op vernieuwende vormen van bewonersparticipatie waardoor het eigenaarschap bij en gebruik door bewoners toeneemt. Dit doen we onder andere door middel van participatief actieonderzoek met bewoners. De Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J) heeft in 2023 en 2024 met "Hart voor

heel Krispijn" hier ervaring mee opgedaan in Dordt West. Hierbij is met bewoners onderzocht welke zaken volgens hen belangrijk zijn voor een goede gezondheid en wat er moet veranderen in de wijk om dit te behalen. Kern van de aanpak is dat bewoners en lokale gemeenschappen ingezet worden als ervaringsdeskundigen en niet enkel als ontvanger van informatie en/of een interventie. Deze ervaringsdeskundigheid van bewoners wordt vervolgens in contact gebracht en gecombineerd met wetenschappelijke kennis en de ervaring van professionals. De aanpak werd door de deelnemende bewoners en de betrokken (wijk)organisaties ervaren als succesvol en leerzaam. De bewoners hebben mede daarom het initiatief genomen tot het oprichten van de "Wijkraad Krispijn". Vanuit het NPDW zijn we voornemens om deze aanpak daarom ook toe te passen in de andere wijken in Dordt West.

Life Critical Project: Wielwijk is de eerste Europese wijk waar klimaatmetingen worden gedaan aan de hand van 15 meetkasten. Bewoners zijn hierbij betrokken doordat zij onder andere aanvullende metingen op diverse plekken in de wijk uitvoeren. Met deze gegevens wordt onderzocht of de getroffen "groene maatregelen" een positief effect hebben op de leefbaarheid in de wijk, onder andere op het gebied van hittestress. Deze vorm van bewonersbetrokkenheid heet 'citizen science', oftewel burgerwetenschap. Het is een vorm van onderzoek waarbij bewoners de onderzoekers zijn en niet professionele wetenschappers, verbonden aan een onderzoeksinstelling. Op de korte termijn, voor de komende drie jaar, biedt de methodiek vooral mogelijkheden voor bewustwording en eigenaarschap bij bewoners.

Gemeentepolis: ook Dordrecht kent een Gemeentepolis. Deze polis van de zorgverzekering is bedoeld voor mensen met een laag inkomen. Zij hebben soms hoge zorgkosten door een chronische ziekte

of beperking. Speciaal voor die mensen zijn de vergoedingen van de Gemeentepolis uitgebreid. Als je een laag inkomen hebt en lage zorgkosten is er vaak een Gemeentepolis met minder vergoedingen. Vanuit het NPDW onderzoeken we of er noodzaak is en mogelijkheden zijn voor het uitbreiden van vergoedingen.

GelijkGezond: het verhogen van het aantal gezonde levensjaren van mensen met een minimum inkomen is de ambitie van GelijkGezond, een 'not-for-profit' maatschappelijk initiatief. Ook GelijkGezond constateert vanuit onderzoek dat mensen met een minimum inkomen vaak vastlopen in het huidige systeem. Dit komt omdat de problemen van deze bewoners complexer zijn dan gemiddeld en ze vaak (tijdelijk) verminderd zelfredzaam zijn. GelijkGezond geeft professionals extra middelen om mensen met een minimum inkomen directer en concreter te ondersteunen bij hun specifieke behoeften. De gedachte is dat met financiering van extra tijd, het creëren van meer regelruimte en meer organisatiekracht voor professionele hulpverleners allereerst de gezondheidskloof kleiner wordt en daarnaast kosten worden uitgespaard. GelijkGezond fungeert als aanjager, facilitator en financier. Het vliegwielt van deze nieuwe benadering wordt gevormd door een populatie impactfonds. Als de zorgkosten dalen door deze nieuwe aanpak, dan is het idee dat zorgverzekeraars vanuit de vermeden zorgkosten bijdragen aan het fonds. Hiermee kan de ondersteuning die professionals aan mensen met een minimum inkomen bieden, structureel worden bekostigd. Omdat professionals in staat worden gesteld om mensen te helpen bij het oplossen van onderliggende sociale problematiek, wordt ook het beroep op het medische systeem verminderd. Dit geeft weer verlichting bij de personeelsschaarste. De eerste verkennende gesprekken tussen GelijkGezond, Stichting Dordrecht Sociaal, SDD, de gemeente en NPDW zijn gestart om te onderzoeken of deze aanpak mogelijk is in (een wijk in) Dordt West.

Beoogd resultaat 2026

Sportvisie 2030:

- er is een toename van het aantal bewoners in Dordt West dat beweegt en sport door de inzet van buurtsportcoaches;
- er is een toename van het aantal rolmodellen;
- er is een toename van het aantal bewoners dat gebruik maakt van de Dordtpas voor lidmaatschap van sportverenigingen en sportbenodigdheden, en;
- er is een toename van activiteiten voor jonge kinderen.

Beweeghub DeetosSnel: start van de 'Beweeghub'.

Leefstijlaanpak:

- het uitvoeringsplan is gereed en heeft een breed bereik, en;
- meer inwoners van Dordt West doen mee.

Beweegalliantie:

- partijen in de wijk, bewoners en de Beweegalliantie hebben geïnventariseerd welke landelijke interventies bewezen geschikt zijn om in te zetten in Dordt West, en;
- de gekozen aanpak is van start gegaan.

Gezonde leefomgeving:

- in alle gebiedsontwikkelingen en herinrichtingen van de openbare ruimtes in Dordt West zijn alle (aankomende) beleidsregels en inzichten die bijdragen aan een gezonde leefomgeving toegepast, en;
- ter versterking van daadwerkelijk gebruik, wordt hierbij bewonersparticipatie 2.0 toegepast. Hierbij reageren bewoners niet op een concept ontwerp dat eerst is uitgedacht door professionals, maar dragen zij al aan het begin van het ontwerpproces ideeën en wensen aan die de ontwerpers meenemen. Dit is te zien in alle meerjarige onderhoudsprojecten en (het ontwerp voor) de Zuidendijk zone, het groen aan de Troelstraweg Oost en de 7 plantsoenen in Crabbehof, het Wielwijkpark en het *'green dense project'* in Krispijn. Ook worden delen van het Bewegend bos geplaatst in Krispijn en mogelijk op meer plekken in Dordt West.

'Life Critical Project': er is inzicht in hoe de bewoners dit project hebben ervaren, welke extra verbeteringen ter bevordering van de gezonde leefomgeving nodig zijn en of we deze manier van bewonersparticipatie ook voor andere wijken in Dordt West kunnen inzetten.

Gemeentepolis: de noodzaak en mogelijkheden voor het uitbreiden van vergoedingen is in beeld gebracht. Indien aan de orde is een plan van aanpak opgesteld en gestart.

GelijkGezond: Op dit moment is de deelname van zorgverzekeraar Stichting Volksgezondheidszorg (VGZ) nog onzeker. Een verkenning wordt uitgevoerd naar een alternatieve route zodat eerder gestart kan worden vooruitlopend op de deelname van VGZ. Afhankelijk van de go/no-go is de aanpak voor Dordt West opgesteld en is een start gemaakt met extra ondersteuning voor de eerste huishoudens.

Partners

Bewoners, Buurtsportcoaches, DeetosSnel en andere wijk sportverenigingen, Beweegalliantie, Stichting Dordrecht Sociaal, ASZ/ centrum gezond gewicht (Erasmus MC), SDD, Drechtdokters, woningcorporaties, Career Boost, DG&J, gemeente, GelijkGezond en VGZ.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Sportvisie 2030: meer inzicht in kansen en belemmerende factoren voor bewegen en sporten in verschillende doelgroepen in de wijken van Dordt West.
- Beweeghub DeetosSnel: afhankelijk van de uitkomsten voor het plan van aanpak moet mogelijk extra financiering worden gezocht en/of meerdere wijkpartijen worden aangehaakt.
- Gezonde leefomgeving: beleidsregels en inzichten gericht op gezonde leefomgeving worden tijdig meegenomen bij planvorming voor herontwikkelingen en meerjarig onderhoud van de buitenruimte.
- GelijkGezond: deelname van VGZ of een andere publieke partij die tijdelijk een rol speelt in het fonds en een meerjarige aanpak mogelijk maakt.
- Met betrokken ondernemers wordt onderzocht in hoeverre zij een rol kunnen spelen in het realiseren van de nodige randvoorwaarden om de ambities te realiseren.

Financiën

- Programma Sportvisie 2030: zie Sportvisie 2030.
- Gezonde leefomgeving:
 - reguliere gemeentelijke budgetten
 - GALA: €25.000,- voor de uitvoering in 2025 van een groene buitenruimte in Dordt West (locatie nog definitief maken i.v.m. cofinanciering).
 - SPUK – Gezonde Leefomgeving: €25.000,- voor de uitvoering in 2025 van een groene buitenruimte in Dordt West (locatie nog definitief maken i.v.m. cofinanciering).
 - extra middelen voor onder andere een gezonde leefomgeving, biodiversiteit en klimaatadaptie aangevraagd in 'Perspectiefnota claim 2024-2025'.
 - subsidieregeling Recreatie, Sport en Gezondheid Provincie Zuid-Holland, onderdeel beweegvriendelijke leefomgeving: €100.000,- voor uitvoering in 2024 (nog aan te vragen);
 - Trivire voor aanleg groen in eigendom, bedrag nog te bepalen in planvorming.
- Participatie actieonderzoek en advies planvorming gezonde leefomgeving: SPUK Kansrijke Wijk – VWS-regeling Stimulans gezonde leefomgeving (totaal €115.000,- per jaar voor de periode 2023-2025).
 - Participatie en herinrichting groene plekken (definitieve vaststelling volgt): voor de periode 2024-2026 is er €25.000,- per jaar beschikbaar.
 - Inhoudelijk advies gezonde leefomgeving bij herontwikkeling Wielwijkpark/ Zuidendijkzone/ 7 plantsoenen: voor de periode 2024-2026 is er €35.000,- per jaar beschikbaar.
 - Participatief actieonderzoek met bewoners inzake de inrichting en het gebruik van de leefomgeving ter bevordering van de gezondheid: voor de periode 2024-2026 is er €30.000,- per jaar beschikbaar.

- Life Critical Project (budget t/m 2025)
 - €1.100.000,- beschikbaar gesteld door het EU Life subsidieprogramma.
 - €1.100.000,- inleg gemeente en partners.
- Gemeentepolis: indien een uitbreiding van vergoedingen aan de orde is, moeten daarvoor nog middelen worden gevonden.
- GelijkGezond: de methodiek van GelijkGezond bestaat eruit dat er uiteindelijk een revoluerend fonds ontstaat (populatie impact fonds). Dit fonds wordt gefinancierd met een mix van private en semipublieke middelen. Onderdeel van dit systeem is een partij die de uitgespaarde zorgkosten terugstort in het fonds zodat vervolgens de nieuwe investeringen in huishoudens gedaan kunnen worden die toekomstige kosten uitsparen. Idealiter is dit de zorgverzekeraar, maar ook de gemeente kan deze rol nemen. De omvang en haalbaarheid hiervan wordt de komende periode in beeld gebracht. Vanuit de moederorganisatie MEE-Vivenz is aangegeven dat zij de ambitie heeft om, als dat nodig is, mee te investeren in de opstart in Dordt West vanuit het label Stichting Dordrecht Sociaal. Hierover moet nog definitieve besluitvorming plaatsvinden.

Projectdocumenten

- Sportvisie 2030
- Onderzoeksplan van aanpak Sporthub DeetosSnel (in ontwikkeling)
- Omgevingsvisie Dordrecht, doel gezond
- Groenblauwe regels (in voorbereiding)

Participatie

Informele sleutelpersonen uit de wijken zelf zijn, naast buurtorganisaties, onmisbaar om ervoor te zorgen dat het aanbod ook de bewoners in de wijken bereikt voor wie het bedoeld is. Daarom worden zij bij de aanpak betrokken. Niet alleen om (netwerken van)

bewoners te bereiken, maar ook om vanuit ervaringsdeskundigheid te adviseren waar kansen en belemmeringen zitten bij de bewoners van Dordt West om te werken aan een gezonde leefstijl. Zo kunnen we in de loop van de tijd het aanbod verbeteren en samen opzetten met bewoners(organisaties) uit de wijken. Een andere belangrijke vorm van participatie zijn de jongeren die vanuit een scholarship activiteiten organiseren voor andere jongeren en daarmee fungeren als (sportief) rolmodel. In de aanpak voor het ontwikkelen van de beweeghub vanuit DeetosSnel zal een belangrijke rol zijn weggelegd voor de participatie van wijkbewoners en leden van sportverenigingen. Tot slot is bewonersparticipatie een onmisbare sleutel bij het ontwerpen en daadwerkelijk gebruiken van een gezonde fysieke leefomgeving in de wijken van Dordt West. We zetten in op bewonersparticipatie 2.0 in de vorm van co-creatie bij het ontwerpen van de gezonde leefomgeving. Eerdere ervaringen leren dat hierdoor meer eigenaarschap ontstaat bij bewoners en daardoor gaan zij daadwerkelijk meer bewegen, spelen en ontmoeten in hun leefomgeving.

5.2 Gezond opgroeien in de wijk

Aanleiding

Gezondheid begint al voor de geboorte met de leefomstandigheden en leefstijl van de ouders. De ontwikkeling van een kind in de eerste 1.000 dagen is cruciaal voor zowel een gezonde groei als voor de ontplooiing en kansen op latere leeftijd. Iedere ouder wil het beste voor zijn/haar kind. Tegelijkertijd weten we dat er voor ouders en kinderen in Dordt West belemmeringen zijn om gezond te kunnen leven zoals armoede, (en daardoor) stress en onvoldoende kennis over een gezonde leefstijl. We zien dan ook juist bij de kinderen en jeugd in Dordt West meer overgewicht en achterstanden in de motorische ontwikkeling.

Ambitie

- in 2043 ligt de ervaren gezondheid van bewoners van Dordt West op het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 zijn alle scholen in Dordt West Gezonde Scholen, en;
- in 2043 sport (of sportief beweegt) 80% van de jeugd minimaal 3x per week.

Beschrijving van de aanpak

Uitvoeringsprogramma Kansrijke Start: al voor de komst van het NPDW was Dordrecht landelijk één van de koplopers met het programma “Kansrijke Start” waarbij lokale coalities zijn gevormd met ketenpartners. Het is een integrale aanpak en (keten) samenwerking waarbij wordt gewerkt aan een kansrijke start voor kinderen in kwetsbare huishoudens. De inzet is gericht op preventie en voorlichting. De aanpak richt zich onder andere op goed voorbereide

zwangerschappen, het voorkomen van ongeplande en onbedoelde zwangerschappen, eerder hulp voor aanstaande kwetsbare ouders, betere toerusting van ouders op ouderschap en opvoeding en minder uit huis- en onder toezicht plaatsingen van baby's en jonge kinderen. De doelgroep bestaat uit (potentieel) kwetsbare gezinnen en hun kinderen in de eerste 1.000 dagen tijdens en na de zwangerschap.

Stimuleren beweging jonge kinderen: aan de hand van verschillende inspanningen wordt het bewegen onder jonge kinderen gestimuleerd. Zo zijn er “Dreumesgroepen”, waarbij kinderen spelenderwijs de motoriek verbeteren terwijl tegelijkertijd opvoedondersteuning en informatie wordt gegeven aan ouders. Ook zijn er “Nijntje pleinen”, waarbij een buurtsportcoach sport en bewegen naar de buurt brengt door laagdrempelige activiteiten aan te bieden op plekken in de wijk (speelveld, grasveld, plantsoen, buurthuis, winkelcentrum). Naast de beweegactiviteit is er aandacht voor gesprekken met de ouders en is het ook een ontmoetingsmoment. De focus komt te liggen op plekken waar weinig aanbod is. Tenslotte komen er “Groenblauwe pleinen” bij kinderdagverblijven, wat kinderen verleidt tot spelen en ontdekken. De motorische ontwikkeling verbetert hierdoor en het verblijf in een groene omgeving heeft aantoonbaar een positief effect op de fysieke en mentale gezondheid van kinderen. Anders dan voor basisscholen (zie onder) is er voor kinderdagverblijven geen financiering voor ontwerp en aanleg. Vanuit het NPDW willen we dit toch mogelijk maken, juist omdat een investering in jongere kinderen veel effect kan hebben op de gezondheid en ontwikkeling in de rest van het leven.

Gezond gewicht: de aanpak “JOGG” (Jongeren op gezond gewicht) is gericht op het gezonder maken van de omgeving (school, buurt, gezin). Organisaties zoals scholen kunnen hiervoor zelf een plan opstellen dat aansluit bij hun wensen en mogelijkheden en krijgen hierbij ondersteuning vanuit de gemeente. De aanpak “kind naar

gezonder gewicht” is een gezinsaanpak waarbij ouders ondersteuning krijgen van een centraal zorgverlener van jeugdgezondheidszorg, gericht op het doorbreken van ongezonde patronen. We zetten in op een maximaal bereik van deze aanpak bij gezinnen in Dordt West die dit nodig hebben.

Gezonde scholen:

- Scholen kunnen het predicaat “Gezonde School” verdienen door zelf een plan op te stellen dat aansluit bij hun leerlingen, ouders en werkwijze.
- Heppie Happie: een goed ontbijt is niet alleen gezond, het is een belangrijke maaltijd voor kinderen in de groei. Bovendien hebben kinderen met een gevulde maag meer energie. Ze kunnen beter leren en halen betere resultaten in de klas. Helaas is dit niet voor alle kinderen bereikbaar. Daarom geeft Nestas scholengroep met hulp van vrijwilligers alle leerlingen de mogelijkheid dagelijks op school te ontbijten. Sommige scholen bieden ook de mogelijkheid om een lunchtrommel te vullen.
- Groenblauwe schoolpleinen: de gemeente heeft voor heel Dordrecht de ambitie dat in 2030 80% van de scholen een Groenblauw schoolplein heeft vanwege eerder genoemde positieve (gezondheids)effecten bij kinderen. Scholen kunnen voor de vergroening van hun plein een bijdrage aanvragen bij de gemeente voor zowel ontwerp als uitvoering.

Beoogd resultaat 2026

Kansrijke Start & Dreumesgroepen:

- de uitbreiding van de deelnemers aan de lokale coalities, versterken de verbinding tussen verloskunde en de jeugdgezondheidszorg op wijkniveau;
- het vergroten van deelname van zwangere vrouwen uit Dordt West aan de aanpak ‘centering pregnancy’: een groepsgerichte cursus

- voor zwangere vrouwen waarin zwangerschapscontroles en een zwangerschapscursus worden gecombineerd, en;
- starten van extra Dreumesgroepen in Dordt West in 2024 en 2025.

Stimuleren bewegen jonge kinderen:

- in alle wijken van Dordt West worden Nijntje pleinen aangeboden door een extra buurtsportcoach waardoor een toename is van het aantal kleine kinderen en ouders dat buiten speelt, en;
- voor tenminste één kinderdagverblijf ligt er een plan om het plein te vergroenen.

Gezond gewicht:

- scholen in Dordt West verhogen hun score bij de aanpak “JOGG”, en;
- meer verwijzingen van kinderen uit Dordt West naar aanpak “kind naar gezonder gewicht”.

Gezonde scholen:

- in 2024 wordt met de scholen in Dordt West in beeld gebracht wat zij nog nodig hebben om in 2025 te voldoen aan het predicaat “Gezonde School” en vanaf 2025 worden deze maatregelen ten uitvoer gebracht, en;
- een toename van het aantal scholen in Dordt West met (een plan voor) een groenblauw schoolplein.

Partners

Kinderartsen en gynaecologen van het ASZ, verloskundigen, de kraamzorg, de jeugdgezondheidszorg, het sociaal wijkteam, DG&J ZHZ, Veilig Thuis, zorgaanbieders, ouders, kinderen, scholen, kinderopvang in Dordt West, Beweegalliantie en de gemeente.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Beschikbaar komen van subsidie voor extra inzet buurtsportcoach voor de uitbreiding van het aantal Nijntje pleinen.
- Voldoende capaciteit bij de scholen.
- Verbinding maken met sleutelpersonen en gebruik maken van vindplaatsen waar doelgroepen samenkomen.
- Beschikbaar komen van middelen voor de aanleg van een groen plein bij een kinderdagverblijf.
- Onderzoeken met betrokken ondernemers in hoeverre ondernemers een rol kunnen spelen in het realiseren van de ambities.

Financiën

- Kansrijke Start: voor periode 2024 tot en met 2026 uit het GALA.
 - Voor 2024 en 2025 is Dordrecht breed €119.351,- beschikbaar.
 - Voor 2026 is Dordrecht breed €149.123,- beschikbaar.
- Stimuleren bewegen jonge kinderen
 - Voor extra dreumesgroepen in Dordt West is voor 2024 en 2025 €20.000,- beschikbaar (maatwerk door JGZ gefinancierd door de gemeente).
 - Voor planvorming Groenblauwe pleinen is er vanuit de SPUK Kansrijke Wijk – Stimulans gezonde leefomgeving €25.000,- per jaar voor de periode 2023-2025 beschikbaar. Voor de aanleg wordt nog financiering gezocht.
- Gezond gewicht
 - JOGG: de gemeente stelt per jaar subsidie beschikbaar voor Dordrecht breed. In 2024 gaat het om een bedrag van €123.000,-.
 - Kinderen op Gezond Gewicht: de gemeente stelt per jaar subsidie beschikbaar voor Dordrecht breed. In 2024 gaat het om een bedrag van €70.000,-.

- Gezonde scholen:
 - Inzet gezonde school adviseur DG&J (regulier gemeente budget/ inwonerbijdrage).
 - Groenblauwe schoolpleinen basisonderwijs tussen de €36.000,- en €46.000,- per school gefinancierd door de gemeente (geborgd t/m 2025, het streven is om dit te verlengen).

Projectdocumenten

- Jaarplan Kansrijke Start 2024
- Sportvisie 2030
- Dynamische schooldag (Beweegalliantie)

Participatie

Hoe goed een aanpak of programma ook is bedacht; het betrekken van ouders, kinderen, andere bewoners en burgerinitiatieven is onmisbaar om een aanpak in de praktijk te laten werken voor de mensen voor wie het bedoeld is. Daarom worden de ervaringen van ouders meegenomen in het programma Kansrijke Start, en kunnen ouders bij de Dreumesgroepen en de Nijntje pleinen zelf aangeven welke zaken zij willen bespreken of oefenen. Scholen weten zelf heel goed wat ze nodig hebben en daarom maken ze zelf een plan om het predicaat “Gezonde School” te krijgen. Kinderparticipatie bij het maken (en aanleggen) van groene schoolpleinen zorgt voor een beter plan en bewustwording bij kinderen en laat kinderen (en instanties) zien dat meedenken en -doen leuk is.

5.3 Zorgzame wijken

Aanleiding

Vanwege de vergrijzing stijgt het aantal ouderen, ook in de wijken in Dordt West. Het landelijke beleid is erop gericht dat ouderen langer thuis wonen. Dit vanuit de gedachte dat de meeste mensen regie willen houden over hun leven en in hun vertrouwde woning en wijk willen blijven wonen. Daarnaast is de klassieke ouderenzorg in toenemende mate niet langer betaalbaar en uitvoerbaar. Bij het langer thuis wonen gaat het zeker niet alleen om fysieke aanpassingen in woningen en de woonomgeving. Het hebben van sociale contacten, een betekenisvolle rol in de samenleving en het ontplooiën van (lichamelijke) activiteiten zijn minstens zo belangrijk voor een langer leven in goede gezondheid. Dit vraagt, ook in Dordt West, om andere manieren om wonen, welzijn en formele- en informele zorg in samenhang te organiseren. Naast specifieke aandacht voor ouderen is er ook extra aandacht voor eenzaamheid en stress vanuit het NPDW. Eenzaamheid, stress en een slechte mentale gezondheid hangen samen en komen vaker voor bij kwetsbare huishoudens, wat ook blijkt uit de cijfers over Dordt West.

Ambitie

- in 2043 ligt het percentage bewoners dat de afgelopen 4 weken stress heeft ervaren in Dordt West onder de 15%, en;
- in 2043 zijn in Dordt West (informele) zorg en welzijn zodanig georganiseerd dat alle ouderen en kwetsbaren in Dordt West langer waardig thuis wonen.

Beschrijving van de aanpak

WIJ Dordrecht: in deze pilot van de Leertuin Zorgvernieuwing Drechtsteden hebben lokale maatschappelijke organisaties, de gemeente en VGZ de handen ineengeslagen om eenzaamheid en inactiviteit onder senioren tegen te gaan. In de wijken Crabbehof en Wielwijk zetten buurtbewoners zich vrijwillig in om de sociale samenhang te vergroten en de eenzaamheid te verkleinen in hun woonomgeving. De gedachte is dat inwoners tot samenredzaamheid komen: meer saamhorigheid moet bijdragen aan het verminderen van eenzaamheid en gezondheidsklachten. Vrijwilligers gaan steeds zelfstandiger werken en professionals van de organisaties springen vanuit de achtergrond bij wanneer dat nodig is. Vaak zijn deze vrijwilligers ook (oud-) deelnemers van activiteiten van WIJ Dordrecht. Deze vrijwilligers worden getraind, gecoacht en ondersteund door professionals van diverse organisaties. Deze organisaties kunnen inwoners ook verwijzen naar WIJ Dordrecht wanneer ze problemen rond eenzaamheid en ouderdom signaleren. De gemeente en betrokken organisaties zien in de praktijk positieve effecten op de inwoners. Uit eigen onderzoek van WIJ Dordrecht blijkt ook dat de “positieve gezondheid” van deelnemers toeneemt. Het idee is dat de investering in deze aanpak leidt tot verbetering van kwaliteit van leven van inwoners, en tot besparing van zorgkosten door preventie. De ambitie vanuit NPDW is om deze aanpak uit te breiden naar Oud- en/of Nieuw-Krispijn. Daarnaast is een wens om een vorm van niet geïndiceerde dagbesteding te ontwikkelen en een plek te geven in het verlengde van deze aanpak. Dit sluit goed aan bij de doelstellingen van IZA en GALA.

ThuisPLUS flat: Aafje en Trivire passen een beproefde Rotterdamse aanpak toe in 55+ complex Zephyr in Crabbehof. Hierbij ondersteunt een ThuisPLUS coördinator de bewoners om met elkaar activiteiten te organiseren in de gemeenschappelijke ruimte. Daarbij wordt een

combinatie gemaakt met preventie en vroegsignalering. In deze aanpak wordt ook de overige zorg in het complex en het sociaal huismeesterschap anders georganiseerd en is er verbinding met het buurtwerk. Als in een later stadium ook andere wijkbewoners betrokken worden ontstaat er meer ruimte voor informele zorg en samenredzaamheid op wijkniveau. Na positieve evaluatie kan het concept worden uitgebreid naar andere complexen van de woningcorporaties.

Voorkomen en tegengaan stress en eenzaamheid: mentale problematiek, (chronische) ziektes, een beperking en armoede zorgen voor meer stress en vaak ook voor eenzaamheid. Omgekeerd is eenzaamheid slecht voor de (mentale) gezondheid en zorgt het voor stress. Aangezien sociale netwerken van belang zijn voor zelfredzaamheid is het hebben hiervan juist voor kwetsbare huishoudens extra belangrijk. Daarom investeren we in het versterken en uitbreiden van (positieve) netwerken van vooral kwetsbare huishoudens die dat (op dat moment) zelf niet kunnen. “Vangnetwerken” is een beproefde methode waarbij kwetsbare personen onder begeleiding van een professional samen een netwerk vormen dat activiteiten organiseert voor elkaar, maar ook voor de wijk. Ook wordt er gewerkt aan sociale vaardigheden en zelf- en samenredzaamheid. Momenteel zijn er twee vangnetwerken actief in Dordt West, dit wordt geïntensiveerd.

Ook zetten we extra in op het voorkomen van stress met de aanpak “Schouders Onder Stress”. Chronische stress kan leiden tot het verlies van overzicht en inzicht waardoor mensen onder stress niet altijd de juiste beslissingen nemen. Daarom investeren we in stress sensitief werken. De gemeente, Stichting Dordrecht Sociaal en de SDD hebben in 2019 een werkwijze ontwikkeld voor alleenstaande ouders. Ondersteund door Nadja Jungmann van Hogeschool Utrecht is de

aanpak Schouders Onder Stress ontwikkeld. Door meer aandacht te geven aan cliënten en alle medewerkers op te leiden in stress sensitief werken, werken alleenstaande ouders echt aan een toekomst met perspectief. Onder deze alleenstaande ouders zijn ook diverse slachtoffers van de toeslagenaffaire. Het stress sensitief werken is een beproefde methodiek waarvan de effectiviteit internationaal is bewezen. Binnen Dordt West willen we dit positieve effect uitbreiden.

Beoogd resultaat 2026

WIJ Dordrecht:

- aantoonbare verbetering van kwaliteit van leven en in de besparing van zorgkosten door preventie bij de deelnemende bewoners;
- uitbreiding van de huidige aanpak naar Oud- en/of Nieuw-Krispijn, en;
- Bij beschikbaar komen van investeringen is een plan van aanpak niet geïndiceerde dagbesteding gereed en gestart in een van de wijken.

ThuisPLUS flat:

- op basis van een eerste evaluatie van de aanpak in de Zephyr in 2025 wordt een plan van aanpak opgesteld voor de verdere uitrol van het concept in andere seniorencomplexen in de wijken van Dordt West.

Voorkomen en tegengaan stress en eenzaamheid:

- het uitbreiden van het aantal vangnetwerken en aantal deelnemers in Dordt West waarbij de begeleidende professionals methodisch gecoacht zijn door de ontwikkelaar van de methode. Vanuit de Hogeschool Utrecht wordt tegelijkertijd onderzoek gedaan naar onder andere effectiviteit en borging. Op basis van de uitkomsten wordt een plan van aanpak opgesteld om de aanpak op te schalen in Dordt West en te borgen in de reguliere werkwijze van buurtwerk, en;

- het stress sensitief werken is uitgebreid naar alle professionals die in Dordt West actief zijn en klanten met stress ontmoeten om zo de effecten van het handelen te vergroten.

Partners

Bewoners, Aafje, woningcorporaties, Stichting Dordrecht Sociaal, gemeente, PZC, SDD, Hogeschool Utrecht, Verpleging Verzorging Thuis alliantie (VVT-alliantie).

Randvoorwaarden voor aanpak

- Capaciteit bij diverse organisaties in Dordt West om medewerkers op te leiden in stress sensitieve dienstverlening en de ervaring te borgen.
- Verdere verkenning van de manier waarop de aanpakken vanuit deze pijler van het NPDW nog verder kunnen aansluiten op mogelijkheden vanuit IZA, GALA en WOZO (Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen). Hierin wordt ook de bijdrage van het sociaal wijkteam in (vernieuwde) aanpakken meegenomen.

Financiën

- WIJ Dordrecht: de huidige aanpak wordt gefinancierd uit de opdracht van Stichting Dordrecht Sociaal en €40.000,- per wijk er jaar door de gemeente.
- ThuisPLUS flat: wordt in complex de Zephyr op dit moment gefinancierd door Aafje en Trivire.
- Voorkomen en tegengaan stress en eenzaamheid
 - Voor "Vangnetwerken" is er tussen de €36.000,- en €54.000,- per jaar beschikbaar, (afhankelijk van het aantal netwerken). Op dit moment is er gedeeltelijk dekking gevonden vanuit buurtwerk en Trivire. Aanvullende financiering wordt onderzocht. Het onderzoek en de coaching van medewerkers wordt gefinancierd door de Hogeschool Utrecht.

- "Schouders Onder Stress" wordt in 2024 gefinancierd vanuit Onderzoek en Ontwikkeling vanuit de gemeente. Op de lange termijn is de ambitie om dit te borgen in de reguliere dienstverlening van Dordrecht Sociaal. Voor uitbreiding naar andere organisaties is het streven dat zij deze de kosten zelf dragen, mogelijk moet nog beperkte aanvullende financiering worden gevonden.

Projectdocumenten

- Concept Rapportage WIJ Dordrecht
- Projectplan ThuisPLUS flat (nog in aanpassing)
- Stress sensitief werken in Dordrecht-Drechtsteden
- Handboek Vangnetwerken, Jenny Zwijnenberg

Participatie

Bewonersparticipatie is de kern van het concept van de ThuisPLUS flat. Ouderen bedenken samen wat zij zelf belangrijk vinden, willen doen en daarvoor nodig hebben. Het organiseren van activiteiten doen zij zoveel mogelijk samen. Bij de aanpak Schouders Onder Stress zijn klantervaringen een belangrijk onderdeel. Bij de vangnetwerken is één van de hoofdingrediënten dat deelnemers met elkaar bepalen welke activiteiten ze willen ontplooiën en hoe ze dat gaan organiseren. Wel leert de ervaring inmiddels dat zelf- en samenredzaamheid niet betekent dat mensen alles zelf maar moeten uitzoeken. Juist hier is professionele ondersteuning van belang.

**Daar waar je wieg staat
mag niet bepalend
zijn voor hoe oud je
wordt of van invloed
zijn op je gezondheid of
bestaanszekerheid.**

5.4 Sterke gemeenschappen

Aanleiding

Sociale verbanden zijn onmisbaar voor gezonde mensen en vitale buurten. Bewoners voelen zich meer geborgen als zij elkaar kennen. Er vindt dan meer onderlinge hulp en soms zelfs informele zorg plaats. In buurten met een hoge sociale cohesie organiseren bewoners activiteiten voor en met elkaar en zorgen mensen beter voor hun woonomgeving. In vitale buurten trekken bewoners ook sneller aan de bel als het bijvoorbeeld niet goed gaat met de burens of de leefomgeving en geven zij vanuit vertrouwen in instanties eerder signalen door aan de politie, gemeente en de woningcorporatie. In Dordt West zien we een wisselend beeld: er zijn sterke gemeenschappen in bepaalde buurten, maar in andere buurten is het leven een stuk anoniemer. Verbinding en ontmoeting tussen verschillende groepen is nodig om de sociale cohesie en de organisatiekracht van gemeenschappen in Dordt West te versterken. Een aandachtspunt is dat actieve bewoners aangeven dat veel activiteiten voor en door bewoners op de schouders rusten van een kleine groep 'super vrijwilligers', wat kwetsbaar is en soms ook een te grote last. Daarnaast zijn er bewoners die best wat willen doen voor de buurt, maar niet weten hoe dat moet en waar te beginnen. Genoeg aanleidingen voor een investering in de gemeenschappen in Dordt West. Dit zal op den duur ook bijdragen aan meer vertrouwen van die gemeenschappen in de (lokale) overheid en andere instanties zoals woningcorporaties en de politie.

Ambitie

- in 2043 is in Dordt West de betrokkenheid en verbondenheid met elkaar en de buurt verbeterd, en;
- in 2043 is in Dordt West het vertrouwen in de buurt, overheid, instanties en elkaar verbeterd.

Beschrijving van de aanpak

ABCD-methode ('Asset Based Community Development'): deze aanpak voor participatie van bewoners gaat uit van wat er is aan kennis, interesses, vaardigheden, drijfveren van bewoners en aan mogelijkheden in buurten. Vanuit deze bronnen worden bewoners ondersteund om samen, vanuit eigen kracht, hun leefomgeving vorm te geven en activiteiten te organiseren. Essentieel is dat de agenda van bewoners leidend is. Stichting Dordrecht Sociaal (waaronder buurtwerk) werkt al geruime tijd met deze methode. Daarnaast heeft het Landelijk Samenwerkingsverband Active bewoners (LSA) ervoor gekozen om vanuit landelijke middelen een extra ABCD-werker in te zetten in Oud-Krispijn. Aangezien deze methode goed past bij de opgave om de bewoners en gemeenschappen te versterken, zetten we dit door en intensiveren de aanpak, zodat het gemeengoed wordt bij de reguliere manier van werken bij alle relevante partijen in de buurten van Dordt West. Een andere ambitie is om te kijken hoe de ABCD-methode kan worden ingezet op initiatieven rondom ouders en kinderen, zodat hier de sociale cohesie en organisatiekracht van bewoners versterkt kan worden. Hier wordt de verbinding gemaakt met onder andere het Dordts leerprogramma en met burgerinitiatieven zoals de Dordtse Diamanten en Wij voor de jeugd.

In samenhang hiermee wordt door het Verwey-Jonker Instituut en de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) onderzoek gedaan naar

gemeenschapsontwikkeling door buurtverbinding in de programma's "Sterke Buurtverbinders" en "Van Buurten naar Communities". In een periode van 2,5 jaar gaan de onderzoekers in totaal 33 buurten in Nederland volgen, waarvan 12 intensief. Oud-Krispijn is één van de buurten die zij intensiever volgen, waarbij onderzoekers onder andere open gesprekken aangaan over gemeenschapsontwikkeling met vrijwilligers, professionals en bewoners. Een eerste buurtbezoek heeft plaatsgevonden in oktober 2023.

Community building bij de oplevering van vernieuwde of nieuwe wooncomplexen: Trivire zet in alle nieuwbouwcomplexen een community builder in. Nieuwbouwcomplexen worden immers op één moment betrokken door een (grotendeels) nieuwe groep bewoners die elkaar niet kennen. De community builder verbindt de nieuwe bewoners met elkaar en de buurt en ondersteunt hen om samen activiteiten te organiseren die bijdragen aan de sociale cohesie en de leefbaarheid. Deze aanpak wordt in 2024 uitgevoerd in de Charlotte de Bourbonstraat (Nieuw-Krispijn) en in 2026 aan de Troelstaweg Oost (Crabbehof) en bij de Isaac da Costa straat (Oud-Krispijn).

Programma Inclusieve stad: het doel van dit programma is een toegankelijke stad met een inclusieve gemeenschap waar iedereen zich thuis, erkend en verbonden voelt. Waar diversiteit wordt omarmd en sprake is van gelijkwaardige behandeling en kansen. Het NPDW heeft binnen dit programma geïnvesteerd in twee extra interventies voor de wijkbewoners van Dordt West.

- Een gezamenlijke programmering op het gebied van vieren en herdenken die aansluit bij de behoefte van de wijk en die depolariserend werkt. Dit draagt bij aan een meer samenredzame gemeenschap, meer betrokkenheid bij elkaar en bij de buurt en meer vertrouwen in de buurt, instanties, de overheid en elkaar.

- Activiteiten die bijdragen aan het vergroten van de weerbaarheid van vrouwen met een cultureel diverse of migratieachtergrond. Deze activiteiten komen voort uit de wensen van vrouwen zelf en worden met hen samen georganiseerd. Uit de gesprekken is bijvoorbeeld gebleken dat er behoefte is aan sportactiviteiten voor vrouwen. De focus ligt op activiteiten van preventieve aard die bijdragen aan veerkracht en weerbaarheid ten behoeve van sociale stabiliteit. Daarbij geldt: 'als je in vrouwen investeert, investeer je in de gemeenschap'. Het vergroten van de weerbaarheid van vrouwen draagt immers bij aan een stabiele gezinssituatie, positieve familierelaties en een sterke ouderbetrokkenheid. Vrouwen worden hiermee rolmodellen voor anderen. Daarnaast draagt het indirect ook bij aan het vergroten van de veerkracht en weerbaarheid van jongeren.

Beoogd resultaat 2026

ABCD-methode:

- alle instanties in de wijk die met actieve bewoners(groepen) werken gebruiken de ABCD-methode en dit wordt positief gewaardeerd door betrokken bewoners;
- inhoudelijke resultaten daarvan worden door de bewoners bepaald en gewaardeerd, aangezien dat inherent is aan de methode;
- er is verbinding gelegd met ouder- en kinderparticipatie die wordt geïnitieerd vanuit de pijler leren & ontwikkelen, en;
- op basis van de tussenevaluatie van "Sterke buurtverbinders" bespreken we met bewoners en wijkorganisaties welke keerpunten en kansen we kunnen toepassen in Dordt West.

Community building in nieuwbouwcomplexen: de nieuwe bewoners in de nieuwbouwcomplexen aan de Charlotte de Bourbonstraat en de Troelstraweg Oost, kennen elkaar en organiseren samen activiteiten die zij leuk en waardevol vinden.

Programma Inclusieve stad:

- samen met diverse gemeenschappen uit de wijken wordt een passende herdenking/viering georganiseerd van de afschaffing van de slavernij, en;
- samen met meerdere groepen vrouwen met een cultureel diverse of migratieachtergrond is besproken welke activiteiten zij willen organiseren om hun weerbaarheid te versterken. Een passend aanbod is opgezet en wordt goed bezocht en gewaardeerd door de deelnemende vrouwen. We onderzoeken hoe we dit kunnen opschalen door vrouwen die dat willen op te leiden en een dragende rol te geven.

Partners

Bewoners, Stichting Dordrecht Sociaal (waaronder buurtwerk), woningcorporaties, gemeente, LSA, het Verwey-Jonker Instituut en HAN.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Ideeën van bewoners worden serieus genomen.
- De organisaties (en budgetten) bewegen meer mee met waar de energie zit bij bewoners en informele initiatieven.

Financiën

- Inzet community builders in (ver)nieuwbouwprojecten van Trivire: bekostigd door Trivire.
- LSA: extra buurtwerker in Krispijn wordt door LSA gefinancierd (zelfstandig initiatief LSA).
- ABCD-methode wordt door buurtwerk ingezet vanuit de bestaande opdracht.
- SPUK Kansrijke Wijk - SZW middelen veerkracht en weerbaarheid
 - Voor programmering inclusief vieren/ herdenken is €40.375,- per jaar beschikbaar voor de periode 2023-2025.
 - Voor weerbare vrouwen is €40.375,- per jaar beschikbaar voor de periode 2023-2025.

Projectdocumenten

- ABCD-methodiek en community building in nieuwbouw: interne projectdocumenten buurtwerk en Trivire
- Programma's Sterke Buurtverbinders en Van Buurten naar Communities - Verwey-Jonker Instituut en de HAN
- Uitvoeringsprogramma Inclusieve Stad - gemeente Dordrecht

Participatie

Alle aanpakken uit deze paragraaf zijn in feite een vorm van bewonersparticipatie. De ABCD-methode gaat uit van wat er is aan kennis, interesses, vaardigheden, drijfveren van bewoners en aan mogelijkheden in buurten. Bewoners organiseren samen, vanuit eigen kracht, activiteiten die zij zelf belangrijk vinden. Laagdrempelige en flexibele budgetten zijn hierbij nodig en een wens die we bij de totstandkoming van dit uitvoeringsprogramma al van bewoners hebben meegekregen. Inclusief vieren en herdenken kan en zal alleen met de inbreng van verschillende groepen bewoners worden vormgegeven. En ook bij het versterken van de weerbaarheid van vrouwen met een migratieachtergrond zijn de thema's en de activiteiten die de vrouwen zelf aandragen leidend.

6. Leren en ontwikkelen

Opgroeien in kansarme wijk heeft een aanzienlijk effect op onderwijsprestaties en het zicht op een mooie baan met voldoende inkomen. Alle Dordtse kinderen en jongeren verdienen een glansrijke toekomst met gelijke kansen in het onderwijs. Om kinderen het maximale uit hun schoolcarrière te laten halen moeten de condities thuis, in de wijk en op school voldoende zijn en liever nog goed.

Uit de cijfers blijkt dat er in Dordt West nog veel mogelijkheden liggen om dit te verbeteren. Kinderen hebben hier bijvoorbeeld vaker een onderwijsachterstand en het percentage jongvolwassenen zonder startkwalificatie is hier gemiddeld gezien hoger in vergelijking met de rest van Dordrecht.

In deze pijler staat het bevorderen van kansengelijkheid centraal en draait het erom dat inwoners van Dordt West zich optimaal kunnen blijven ontwikkelen. Onze inzet is er dan ook op gericht dat we meer kinderen en jongeren in staat stellen hun talenten te ontwikkelen, zodat alle kinderen kansrijk opgroeien. Scholen hebben hierbij niet enkel een onderwijsfunctie, maar ook een “wijkfunctie”. Het is een plek waar bewoners elkaar ontmoeten en een locatie om ouders/verzorgers te kunnen betrekken bij het leren en ontwikkelen van hun kind zodat we schoolverzuim en schooluitval zo veel mogelijk voorkomen. Dit alles vraagt om een stabiele thuissituatie. Het betrekken van ouders/verzorgers dient tweeledig te zijn; zowel gericht op het leren en ontwikkelen van de ouders/verzorgers zelf, als op het leren en ontwikkelen van hun kind. Dit is met elkaar verweven doordat ouders een voorbeeldfunctie vervullen en pas een kind iets kunnen leren indien zij dit zelf beheersen. Ouderbetrokkenheid is dan ook een belangrijke voorwaarde bij de meeste inspanningen en doelstellingen voor 2026.

In de onderstaande paragrafen geven we eerst de inspanningen voor het jonge kind weer (6.1). Vervolgens benoemen we de inspanningen binnen het primair- en voortgezet onderwijs, waarin zowel aandacht is voor extra aanbod als het voorkomen van schoolverzuim (6.2 t/m 6.5). Tenslotte gaan we in op vervolgopleidingen en de toeleiding naar de arbeidsmarkt (6.6). De doorlopende leerlijn loopt als een rode draad door alle inspanningen binnen deze pijler:

- van voorschoolse educatie (VE) naar primair onderwijs (PO);
- van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs (VO);
- van voortgezet onderwijs naar vervolgonderwijs, en;
- van vervolgonderwijs naar de arbeidsmarkt.

Ook binnen deze pijler geldt dat er inspanningen zijn die we op de dezelfde manier continueren, die we uitbreiden of die nieuw zijn.

Wat continueren we?

- Brede School Academie (BSA)
- Inzet bibliotheek
- Internationale Schakelklassen (ISK)
- Dordts Leerprogramma (DLP)
- Zorg Onderwijs en Werk Netwerk (ZOW-netwerk)
- Programma Glansrijke Toekomst
- Maatschappelijke DienstTijd (MDT)

Wat is er nieuw of wordt uitgebreid?

- Ontwikkeling jonge kind
- Zomerbeleid
- Expertgroep taal
- Schoolpsycholoog
- Warme overdracht
- Brugfunctionaris
- Extra Leerplicht consulenten
- AanDeBak-garantie
- Versterken doorlopende leerlijn
- Meer betrekken van het regionaal bedrijfsleven

6.1 Ontwikkeling jonge kind

Aanleiding

In Dordt West zijn de uitdagingen op het gebied van onderwijs en educatie groot. Al op jonge leeftijd zijn er onderwijsachterstanden die vaak samenhangen met een beperkte kennis van de Nederlandse taal. Nederlands is doorgaans niet de thuistaal waardoor de taalbeheersing achterblijft. Bij veel kinderen heeft dit negatieve gevolgen voor de algehele ontwikkeling. Ook weten we dat veel van deze gezinnen meer ondersteuning kunnen gebruiken in vergelijking met gezinnen buiten Dordt West, doordat er gemiddeld gezien vaker sprake is van zwaardere en/of gestapelde problematiek.

In Dordt West wonen ook relatief veel gezinnen van wie hun peuter een VE-indicatie krijgt. Dat wil zeggen dat het kind geplaatst kan worden op een kinderdagverblijf waar hij of zij extra begeleiding krijgt in de ontwikkeling van taal, rekenen, motorische- en/ of de sociaal-emotionele ontwikkeling. De indicatoren waar deze indicatie mee samenhangt, komen vaker voor in Dordt West dan in andere wijken in Dordrecht. In 2022 kregen in Dordrecht ruim 400 kinderen een VE-indicatie, waarvan er 168 in het focusgebied Dordt West wonen (41% van het totaal). Dat terwijl in Dordt West 22% van het totaal aantal inwoners van de gemeente Dordrecht woont.

Ambitie

- alle peuters in Dordt West met een VE-indicatie nemen in 2043 deel aan voorschoolse educatie;
- minimaal 75% van de peuters gaat in 2043 zonder taalachterstand naar de basisschool, en;
- de onderwijsdeelname van kinderen in Dordt West is in 2043 gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

Beschrijving van de aanpak

De komende jaren investeren we extra in de ontwikkeling van jonge kinderen. We bereiken gezinnen op een breed scala aan leefbaarheidsonderwerpen, toegepast op hun kind. Het doel is een betere start voor iedere baby, dreumes, peuter en kleuter. Tegelijkertijd hopen we dat andere gezinsleden ook profiteren van de interventies. Door het bieden van een gevarieerd ondersteuningsaanbod worden kinderen (ook met een rugzakje) en hun ouders eerder bereikt en blijvend ondersteund tot en met de eerste fase op de basisschool. Dit draagt bij aan een goede start op de basisschool zonder taal- of ontwikkelingsachterstand en ouders die hun kind weten te ondersteunen in zijn of haar ontwikkeling. Er gaat extra aandacht naar de kinderopvang als vindplaats én als middel om ontwikkelachterstanden actief in te halen met een speciaal daarvoor ontworpen programma. We zetten in op inspanningen waarmee we de voorschoolse en vroegschoolse periode optimaliseren, zodat ieder kind zich zo goed mogelijk ontwikkelt in de eerste levensjaren en daarmee een goede start maakt in zijn of haar schoolloopbaan. Het uitgangspunt is dat we zo vroeg mogelijk willen beginnen met het voorkomen (of inlopen) van achterstanden. Onderdelen van de aanpak zijn:

- de gemeente biedt ouders de mogelijkheid hun kind vanaf 2 jaar VE te laten volgen voor 8 uur per week en vanaf 2,5-jarige leeftijd vergoedt de gemeente 16 uur VE voor doelgroepkinderen;
- versterking van de doorgaande lijn door het opzetten van een werkgroep kinderopvang en primair onderwijs, waaraan kinderopvangpartners en onderwijspartners deelnemen, en;
- opzetten van een passende kinderopvang, om zo te kunnen inspelen op de behoeftes van kinderen met een andere zorgvraag.

Beoogd resultaat 2026

- alle kinderopvanglocaties, peuterspeelzalen en basisscholen in Dordt West bieden structureel het programma VE thuis aan zodat het bereik wordt vergroot, ouders hun kind beter kunnen ondersteunen en er thuis spelenderwijs doorgeleerd kan worden;
- in 2026 is er een uitbreiding van het ondersteuningsaanbod op een aantal BSO's, dat aansluit op het aanbod van de VE om de continuïteit van de ondersteuning voor kinderen (en hun ouders) zoveel mogelijk te behouden;
- in 2026 zijn de prenatale en baby-fase opgenomen in de doorlopende lijn voor een kansrijke start en is de brug tussen de inspanningen in deze fase en de inspanningen binnen de VE versterkt. Hierdoor zijn kwetsbare gezinnen sneller in beeld, blijven zij in beeld en kan het ondersteuningsaanbod zoveel mogelijk in een doorlopende lijn worden aangeboden, en;
- in 2026 is de rol van de bibliotheek in het ondersteuningsaanbod voor het jonge kind opgenomen in de doorlopende lijn, kennen de partners het aanbod en bereikt het aanbod de ouders (en hun kinderen) beter.

Partners

Verloskundigen (praktijken), het consultatiebureau, de kinderopvang, het Wijkteam, bibliotheek, JongJGZ, onderwijsinstellingen, gemeente en DG&J.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Borging van afspraken binnen organisaties en tussen organisaties, door middel van het gezamenlijke hogere doel creëren we een gezamenlijke verantwoordelijkheid en streven we een aanspreekcultuur na.
- De VE berust op een vrijwillige deelname, een aantrekkelijk aanbod voor ouders/ verzorgers is van belang.

- Het inzetten van interventies om de kansen op een goede start te vergroten begint niet in de peuterfase, maar in de prenatale en de daaropvolgende babyfase. In deze fasen is er een ondersteuningsaanbod voor de toekomstige jonge moeder en/ of vader. Dit is benoemd in hoofdstuk 5 "Gezond en samen leven". Het is van belang dat interventies gericht op oudere kinderen daar goed op aansluiten.

Financiën (hoogte bedrag en waarvoor)

- SPUK Kansrijke Wijk – Ontwikkeling jonge kind
 - voor 2023 is €405.875,- beschikbaar.
 - voor 2024 is €1.217.659,- beschikbaar.
 - voor 2025 is €1.217.659,- beschikbaar.

Projectdocumenten

- Jaarplan Dordtse Onderwijsvisie 0-12 jaar 2020-2023
- Aanvraag SPUK – Kansrijke Wijk

Participatie

Informele sleutelpersonen uit de wijken zelf zijn, naast de medewerkers op scholen en aanbieders van voorschoolse educatie, onmisbaar om ervoor te zorgen dat het aanbod ook de ouders/ verzorgers in de wijken bereikt voor wie het bedoeld is. We betrekken hen daarom bij de aanpak. Niet alleen om (netwerken van) ouders/ verzorgers te bereiken, maar ook om vanuit ervaringsdeskundigheid te adviseren waar kansen en belemmeringen zitten bij de ouders/ verzorgers om te werken aan een goede educatie voor de jong(st)e kinderen. Zo kunnen we in de loop van de tijd het aanbod verbeteren en dit samen met verschillende educatie organisaties uit de wijken opzetten.

Onze inzet is er op gericht dat we meer kinderen en jongeren in staat stellen hun talenten te ontwikkelen.

6.2 Zomerbeleid

Aanleiding

In de wijken van Dordt West is het risico op ontwikkelingsachterstanden en daarmee kansengelijkheid groot. Voor het vergroten van de kansengelijkheid is het belangrijk dat kinderen in Dordt West ook gedurende de zomervakantie naar een veilige plek kunnen om zich te blijven ontwikkelen. Een leuke en zinvolle zomer staat centraal en niet extra onderwijsaanbod. Onderwijs bieden we aan onder schooltijd en eventueel middels verlengde schooltijd, maar niet in de vakantie. Tijdens de zomer is er meer ruimte om op speelse wijze te leren en ontwikkelen.

Ambitie

- in 2043 behalen alle reguliere basisschoolleerlingen in Dordt West de streefdoelen (IS) op rekenen en taal.

Beschrijving van de aanpak

Al jaren heeft Dordrecht een zomerschool voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar. Naast de zomerschool zijn er allerlei zomeractiviteiten in de stad, onder andere vanuit verschillende kinderopvangorganisaties. Over het algemeen wordt het aanbod georganiseerd om kinderen een zinvolle en nuttige invulling te geven van hun zomervakantie. We willen ervoor zorgen dat alle kinderen en jongeren in Dordrecht tijdens de zomervakantie naar een veilige plek kunnen, waar zij houvast hebben aan structuur en zich verder kunnen ontwikkelen. Het kan ook meerwaarde bieden bij het tegengaan van onderwijsachterstanden, maar hiervoor is wel een specifieke aanpak noodzakelijk. Zo kan de zomerschool bijvoorbeeld een rol spelen in het voorkomen van het dalen van het taalniveau tijdens de

vakantieperiode doordat kinderen contact hebben met medewerkers en leeftijdgenoten die in het Nederlands communiceren. Zeker voor kinderen waar thuis een andere taal wordt gesproken kan dit een meerwaarde hebben voor het behalen van het gewenste niveau aan het einde van het schooljaar.

Tegelijkertijd is op dit moment niet al het aanbod goed op elkaar afgestemd en bekend bij de doelgroep. Een inventarisatie van het aanbod is dan ook nodig voor het vormen van samenhangend zomerbeleid. Zo is er op dit moment is geen specifiek zomeraanbod voor kinderen van 0-4 jaar en jongeren ouder dan 12. Ook deze leeftijdsgroepen willen we meenemen in het zomeraanbod.

Beoogd resultaat 2026

- de doelgroep van de Zomerschool Dordrecht wordt uitgebreid naar kleuters;
- er is inzichtelijk gemaakt welk aanbod op dit moment aanwezig is voor kinderen van 0 tot en met 18 jaar en vanuit daar zijn er concrete plannen uitgerold om een zo passend mogelijk aanbod te generen;
- we stellen met elkaar heldere doelen en ambities ten aanzien van het zomeraanbod, waarin we de huidige programma's en aanbieders hanteren als uitgangspunt. Na een eerste inventarisatie moet duidelijk zijn wat er nog mist om tot een dekkend zomeraanbod te komen voor kinderen van 0 tot en met 18 jaar en hun ouders om de doelen en ambities te behalen, en;
- we motiveren jongeren om in het kader van hun maatschappelijke diensttijd een bijdrage te leveren aan het organiseren van activiteiten in de zomer voor jongeren van hun eigen leeftijd en voor jongere kinderen.

Partners

Onderwijs, Zomerschool Dordrecht, kinderopvang, gemeente en Stichting Dordrecht Sociaal.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Het aanbod moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en jongeren, waarmee niet gezegd wordt dat alle kinderen en jongeren moeten meedoen.
- Er moeten voldoende locaties beschikbaar zijn in de wijken voor de (uitbreiding van de) activiteiten van het zomerbeleid en bij voorkeur locaties waar ook jongere kinderen zelfstandig naartoe kunnen.

Financiën

- Subsidie Zomerschool Dordrecht is Dordrecht breed voor 2024 €170.000,-.

Projectdocumenten

- Jaarplan Dordtse Onderwijsvisie 0-12 jaar 2020-2030

Participatie

Ouders en kinderen wordt gevraagd welke aan welke activiteiten zij graag zouden deelnemen in de zomer. Hier wordt het aanbod van de zomerschool op afgestemd. Jongeren wordt gevraagd om vanuit hun maatschappelijke diensttijd een bijdrage te leveren aan het organiseren van diverse activiteiten in de zomer.

6.3 Taal- en rekenbeleid

Aanleiding

Ieder kind verdient de kans om zich naar eigen vermogen voor te bereiden op een maatschappelijk onafhankelijke positie. Kinderen die met plezier naar school gaan en diploma's halen vergroten hun kansen om deze positie te bereiken. Een belangrijke voorwaarde is dat kinderen goede taal- en rekenvaardigheden bezitten. Uit onderzoek blijkt dat het uitstroomcijfer naar het HAVO/VWO in Dordt West achterblijft bij het Dordtse gemiddelde. Hoewel veel leerlingen wel het denkniveau en de werkhouding hebben voor HAVO/VWO, kunnen zij door hun taal- en rekenachterstand deze potentie niet altijd waarmaken. Om deze achterstanden in te lopen is het belangrijk dat we hier vroeg op inspelen. Scholen, van VE tot en met vervolgonderwijs, kunnen hier een grote rol in spelen.

Ambitie

- in 2043 behalen alle reguliere basisschoolleerlingen in Dordt West de streefdoelen (IS) op rekenen en taal;
- in 2043 is het niveau van doorstromen naar het voorgezet onderwijs van Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 is het aandeel laaggeletterde inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

6.3.1 Brede School Academie en Internationale Schakelklassen

Beschrijving van de aanpak

BSA: dit is een naschools taalproject voor leerlingen uit de groepen 6, 7 en 8 uit de wijken Oud- en Nieuw-Krispijn, Wielwijk en Crabbehof die in potentie een uitstroomniveau HAVO/VWO hebben. Zij krijgen twee keer per week extra uitdaging en verdieping in de vorm van begrijpend lezen op een locatie in de wijk. De BSA is een gezamenlijk initiatief van de schoolbesturen van Nestas scholengroep, IKRA, H3O en de gemeente Dordrecht. De komende periode zetten we in op het verhogen van de deelname van leerlingen uit Dordt West.

De bibliotheek: de bibliotheek is van grote meerwaarde doordat zij een gevarieerd aanbod heeft op het gebied van ondersteuning bij het ontwikkelen van leesvaardigheden en het daarnaast een plek biedt waar kinderen en jongeren samen kunnen komen. Lezen is onmisbaar als het gaat om taalontwikkeling. In Dordt West bevindt zich in Crabbehof een vestiging van de bibliotheek. Hier worden taallessen aangeboden, een taalcafé, bibliotheek op school, en BoekStart. Tevens bevindt zich hier een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) voor hulp bij digitale overheidszaken. Kinderen en volwassenen die in gezinnen leven met een laag inkomen hebben sinds 2022 recht op een gratis bibliotheek abonnement.

ISK: in Dordrecht organiseren we ISK om kinderen van 6 tot 13 jaar die nog maar kort in Nederland zijn, passend onderwijs te bieden. Deze schakelklassen hebben als doel om leerlingen na uiterlijk twee jaar intensieve Nederlandse taallessen, te laten doorstromen naar het reguliere basis- of voortgezet onderwijs. Enkele kenmerken van de ISK in Dordrecht zijn:

- basisschool Mondriaan organiseert de ISK, leerlingen volgen hier onderwijs;
- de ISK zijn bedoeld voor kinderen tussen de 6 en 13 jaar oud;
- de ISK hebben een eigen onderwijsaanpak waarbij leerlingen een lesrooster volgen dat deels gebaseerd is op het onderwijs uit hun thuisland (in het geval van Oekraïense kinderen), maar ook gericht is op hun verblijf in Nederland. De lessen worden gegeven in het Oekraïens, Nederlands en soms Engels.

De gemeente ondersteunt ook andere scholen bij het uitbreiden van ISK-afdelingen om kinderen en jongeren te helpen die vanuit andere landen naar Nederland zijn gekomen. Dit initiatief draagt bij aan een inclusieve en ondersteunende leeromgeving voor nieuwkomers.

Beoogd resultaat 2026

BSA:

- in 2026 is er een stijging van het aantal reguliere basisschool-leerlingen in Dordt West dat deelneemt aan de BSA;
- in 2026 is er een stijging van het aantal reguliere basisschoolleerlingen in Dordt West dat de streefdoelen (IS) op rekenen en taal behaalt;
- in 2026 is het niveau van doorstromen naar het voortgezet onderwijs van Dordt West gestegen;
- in 2026 is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden betreffende extra ondersteuning op rekengebied en waar mogelijk is er een start gemaakt met rekenondersteuning, en;
- er is een overzicht van de mogelijkheden om de BSA uit te breiden naar het voortgezet onderwijs, waarbij oog is voor de doorlopende leerlijnen van primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs.

Bibliotheek:

- in 2026 is de verbinding tussen scholen in Dordt West en de bibliotheek verder versterkt waarbij het aanbod op elkaar

is afgestemd en er worden meer gezamenlijke activiteiten georganiseerd;

- in 2026 is de positie van de bibliotheek onder de kinderen, maar ook ouders, versterkt, zodat meer kinderen en ouders de bibliotheek ook buiten schooltijd weten te bereiken.

Expertgroep taal: In 2026 is er een expertgroep samengesteld die 'evidence based' adviseert over geschikte interventies voor het aanpakken van de taalproblematiek en het ontwikkelen van een goed en effectief taalbeleid.

Partners

Schoolbesturen Nestas scholengroep, IKRA, H3O kinderopvang, bibliotheek, gemeente en Stichting Dordrecht Sociaal.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Uitvoerende partners moeten, indien nodig, de mogelijkheid hebben om zich te professionaliseren (door middel van voldoende trainingsaanbod), passend bij de doelstellingen waar zij een rol in spelen. Denk hierbij aan leerkrachten die te maken hebben met jongeren met een lagere beheersing van de Nederlandse taal of met problematiek in de thuissituatie. Ook deze leerlingen moeten zij optimaal kunnen ondersteunen.
- Voldoende personeel voor aanbieden extra onderwijs en het onderwijzen van leerlingen uit het buitenland.

Financiën

- BSA: scholen ontvangen middelen uit het rijksprogramma "School en omgeving". Dit is €180.000,-.
- De bibliotheek ontvangt subsidie van de gemeente:
 - In 2024 heeft de bibliotheek €3.388.119,- ontvangen.
 - 2025 en 2026 is nog niet beschikt, omdat de jaarlijkse indexering in augustus bekend wordt gemaakt. Het uitgangspunt is de subsidie van 2024 + indexering 2025. Het uitgangspunt voor 2026 is de subsidie van 2024 + indexering 2025 + indexering 2026.
- School en omgeving: scholen ontvangen middelen uit het rijksprogramma "School en omgeving".
 - In Dordrecht is het PO voorloper in het programma School en Omgeving. Het onderwijs is nu nog penvoerder en er is een alliantie opgesteld bestaande uit Nestas-H3O-gemeente Dordrecht-SOC (minimaal €585.000,- per jaar).

Projectdocumenten

- Dordtse Onderwijsvisie 0-12 jaar 2020-2030
- Visie Dordts Leerprogramma
- Ambitie Dordtse onderwijsmonitor

Participatie

Bibliotheken zijn niet alleen gericht op lezen, maar zijn ook een ontmoetingsplek en een locatie waar je terecht kunt met diverse ondersteuningsvragen. Tevens werken hier diverse vrijwilligers die woonachtig zijn in Dordt West en wijkbewoners helpen om te participeren in de samenleving.

6.3.2 Dordts Leerprogramma

Beschrijving van de aanpak

Het DLP is een stevige aanpak die zich richt op het inhalen van achterstanden in het primair onderwijs. Scholen met leerlingen met (de grootste kans op) achterstanden, 35% of meer, krijgen extra budget om deze achterstanden weg te werken. Hiermee kunnen zij extra taal- en rekenonderwijs inzetten, de ouderbetrokkenheid vergroten en een combinatie maken met taalonderwijs en talentontwikkeling. Door onderwijstijdverlenging mogelijk te maken investeren we in het menselijk kapitaal door leerachterstanden te verkleinen of zelfs weg te nemen. Hiermee beogen we een hogere uitstroom naar vervolgonderwijs, wat weer leidt tot een hoger opleidingsniveau en betere kansen op de arbeidsmarkt en daarmee een toename van de bestaanszekerheid. Meer dan de helft van de Dordtse scholen die deelnemen aan het DLP is gevestigd in Dordt West.

Beoogd resultaat 2026

- het aantal leerlingen in Dordt West dat de streefdoelen op rekenen en taal behaalt, is gestegen t.o.v. 2023;
- in 2026 is oriënterend onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het DLP door te zetten in het voortgezet onderwijs;
- in 2026 is oriënterend onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om onderdelen vanuit het DLP onder te brengen in het programma School en omgeving, en;
- er is onderzoek gedaan naar eventuele verlenging van het programma na 2030 inclusief de financiering, aangezien het programma is gekoppeld aan de Agenda 2030 van de gemeente en er vanaf die periode geen structurele middelen zijn gereserveerd voor een eventueel vervolg.

Partners

Gemeente, Samen Ontwikkelen door Cultuur (SOC) (coördinatie), partners uit de stad, kinderopvang, basisscholen, voortgezet onderwijs.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Er moet een stevige verbinding zijn tussen het regulier onderwijs en het extra onderwijs zodat dit goed op elkaar blijft aansluiten.
- De extra leertijd moet effectief worden benut.
- Onderwijsinstellingen nemen de ruimte die zij hebben als het gaat om het inhoudelijk vormgeven van het programma binnen de kaders van de gemeentelijke subsidieregeling. Het doel is niet per se om een verhoogd uitstroomniveau te realiseren bij al deze kinderen, maar wel om de leer- en ontwikkelpotentie die in

deze kinderen zit ten volle te benutten, zodat zij zich in hun toekomst beter kunnen bewegen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt.

- Gedurende het hele traject rondom de onderwijsvisie en de vertaling daarvan voor het deel van het Dordts Leerprogramma, is gesproken met het onderwijs op zowel bestuurlijk niveau als met directie en intern begeleiders. Ook sport- en cultuurpartners zijn hierbij betrokken en hebben hun aanbod (deels) aangepast op dit programma. Voor een goede en effectieve samenwerking is van belang dat we dit blijven doen.

Financiën

Er is €27.400.000,- gereserveerd tot en met 2030 in Agenda 2030 van de gemeente voor het DLP.

- Voor het schooljaar 2024-2025 is van de €27,4 miljoen €2.380.000,- vrijgemaakt.
- Voor het schooljaar 2025-2026 is van de €27,4 miljoen €2.425.000,- vrijgemaakt.

Projectdocumenten

- Visie sociaal domein Dordrecht 2030
- Jaarplan Dordtse Onderwijsvisie 0-12 jaar 2020-2030
- Dordts Leerprogramma

Participatie

De scholen met de grootste kans op achterstanden krijgen extra ondersteuning, zodat we de leerlingen bereiken die dit het hardst nodig hebben.

6.4 Schoolpsycholoog

Aanleiding

De onderwijsbehoeften van de leerling zijn het uitgangspunt voor het vormgeven van het onderwijs. Een belangrijke voorwaarde om zich te ontwikkelen en te leren is dat jongeren zich comfortabel voelen en lekker in hun vel zitten. Steeds vaker blijkt echter dat problemen op het gebied van mentale gezondheid een negatieve invloed hebben op hun ontwikkeling. Het als leerling hebben van een “label” (diagnose) wordt vaak niet meegenomen bij de wijze waarop het onderwijs wordt aangeboden. Het is belangrijk om dit wel te doen en daarbij te kijken vanuit de mogelijkheden van een leerling en ons handelen hierop aan te passen. Aangezien uit de cijfers blijkt dat leerlingen in Dordt West vaker dan gemiddeld te maken hebben met diverse problemen, is dat hier nog meer van belang aangezien een deel van de zorg die hierbij komt kijken, deels bij de scholen komt te liggen. Een schoolpsycholoog wordt gezien als meerwaarde voor het onderwijs om de leerkracht te ondersteunen via handelingsadviezen om indien nodig spoedig in de onderwijsbehoeften van leerlingen te kunnen voorzien.

Ambitie

- in 2043 is de onderwijsdeelname van kinderen in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht (Afname schooluitval en -verzuim).

Beschrijving van de aanpak

Het primaire doel van een schoolpsycholoog is om een ondersteunende en stimulerende schoolomgeving te creëren waarin alle leerlingen de kans krijgen om te excelleren en zich optimaal te ontwikkelen op sociaal-emotioneel gebied. De werkzaamheden van

een schoolpsycholoog zijn erop gericht de cognitieve, emotionele en sociale ontwikkeling van leerlingen te ondersteunen en te bevorderen. De inzet van een schoolpsycholoog omvat verschillende specifieke taken en doelstellingen.

- **Psychologische evaluatie:** het uitvoeren van psychologische beoordelingen om de cognitieve vaardigheden, sociaal-emotionele ontwikkeling en eventuele gedragsproblemen van leerlingen te beoordelen.
- **Interventie en begeleiding:** het bieden van individuele of groepsgerichte interventies om leerlingen te helpen omgaan met uitdagingen zoals leerproblemen, gedragsproblemen, angsten, depressie, enzovoort.
- **Consultatie met leerkrachten en ouders:** samenwerken met leraren en ouders om het leer- en ontwikkelingsproces van leerlingen te ondersteunen, bijvoorbeeld door het verstrekken van adviezen over individuele leerbehoeften, gedragsmanagementstrategieën, en het creëren van een positieve leeromgeving.
- **Preventieprogramma's:** het ontwerpen en implementeren van preventieprogramma's gericht op het verminderen van risicofactoren en het bevorderen van beschermende factoren voor de geestelijke gezondheid van leerlingen.
- **Ondersteuning voor speciale onderwijsbehoeften:** het bieden van begeleiding en ondersteuning aan leerlingen met speciale onderwijsbehoeften, zoals leerstoornissen, ontwikkelingsstoornissen, en gedragsstoornissen.
- **Samenwerking met andere professionals:** samenwerken met andere medewerkers zoals intern begeleiders, kwaliteitscoördinatoren, maatschappelijk werkers en schooldirecteuren, om een geïntegreerd ondersteuningssysteem voor leerlingen te creëren.

- **Onderzoek en evaluatie:** het verzamelen van gegevens, analyseren van trends en evalueren van interventieprogramma's om de effectiviteit van schoolpsychologische diensten te verbeteren.

Beoogd resultaat

- in 2026 is er een schoolpsycholoog beschikbaar voor minimaal 3 scholen in Dordt West, en;
- in 2026 weten scholen in Dordt West de schoolpsycholoog te bereiken en in te zetten waar nodig.

Partners

Schoolbesturen Nestas scholengroep, (IKRA, H3O), kinderopvang, gemeente, Stichting Dordrecht Sociaal en overige sociale, maatschappelijke partners.

Randvoorwaarden voor aanpak

Tot en met 15 jaar moeten (beide) ouders/ verzorgers toestemming geven voor het mogen behandelen van hun kind. Er moet oog zijn voor de kinderen die zich niet in een thuissituatie bevinden waar zij dit met hun ouders/ verzorgers kunnen bespreken en hierdoor niet de mogelijkheid hebben om een schoolpsycholoog in vertrouwen te nemen.

Financiën

De inzet van een psycholoog (1 fte) kost circa €100.000,- per jaar. Er wordt nog gezocht naar financiële dekking voor de langere termijn. Op de korte termijn neemt Nestas scholengroep de kosten op zich.

Projectdocumenten

Pilot inzet schoolpsycholoog

Participatie

Professionals werken met de kinderen die directe ondersteuningsbehoeften hebben, zodat het kind sneller geholpen wordt. Ouders worden betrokken bij de behandeling.

6.5 Schooluitval en schoolverzuim

Aanleiding

Kinderen in Dordt West hebben, zoals eerder genoemd, vaker te maken met (multi-)problematiek, wat kan leiden tot schoolverzuim en/of -uitval op het PO, VO, op de overgang van VO naar het beroepsonderwijs en op het beroepsonderwijs. Dit heeft een nadelig effect op de jongeren in Dordt West, maar ook op het gebied zelf. Zo kan dit leiden tot een zwakkere positie op de arbeidsmarkt, een lager inkomen, een groter risico op sociale uitsluiting, een groter beroep op sociale voorzieningen en grotere kans op het terecht komen in de criminaliteit. Om de kans op een succesvolle aanpak te vergroten, pakken we de oorzaken van schooluitval en schoolverzuim integraal aan. We delen de oorzaken van de (multi-)problematiek op in school gerelateerde (o.a. goede loopbaanoriëntatie), arbeidsmarkt gerelateerde (o.a. onvoldoende stageplaatsen), en leerling gerelateerde oorzaken (o.a. lage veerkracht en problemen in de privésituatie).

Ambitie

- in 2043 is het niveau van doorstromen naar het voorgezet onderwijs van Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 is de onderwijsdeelname van kinderen in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht (Afname schooluitval en -verzuim).

Beschrijving van de aanpak

Warme overdracht: in de Dordtse onderwijsvisie 0-12 jaar (2020-2030) zijn acties geformuleerd om de doorgaande lijn van VE naar PO te versterken. Er is een warme overdracht van elk kind (anders minimaal schriftelijk) van VE naar het PO, leerkrachten maken gebruik van stedelijke overdrachtsformulieren welke worden geëvalueerd door de scholen en de kinderopvang, er is een doorgaande lijn voor het betrekken van ouders met een migratieachtergrond en/of een laag opleidingsniveau en er wordt ervaring opgedaan met het meedraaien van driejarigen op het PO om de overgang te versoepelen. De komende jaren gaan we onderzoeken hoe er vorm is gegeven aan deze acties op de PO-scholen in Dordt West en waar nog verbeterpunten liggen. Voor deze verbeterpunten is afstemming tussen de VE en het PO noodzakelijk. Daarnaast wordt ook op korte termijn de Dordtse onderwijsvisie VO (2024-2030) vastgesteld. Eén van de ambities is een soepele overgang van het PO naar het VO voor alle leerlingen in Dordrecht. Ook in Dordt West gaan we werken aan deze ambitie. Het is belangrijk om te monitoren in hoeverre de herziene regelgeving over doorstroomtoetsen in groep 8 van de basisschool met een verplichte herziening van het advies bij een hogere score op de eindtoets, daadwerkelijk gelijk kansen bevordert.

Brugfunctionaris: om leerlingen en ouders te ondersteunen bij problemen die niet direct gerelateerd zijn aan het onderwijs, willen we in Dordt (West) de brugfunctionaris binnen het PO uitbreiden en implementeren in het VO. De brugfunctionaris zet in op gelijke kansen, sociale inclusie, talentontwikkeling en het verbreden van het wereldbeeld van kinderen en ouders. Ze zorgen voor praktische zaken als aanvragen voor leergeld, praten met ouders over opvoeding en bieden ondersteuning als het even minder gaat. Een brugfunctionaris kan ondersteunen bij het oplossen van bestaande

problemen of preventief actie ondernemen waardoor leerlingen beter kunnen leren en ontwikkelen. De brugfunctionaris infiltreert in het netwerk van het kind met het doel dit te verstevigen en eventueel uit te breiden.

ZOW-netwerk: het ZOW geeft jongeren die door uiteenlopende problemen dreigen uit te vallen op school of de arbeidsmarkt of die thuiszitten, weer toekomstperspectief.

Inzet extra Leerplicht consulenten: vanuit Preventie met Gezag, nader toegelicht in Hoofdstuk 8, wordt er in Dordt West ingezet op de aanpak van schoolverzuim en -uitval door de inzet van twee extra Leerplicht consulenten Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaters (BVLS).

Beoogd resultaat 2026

- in 2026 zijn de lopende initiatieven ter verbetering van de warme overdracht van VE naar PO, PO naar VO in kaart gebracht, is het duidelijk wat deze hebben opgeleverd in Dordt West en is hierover een betere afstemming tussen de scholen;
- In 2026 vormt het betrekken van ouders/verzorgers bij de warme overdracht een doorgaande lijn in de aanpak van schoolverzuim en -uitval;
- in 2026 wordt de brugfunctionaris breder ingezet op het PO én VO en is de opbrengt voor de scholen, leerlingen en/of ouders op het PO en VO geëvalueerd, en;
- in 2026 is er een helder afsprakenkader tussen de ketenpartners over deze aanpak. In deze aanpak is keten- en casusregie beschreven en belegd. Voor Dordt West is er een specifieke paragraaf ingericht.

Partners

SamenwerkingsVerband Passend Onderwijs Dordrecht, onderwijsinstellingen, DG&J (waaronder Leerplicht), het Wijkteam, de jeugdgezondheidszorg, de jongeren en ouders/verzorgers.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Goede afstemming over de aanpak van schoolverzuim- en uitval en samenwerking tussen de scholen van het PO, VO en het MBO.
- Een warme overdracht van kinderen in een doorgaande lijn om problematiek consequent en doelgericht aan te pakken. Doorlopende- en passende ondersteuning van een kind in zijn of haar loopbaan vergroot namelijk de kans op een succesvolle aanpak.
- In het kader van een warme overdracht moet het contact tussen de PO-scholen de VO-scholen intensiveren.
- Uitvoerende partners moeten, indien nodig, de mogelijkheid hebben om zich te professionaliseren passend bij de doelstellingen waar zij een rol in spelen. Denk hierbij aan leerkrachten op de scholen die te maken krijgen met kinderen die dreigen uit te vallen of al zijn uitgevallen.
- Het (op een juiste manier) betrekken van de ouders/verzorgers bij de aanpak. In paragraaf 6.6 gaan we dieper in op arbeidsmarkt gerelateerde oorzaken om de kansen van jongeren op een succesvolle toekomst te vergroten.
- Bereidheid van het bedrijfsleven om het stageaanbod uit te breiden.

Financiën

- Brugfunctionaris: de subsidie voor de brugfunctionaris (OCW) is door een aantal PO- en VO-scholen aangevraagd voor drie schooljaren.
 - Primair onderwijs: €120.000,- per vestiging (€40.000,- per schooljaar)

- Speciaal basisonderwijs: €120.000,- per vestiging (€40.000,- per schooljaar)
- Voortgezet onderwijs: €360.000,- per school (€120.000,- per schooljaar)
- (Voortgezet) speciaal onderwijs: €120.000,- per vestiging (€40.000,- per schooljaar)
- SamenwerkingsVerband
 - Preventie met Gezag: €280.000,- per jaar (inzet 2 consultants BLVS) tot en met medio 2026.

Projectdocumenten

- Subsidieregeling brugfunctionaris Passend onderwijs
- Samenwerken aan gelijke kansen voor kinderen en jongeren – Sardes
- Rapport thuiszittende jongeren in beeld (Sardes in opdracht van SWV Dordrecht VO)

Participatie

Het betrekken van ouders bij het aanpakken en voorkomen van schooluitval en -verzuim is onmisbaar. Ouders zijn een onderdeel van het netwerk van hun kind en vormen (vaak) een brug tussen thuis en de instanties (zoals de scholen). Het ontmoeten van de ouders vraagt van de scholen een actieve rol door dit te faciliteren door (letterlijk) de deuren voor ouders open te zetten en ontmoetingsmomenten te organiseren. Tegelijkertijd is het wenselijk dat ouders actief benaderd worden buiten de scholen. Hier speelt de inzet van de extra leerplichtconsultanten een rol. In samenwerking met onder andere de ouders kunnen we in de loop van de tijd de aanpak van schoolverzuim en -uitval verder versterken.

6.6 Kansrijke toekomst

Aanleiding

Het aantal jongeren dat zonder startkwalificatie de opleiding verlaat en het aantal jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, is in Dordt West hoger dan het gemiddelde van Dordrecht. Het maken van een verkeerde opleidingskeuze is een belangrijke reden waarom jongeren algeheel stoppen met vervolgonderwijs. We willen in Dordt West dan ook investeren in een aanpak om de kans op het maken van een verkeerde studiekeuze te verkleinen.

Ambities:

- in 2043 is het aantal jongeren tussen de 16 en 27 jaar in Dordt West met een startkwalificatie gegroeid en gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 is het aantal jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt in Dordt West afgenomen en ligt op het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 weten alle inwoners in Dordt West waar zij terecht kunnen om zich verder te ontwikkelen op de arbeidsmarkt, of je nu een uitkering hebt, op school zit, werkt of nog niet actief bent op de arbeidsmarkt.

Beschrijving van de aanpak

Programma Glansrijke Toekomst: het programma richt zich op het benutten van talenten, gekoppeld aan de bestaande vraag van bedrijven. De gemeente investeert in de toekomst van de huidige en komende jongere generaties van de stad. Eén van de onderdelen van het programma is het maken van langdurige

afspraken tussen de gemeente en voortgezet onderwijs over brede vaardigheden voor Dordtse jongeren, zodat zij goed voorbereid worden op de steeds veranderende arbeidsmarkt. De aanpak loopbaan- en beroepsoriëntatie (LOB) op scholen is hiervoor een uitgelezen instrument. We houden de aanpak voor loopbaan- en beroepsoriëntatie kritisch tegen het licht en actualiseren deze waar nodig. Daarbij is aandacht voor kansrijke keuzes en voor de rol van ouders bij studie- en beroepskeuze. De gemeente speelt een faciliterende rol.

Jongeren vanuit het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs (PRO-VSO) hebben soms extra ondersteuning nodig bij de overgang van onderwijs naar vervolgonderwijs en uiteindelijk naar werk. We zetten een regionale netwerkcoördinator vso-pro in om scholen hierin te ondersteunen.

MDT: jongeren en jongvolwassenen tussen de 12 en 30 jaar zetten zich tijdens hun MDT vrijwillig in voor een maatschappelijk thema. Ze organiseren bijvoorbeeld activiteiten voor eenzame ouderen, zetten een sportproject op voor (kwetsbare) jongeren of bedenken een creatieve oplossing voor een probleem in hun wijk. Zo ontdekken en ontwikkelen zij hun talenten, ontmoeten ze andere mensen en leveren een betekenisvolle bijdrage aan de samenleving.

AanDeBak-garantie: hiermee krijgen jongeren in Rotterdam-Zuid een steun in de rug om een opleiding te volgen die leidt naar een goed betaalde baan. Dit betekent dat een jongere bij de start van een MBO-opleiding al het vooruitzicht heeft op een baan. Werkgevers die zich hebben aangesloten bij de AanDeBak-garantie staan hiervoor garant. Het enige dat de jongeren moeten doen is de opleiding afmaken en ze kunnen vervolgens na hun opleiding zonder sollicitatie aan de slag en ontvangen direct een salaris. Een dergelijke

constructie zou ook voor jongeren in Dordt West effectief kunnen zijn bij het bieden van een toekomstperspectief. Die mogelijkheden gaan we onderzoeken.

Beoogd resultaat 2026

- in 2026 is er een proefprogramma ontwikkeld onder de noemer “bijbaan” voor jongeren van 14/15 jaar dat zich richt op het ontwikkelen van werknemersvaardigheden met als doel jongeren goed voorbereiden op de steeds veranderende arbeidsmarkt;
- in 2026 is er een betere samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven in de regio doordat meer onderwijspartners (intensivering) en bedrijven gezamenlijk werken aan een glansrijke toekomst voor jongeren in Dordt West door middel van loopbaanoriëntatie, werkbezoeken, korte stages en praktijkopdrachten, en;
- in 2026 is ouderbetrokkenheid zichtbaar steviger opgenomen als onderdeel van de loopbaanoriëntatie van jongeren in Dordrecht.

Partners

SDD, Drechtwerk, Wijkteam, DG&J, Workshop, het SamenWerkingsVerband, Kickstart/ Regionaal werkcentrum, Arbeidsmarktregio Drechtsteden (UWV, SDD, gemeente, Da Vinci college en sociale partners), Toekomstmakelaar, Matchmaker (SDD en Bureau Leerplicht en Voortijdig schoolverlaten), Leerwerkloket, onderwijsinstellingen, bibliotheek en het Waterwiel.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Bereidheid van werkgevers/bedrijfsleven om met baangaranties te gaan werken.
- Bereidheid van onderwijsinstellingen om bepaalde kansrijke opleidingen meer te promoten.

Financiën

- Glansrijke Toekomst
 - Tot en met 2030 is Dordrecht breed €10.500.00,- gereserveerd (Agenda Dordrecht 2030)
- Maatschappelijke DienstTijd en IPTA: rijkssubsidie
 - Eerste tranche €490.800,- in 2023
 - Tweede tranche €392.640,- in 2024
 - Derde tranche €392.640,- in 2025

Projectdocumenten

Visie sociaal domein

Participatie

Participatie van medewerkers en sleutelfiguren van het VO-, MBO-scholen en het bedrijfsleven is essentieel om ervoor te zorgen dat de opleidingsmogelijkheden ook de ouders en de jongeren bereiken. De ouders en jongeren vormen zelf onderdeel van deze aanpak. Ouders en jongeren kunnen zowel vanuit school als vanuit het bedrijfsleven (en in combinatie) horen en zien waar kansen liggen. De samenwerking tussen de scholen, het bedrijfsleven, ouders en de jongeren maakt het mogelijk dat de loopbaanoriëntatie voor de jongeren zal verbeteren, we de talentvolle jongeren in de regio behouden en het bedrijfsleven in de regio kan groeien.

7. Arbeidsmarkt en bestaanszekerheid

Iedereen moet volwaardig kunnen meedraaien binnen de samenleving. Voor wie kan werken moet dit de norm zijn. Werk is immers de sleutel tot een inkomen, maatschappelijke participatie, samenleven en integratie. In Dordt West zien we op dit gebied een achterstand. Relatief veel mensen staan aan de kant en hebben geen werk. Hier staat tegenover dat de tekorten op de arbeidsmarkt groeien en er een mismatch is tussen de bestaande vraag en het aanbod.

Daarnaast zien we dat veel inwoners onvoldoende zekerheid, perspectief en inkomen hebben, ongeacht of zij een inkomen uit werk hebben of niet. Naast de hogere werkloosheid in Dordt West, zijn er ook bovengemiddeld veel inwoners met betalingsproblemen en is het aantal personen dat een bijstandsuitkering ontvangt per 1.000 inwoners bijna twee keer zo groot als gemiddeld in Dordrecht. Met andere woorden, de bestaansonzekerheid en daarmee het aantal kwetsbare huishoudens is groter in Dordt West in vergelijking met andere wijken in Dordrecht. Voor een deel wordt dit van generatie op generatie doorgegeven. De samenhang met de inspanningen binnen de andere pijlers is van groot belang om intergenerationele problematiek aan te pakken. De relatie met de pijler leren en ontwikkelen is met name van belang om kwetsbaarheid te voorkomen en op een duurzame manier te bouwen aan het perspectief van de inwoners van Dordt West.

Bestaansonzekerheid resulteert vaak in gezondheidsproblemen en andere maatschappelijke problematiek. Bovendien wordt het lastiger om aansluiting te vinden in de samenleving. De problematiek wordt versterkt door de complexiteit van diverse regelingen binnen het sociaal domein. Daar bovenop zien we vaak dat inwoners geen- of gebrekkige kennis hebben van regelingen en voorzieningen waarvoor zij in aanmerking komen. Het wantrouwen in de overheid en stressfactoren dragen vervolgens weer bij aan een beperkt perspectief.

Het verbeteren van de bestaanszekerheid vraagt dus een brede inzet om de bewoners van Dordt West te bereiken, de best passende hulp te bieden en de complexe systemen te verbeteren. Dit vraagt een aanpak en betrokkenheid van vele partners en een gezamenlijke lobby richting de rijksoverheid, omdat dit verder reikt dan alleen de invloed van de gemeente.

In het NPDW zien we een kans om samen met partners meer inwoners te bereiken die enerzijds problemen ervaren met hun bestaanszekerheid of anderzijds niet zelfstandig in staat zijn om een duurzame plek op de arbeidsmarkt te bereiken (7.1). Ook zoeken we met partners naar mogelijkheden in de buurt om arbeidsmarktwaarde te ontwikkelen en daarnaast duurzaam te bemiddelen en begeleiden naar de arbeidsmarkt (7.2). Momenteel wordt hard gewerkt aan landelijke en regionale bewegingen om de bestaanszekerheid te versterken en om de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verkleinen (7.1 t/m 7.3). Binnen Dordt West sluiten we aan bij die beweging door juist intensiever hierop in te zetten. Tenslotte is er aandacht voor de rol van ondernemers en het ondernemen in de wijk (7.4).

Wat continueren we?

- Uitvoeringsprogramma Arbeidsmarkt & Menselijk Kapitaal
- Beleid participatie
- Regionaal Werkcentrum
- Uitvoeringsbrigade
- Ketenaanpak Schulden
- Programma Samen Tegen Armoede
- Aanpak Sociaal Renoveren
- Ondernemersfonds
- Maatschappelijk Betrokken Ondernemen

Wat is er nieuw of wordt uitgebreid?

- Regionaal arbeidsmarktbeleid
- Leerpraktijkcentrum
- Wijkproject Werken in de Energietransitie
- Programma Bestaanszekerheid en Kansengelijkheid

7.1 Vergroten kansen op de arbeidsmarkt

Aanleiding

De SES-score is in Dordt West lager dan het gemiddelde van Dordrecht. Daarnaast is de krapte op de arbeidsmarkt groot. Tegelijkertijd telt het on(der)benut arbeidspotentieel in 2022 in Dordrecht ongeveer 8.000 inwoners. Dit zijn bewoners die niet werken, maar dit wel willen en kunnen of deeltijdwerkers die meer willen werken. Het gaat om personen met- en zonder uitkering, jong en ouder, die het om verschillende redenen niet lukt om passend werk te vinden en te behouden.

Ambitie

- in 2043 is de SES-WOA score van inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 is het percentage inwoners in Dordt West dat deelneemt aan de arbeidsmarkt gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 is het aantal jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt in Dordt West afgenomen en ligt op het gemiddelde van Dordrecht.

Beschrijving van de aanpak

Regionaal arbeidsmarktbeleid: we bereiken bewoners door 'outreaching' te werken. We brengen een netwerk in kaart waarmee we het huidige bereik in beeld brengen, onderzoeken hoe we het bereik met partners en sleutelfiguren kunnen vergroten en het bereik beter kunnen benutten. Personen worden benaderd als inwoner

van de wijk, niet als werkloze, uitkeringsgerechtigde of voortijdig schoolverlater. We zorgen voor één ingang waar alle werkzoekenden, werkgevers, werknemers en zelfstandigen terecht kunnen voor opleidingen en werk. Momenteel wordt de loketfunctie ingevuld door Mobiliteitscentrum Kickstart. Onderdelen van dit beleid zijn:

- we werken aan het aanbieden van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden in en om de wijk;
- we werken aan het bemiddelen naar (duurzame) baankansen en benutten hiervoor ook de wijk economie;
- we werken met werkgevers aan het vergroten van maatschappelijke impact door het inzetten op voldoende passend werk;
- we begeleiden kwetsbare werkenden zo lang als nodig om werk te behouden;
- we zetten in op een leven lang ontwikkelen en versterken de aansluiting van onderwijs naar werk (sectorale ontwikkelpaden);
- we onderzoeken het toepassen van loopbaanoriëntatie en baangaranties (Aan de Bakgarantie in samenhang met de pijler Leren en ontwikkelen);
- we werken aan het aanpakken van belemmeringen zoals bestaansonzekerheid, laaggeletterdheid, beperkte basisvaardigheden, taalproblematiek en opvang, en;
- we werken aan de inzet van ervaringsdeskundigheid en rolmodellen.

Uitvoeringsprogramma Arbeidsmarkt & Menselijk Kapitaal: hierin werken we aan het beter benutten, vergroten en behouden van het arbeidspotentieel van de Dordtse beroepsbevolking. Hierdoor verbeteren we het ondernemersklimaat. Tegelijk verwachten we wederkerigheid van ondernemers door een maatschappelijke bijdrage aan de stad te leveren en banen met perspectief voor inwoners te bieden die passen bij hun skills en talenten.

Beoogd resultaat 2026

- de SES-WOA-score in Dordt West blijft tenminste gelijk (indexcijfer);
- het aantal huishoudens dat afhankelijk is van de Participatiewet neemt niet verder toe;
- in 2026 is het aantal inwoners met een uitkering niet gestegen (in tegenstelling tot de landelijke prognose);
- in Dordt West is een toekomstmakelaar actief, en;
- inwoners maken gebruik van sectorale ontwikkelpaden.

Partners

Arbeidsmarktregio Drechtsteden, waaronder: GR Sociaal (UWV, Sociale Dienst Drechtsteden) onderwijs, werkgevers, gemeente, vakbonden, Kickstart, Leerwerkloket, DG&J (Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten, doorstroompunt en matchmakers), Workshop en Stichting MBO Drechtsteden.

Randvoorwaarden

- Structurele financiering en heldere sturing op de ontwikkeling van regionale werkcentra met de arbeidsmarktregio (aansluitend op de financiering van regionale mobiliteitscentra – loopt tot en met 2024). Hier is een gezamenlijke lobby bij de rijksoverheid voor nodig.
- Commitment van partners in de arbeidsmarktregio.
- Met partners werken aan het bereiken en kennen van de doelgroep 'onbenut arbeidspotentieel' in Dordt West.
- Voldoende beschikbaarheid van ontwikkelmogelijkheden en begeleiding van kwetsbare inwoners.

Financiën

Regionaal Arbeidsmarktbeleid

- SPUK Kansrijke Wijk – Re-integratie arbeidsmarkt: extra inzet van medewerkers 'ontwikkelen naar werk' in het team Dordt West van

de Sociale Dienst Drechtsteden. Voor 2024 en 2025 is er €100.000,- per jaar beschikbaar.

- Relatie met de toekomstmakelaar (zie paragraaf 7.2)
- Re-integratie Participatiewet en arbeidsmarktregio (niet specifiek voor Dordt West)
- Subsidies en inkoop gemeente Dordrecht, Participatiewet, WMO
- Regionaal werkcentrum, financiering nog onbekend

Uitvoeringsprogramma Arbeidsmarkt & Menselijk Kapitaal

- Agenda 2030 (Dordrecht breed)
- Voor Ondernemen met Impact is vanuit "Ruimte voor banen" voor de periode 2024-2026 €100.000,- per jaar beschikbaar.
- Voor het benutten, ontwikkelen en behouden van arbeidspotentieel is vanuit "Glansrijke Toekomst" voor de periode 2024 – 2026 €150.000,- per jaar beschikbaar.

Projectdocumenten

- Brede visie Sociaal Domein Drechtsteden
- SPUK Kansrijke Wijk: voorstel onderdeel re-integratie
- Programmaplan basisvaardigheden
- Uitvoeringsprogramma Arbeidsmarkt & Menselijk Kapitaal.

Participatie

De hierboven genoemde inspanningen kennen verschillende vormen van participatie. Zo is er oog voor de rol van bewoners, maar ook voor die van de werkgevers en werknemers in Dordt West, ook als zij niet woonachtig zijn in het focusgebied. Voor bewoners zien we onder andere de Regionale Adviesraad Sociaal domein als een belangrijke partner. Een belangrijk leerpunt van het beleid van de afgelopen jaren is dat inwoners integraal bediend worden en dat voldoende maatwerk mogelijk is. Dit vraagt dus geen groepsgerichte participatie, maar maatwerk per klant.

Werkgevers en vakbonden zijn onderdeel van het bestuur van de arbeidsmarktregio Drechtsteden. De arbeidsmarktregio betrekken we bij de ontwikkelingen in Dordt West. Daarnaast is binnen Dordrecht Stichting MBO Drechtsteden een belangrijke partner. Deze stichting heeft als missie het aanjagen en faciliteren van ondernemen met impact (alles wat mensen ondernemen met een positief effect op mens, maatschappij en milieu). In aanloop naar dit plan is gesproken met diverse deelnemers van Stichting MBO Drechtsteden en de winkeliersvereniging van Crabbehof.

7.2 Voldoende mogelijkheden voor ontwikkelen naar werk en zinvolle daginvulling

Aanleiding

In Dordt West is de arbeidsdeelname lager dan in de rest van Dordrecht. We zien een groep bewoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, waar diverse belemmeringen zijn om dit te bereiken. Tegelijkertijd is er de komende periode veel vraag naar personeel in verschillende sectoren, zoals de zorg en de energietransitie, waar deze bewoners een bijdrage kunnen leveren. Daarnaast kampen veel bewoners met eenzaamheidsproblematiek. Wanneer betaald werk niet haalbaar is, moet het mogelijk zijn om op een andere zinvolle manier in de wijk te participeren.

Ambitie

- in 2043 hebben alle inwoners in Dordt West die willen werken een baan of zinvolle dagbesteding;
- in 2043 is de SES-WOA score van inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 is het percentage inwoners in Dordt West dat deelneemt aan de arbeidsmarkt gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 is het aantal jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt in Dordt West afgenomen en ligt op het gemiddelde van Dordrecht.

Beschrijving van de aanpak

Beleid participatie: niemand mag buitenspel staan en daarom worden ook bewoners die niet in staat zijn om te werken meegenomen in dit beleid. Arbeidsmarkt is hier een breed begrip en omvat ook zinvolle dagbesteding aangezien dit invloed heeft op de SES-score, maar vooral ook op een betere kwaliteit van leven en het vergroten van de publieke waarde. In de voorgaande paragraaf is beschreven dat we met partners werken aan het vergroten van het bereik van inwoners die nog niet actief deelnemen aan de arbeidsmarkt. Voor inwoners die niet in staat zijn om te werken of een ontwikkeltraject nodig hebben, is ook voldoende passend aanbod nodig. We gaan daarom samen met bestaande participatieplekken, vrijwilligersplekken en organisaties die dagbesteding aanbieden, zorgen voor voldoende manieren om laagdrempelig te participeren en zo mogelijk te ontwikkelen naar betaald werk. Voor de ontwikkeling naar werk sluiten we zoveel mogelijk aan bij partners van de arbeidsmarktregio (ontwikkelmethodiek en de aansluiting op de behoefte van de arbeidsmarkt). Voor de ontwikkeling naar de arbeidsmarkt maken we gebruik van het arbeidsonderzoekscentrum van de SDD. De SDD beschikt over een gemeentegericht team en er is geïnvesteerd in een extra formatieplaats voor Dordt West zodat kan worden voldaan aan de grotere ondersteuningsvraag.

Daarnaast zijn we in gesprek met Werkplaats Sociaal Domein (WSD) om een onderzoek te doen in een wijk in Dordt West. We willen achterhalen hoe we sneller en gemakkelijker in contact kunnen komen met specifieke (doel)groepen, hoe zij eerder (financiële) ondersteuning kunnen vinden, hoe we het vertrouwen in (overheids) instanties kunnen laten toenemen en hoe we een nog betere samenwerking kunnen creëren tussen informele en formele organisaties.

Leerpraktijkcentrum: Dordrecht, Woonbron en het Spectrum werken aan de ontwikkeling van een leerpraktijkcentrum in Wielwijk. Het leerpraktijkcentrum is gericht op het op een laagdrempelige manier verkrijgen van betaalde arbeid met perspectief. De focus ligt op het ontdekken van talenten en het ontwikkelen van werknemersvaardigheden. Iedere deelnemer doet dit in zijn of haar eigen tempo. De locatie hiervoor is het Waterwiel aan het Admiraalsplein in Wielwijk, een appartementencomplex voor 65-plussers met mogelijkheid voor zorg en ondersteuning. Op deze locatie kan worden gewerkt aan werkzaamheden die betrekking hebben op de keuken, bediening, bar, schoonmaak, groenvoorziening en hospitality. Het leerpraktijkcentrum dient naast het ontwikkelen naar werk meerdere doelen. Het is in de basis een ontmoetingsplaats voor bewoners uit de wijk. Het helpt eenzaamheid tegen te gaan en stimuleert cohesie in de wijk. We willen hiermee ook het vertrouwen in de buurt, instanties en de overheid verbeteren.

Wijkproject Werken in de Energietransitie: de energietransitie levert werkgelegenheid op. Denk aan het aanleggen van warmtenetten en het plaatsen van zonnepanelen. Deze werkzaamheden bieden kansen en toekomstperspectief voor bewoners van Dordt West. Via een methodiek van informeren, activeren en participeren worden inwoners betrokken bij de energietransitie en waar mogelijk worden zij gemotiveerd om een stap richting werk te zetten. Samen met de betrokken aannemers worden de instaptaken binnen deze werkzaamheden in kaart gebracht. Dit zijn taken en vaardigheden die via een kort leerwerktraject bij de Beroepentuin in Dordrecht aangeleerd kunnen worden en niet om specifieke diploma's of werkervaring vragen. Zo worden instapbanen gecreëerd waar inwoners met een MBO-erkende praktijkverklaring op zak aan de slag gaan.

Het hierboven genoemde leerpraktijkcentrum in Wielwijk is hier onderdeel van. Het idee is om deze werkwijze in te bedden, maar ook breder te gebruiken, bijvoorbeeld voor zorgvraagstukken in de wijken.

Beoogd resultaat 2026

Beleid participatie:

- meer bewoners participeren in de samenleving;
- er zijn ontwikkelplekken naar betaald werk beschikbaar;
- we creëren een netwerk waarmee we zo veel mogelijk bewoners bereiken, die nu nog niet of nauwelijks participeren binnen de samenleving en;
- samen met aanbieders van dagbesteding, participatieplekken en Drechtwerk onderzoeken we hoe we kunnen werken aan het vergroten van ontwikkelingsmogelijkheden naar betaald werk.

Leerpraktijkcentrum:

- we hebben in 2024 een leerpraktijkcentrum opgericht in het Waterwiel in samenwerking met Drechtwerk en Woonbron;
- we hebben meer potentiële ontwikkelplekken in beeld en indien mogelijk gerealiseerd, en;
- we onderzoeken of we meer ontwikkelmogelijkheden vergelijkbaar met het leerpraktijkcentrum in Dordt West kunnen realiseren.

Wijkproject Werken in de Energietransitie:

- er zijn vanaf 2024 twee toekomstmakelaars actief;
- deze matches inwoners met het bestaande ontwikkelaanbod, en;
- het ontwikkelaanbod is beschikbaar.

Partners

Partners arbeidsmarktregio, Drechtwerk, SDD, gemeente, werkgevers, vrijwilligersorganisaties, onderwijs, woningcorporaties, het Spectrum en Stichting Dordrecht Sociaal (waaronder buurtwerk).

Randvoorwaarden voor aanpak

- De Participatiewet is in ontwikkeling. We weten nog niet precies wat dit betekent voor de toekomstige uitvoering hiervan.
- Landelijke bewegingen over de toekomst van SW-bedrijven/ontwikkelbedrijven (Drechtwerk). Ook hiervan zijn de uitkomsten nog niet helemaal duidelijk.
- Naar verwachting krijgen arbeidsmarktregio's de opdracht om Regionale Werkcentra op te richten. De richtlijnen en beschikbare middelen zijn nog niet duidelijk.
- Goede samenwerking met betrokken aannemers en andere werkgevers die bereid zijn om alternatieve leer- en werkroutes te ondersteunen.
- Nauwe samenwerking tussen de toekomstmakelaar, Kickstart, de SDD, UWV (toekomstig Regionaal werkcentrum) en andere partijen zoals het Stichting Dordrecht Sociaal.
- Tijd en aandacht om te onderzoeken wat er al kan, wat er nog nodig is en hoe eventuele belemmeringen voor werken uit de weg te helpen zijn en daarop te anticiperen.

Financiën

Beleid participatie

- Budgetneutraal, we onderzoeken hoe we de bestaande inzet kunnen versterken.
- Wel hebben we de ambitie om tot meer participatieplekken te komen. Hiervoor zijn voorsnog geen extra middelen beschikbaar. Hierbij moeten we rekening houden met subsidies en inkoop sociaal domein, subsidies, inkoop gemeente Dordrecht en WMO (allen zijn Dordrecht breed).

Leerpraktijkcentrum

- SPUK Kansrijke Wijk – Re-integratie arbeidsmarkt
 - 2024: €12.739,- ondersteuning van leerpraktijkcentrum Waterwiel.
 - 2025: €22.409,- ondersteuning van leerpraktijkcentrum Waterwiel.
- ESF-subsidie voor leerpraktijkcentra (Drechtwerk).

Wijkproject Werken in de Energietransitie:

- Vanuit SPUK Kansrijke Wijk – Re-integratie arbeidsmarkt (gekoppeld aan inspanningen in paragraaf 7.1) is voor 2024 en 2025 €100.000,- per jaar beschikbaar voor de inzet van een toekomstmakelaar.
- Vanuit de CDOKE-subsidie is voor 2024 en 2025 €100.000,- per jaar beschikbaar voor de inzet van een toekomstmakelaar
- ESF REACT-EU gegenereerde middelen is voor 2024: €200.000,- beschikbaar.

Projectdocumenten

- Brede visie sociaal domein Drechtsteden
- SPUK Kansrijke Wijk: voorstel onderdeel re-integratie

Participatie

Betrokkenheid van de arbeidsmarktregio en ondernemers in en om Dordt West is cruciaal voor de ontwikkelkansen in Dordt West. Daarnaast biedt het recent opgerichte Dordtse ondernemersfonds mogelijk kansen. We werken daarnaast ook samen met Stichting MBO Drechtsteden.

De samenhang met de inspanningen binnen de vijf pijlers is van groot belang om intergenerationele problematiek aan te pakken.

7.3 Bestaanszekerheid en kansengelijkheid

Aanleiding

Armoede, geldzorgen en schulden behoren tot de veel voorkomende problemen voor de bewoners van Dordt West. De gevolgen werken generaties lang door. Inwoners met financiële uitdagingen zijn afhankelijk van meerdere regelingen, wat maakt dat een financiële huishouding voor hen complex is. Bovendien zorgen betalingsachterstanden voor vrijwel onoverkomelijke financiële problemen. Dit veroorzaakt stress met als gevolg gezondheids- en andere maatschappelijke problematiek. Om deze bewoners toch perspectief te bieden is een brede aanpak noodzakelijk.

Ambitie

- in 2043 is het aantal inwoners van Dordt West dat in armoede leeft gedaald met 70% t.o.v. 2015;
- in 2043 is het aantal inwoners in Dordt West met problematische schulden gedaald met 50% t.o.v. 2015;
- in 2043 is het aantal inwoners in Dordt West dat in de bijstand zit gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 is het aantal huishoudens in Dordt West dat onder of rond het sociaal minimum zit gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 bereiken we met onze regelingen in het sociaal domein alle inwoners in Dordt West.

Beschrijving van de aanpak

Programma Samen tegen Armoede: binnen dit programma werken we aan het beter en sneller bereiken van inwoners met geldzorgen. We willen voorkomen dat armoede en/of schulden leiden tot verdere problemen zoals huisuitzetting, de noodzaak van jeugdzorg, etc..

De aanpak bestaat uit de volgende onderdelen:

- het bieden van financiële ondersteuning en hulp bij schulden en geldzaken;
- het bestrijden en voorkomen van kinderarmoede, en;
- het ondersteunen van werkende inwoners met een laag inkomen.

Bij het bieden van financiële ondersteuning en hulp bij schulden werken we aan een versimpeling van het systeem. Hulp bij geldzorgen is laagdrempelig en dichtbij aanwezig, Hierbij geldt het 'no wrong door' principe, inwoners worden altijd geholpen. We hebben een netwerk van formele en informele partijen waar inwoners terecht kunnen voor hulp. Dit doen we in samenwerking met de partners en inwoners onder de naam Geldpraatje, om zo goed mogelijk te ondersteunen en daarmee het vertrouwen in de overheid te versterken. Ook werken we waar mogelijk aan vereenvoudiging van regelingen en gebruiken hiervoor ook de landelijke lobby. Specifiek voor Dordt West heeft de SDD een eigen team opgezet dat inwoners ondersteunt die kampen met bestaanszekerheidsproblematiek. Voor alle inwoners met een bijstandsuitkering bieden zij de brede bestaanszekerheidscheck aan. Ook kunnen inwoners zonder uitkering terecht voor onder andere minimaregelingen, bijzondere bijstand en hulp bij betalingsproblemen.

Voor het bestrijden en voorkomen van kinderarmoede is Dordrecht breed het SMS-Kinderfonds beschikbaar voor kinderen die opgroeien in gezinnen met een laag inkomen. Zij ontvangen een gratis Dordtpas

én een tegood om te kunnen sporten, leermiddelen aan te schaffen of culturele activiteiten te ondernemen. Vanuit de SPUK Kansrijke wijk kunnen we bewoners in Dordt West nog beter ondersteunen, met de volgende aanpakken:

- **Uitvoeringsbrigade:** zij werken in opdracht van de gemeente en woningcorporaties aan vernieuwing in het sociaal domein. Het doel is om gezinnen in Dordt West duurzaam uit de achterstand te laten groeien. Gezinnen voeren zelf de regie over hun pad uit de armoede, ondersteund door de Uitvoeringsbrigade. De kracht van deze aanpak zit in drie dingen:
 - een individuele en duurzame groei uit de armoede (de ervaring laat zien dat meer dan de helft van de gezinnen die meegedaan hebben, duurzaam uit de armoede zijn gekomen);
 - een betere samenwerking door dienstverlenende partijen rondom een gezin waarin aan dacht is voor het perspectief en de opdracht van een partij, én voor de uitwerking hiervan in het gezin, en;
 - het detecteren van systeemfouten of knelpunten die door beleid of lokale verordeningen worden veroorzaakt.
- **Kinderraad:** voor veel kinderen in Dordt West vormt armoede de startpositie van hun leven (= intergenerationele armoede). Samen met de scholen en de ervaringsdeskundige aanjagers stellen we een kinderraad samen van kinderen tussen de 10 en 14 jaar. De kinderraad heeft als taak:
 - voorstellen te doen om de situatie van kinderen die opgroeien in armoede te verbeteren;
 - te werken aan het doorbreken van het taboe rondom kinderarmoede, en;
 - advies te geven op het armoedebeluid.
- **Financiële educatie:** onder jongeren zien we een zorgwekkend gebrek aan financieel bewustzijn. Landelijk heeft één op de zeven Nederlandse jongeren één of meer risicovolle schulden of

betalingsachterstanden. In Dordt West zien we dat een groeiende groep jongeren kiest voor 'snel' geld verdienen en daarmee in de criminaliteit terecht komen. Via de aanpak Preventie met Gezag, wordt gewerkt aan het versterken van de weerbaarheid van jongeren. Samen met scholen, het jongerenwerk en de jongeren zelf werken we aan meer kennis over persoonlijke financiën en meer weerbaarheid op dit gebied. Waarbij we rekening houden met de leefwereld van deze jongeren.

Bij het ondersteunen van werkende inwoners met een laag inkomen wordt onder de naam 'Geldzorgen op de werkvloer' samengewerkt met de SDD aan ondersteuning van werkgevers in het signaleren en helpen van werknemers met geldzorgen.

Ketenaanpak schulden: We werken samen aan de Ketenaanpak Schulden. Hiermee wordt onder meer gewerkt aan vroegsignalering van beginnende schulden. Dit wordt gedaan door de schuld-hulpverlening zo laagdrempelig mogelijk te maken met een passend aanbod, inclusief nazorg als dat nodig is. Ook is oog voor de samenwerkingspartners. Zo willen we dat alle formele partners de methode stress sensitief werken kunnen toepassen. Stress is immers een belangrijke factor voor het ontstaan van andere maatschappelijke problemen. Samen lobbyen we voor het realiseren van de adviezen van de Commissie Sociaal Minimum, waardoor de landelijke systeemfouten worden aangepakt en vereenvoudiging wordt gerealiseerd.

Sociale Herhuisvesting / Aanpak Sociaal Renoveren: gedurende fysieke ingrepen in en om woningen is er oog voor de bewoners bij wie dit plaatsvindt. Zij krijgen waar nodig ondersteuning op alle leefgebieden aangeboden. We werken voor deze huishoudens aan sociale herhuisvesting. Het motto is "we verhuizen wel mensen, maar

geen problemen". Daarom worden huishoudens uitgevraagd op meerdere levensgebieden. De woningcorporaties werken hier nauw samen met partners zoals sociaal wijkteam en de SDD. Medewerkers van woningcorporatie Woonbron (Woonbronbrigade) bellen bijvoorbeeld huis-aan-huis aan bij ouderen om in gesprek te gaan en te onderzoeken wat zij nodig hebben om goed te wonen. Ondertussen worden indien nodig kleine klusjes uitgevoerd.

Herschikking sociaal domein: in samenhang met de andere pijlers en het Integraal Zorgakkoord zoeken we naar passende herschikking van het sociaal domein. Hierbij speelt het stress sensitief werken, maar ook het vereenvoudigen van de systeemwereld een belangrijke rol.

Beoogd resultaat 2026

Programma Samen tegen Armoede:

- het gebruik en bereik van de minimaregelingen is gestegen;
- in 2026 is het aantal huishoudens onder sociaal minimum met 10% gedaald;
- er is een kinderraad in Dordt West die de positie van kinderen in armoede wil verbeteren;
- 500 kinderen en jongeren krijgen financiële educatie en voorlichting, en;
- 100 huishoudens groeien duurzaam uit de armoede.

Ketenaanpak schulden:

- stijging van het aantal personen in schulddienstverlening van 10% sanering (% inwoners);
- de gemiddelde schuld per inwoner is gedaald, en;
- er is een stijging van het aantal keer dat hulp geaccepteerd wordt naar aanleiding van vroegsignalering van problematische schulden waarmee we de schuldenlast verlagen en de weg naar hulp inkorten.

Sociale Herhuisvesting / Aanpak Sociaal Renoveren:

- door samenwerking komen tot betere signalering en vervolgaanpak van problematiek.

Partners

SDD, onderwijsinstellingen, bibliotheek, Dordt Huis, Financieel hulphuis, Alliantie vrijwillige schuldhulp Dordrecht, Stichting Dordrecht Sociaal (waaronder sociaal raadslieden/ MEE/Vivenz), Sociaal team, Dordtse Diamanten, Quiet Drechtsteden, Stichting voor de Werkplaats, Kerken, Integrale consultants, Ervaringsdeskundigen en Number Five Foundation.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Het is wenselijk dat vaste partners werken met vaste medewerkers waarmee een sterk netwerk kan worden gebouwd.
- Voor veel van deze activiteiten zijn incidenteel middelen beschikbaar. Het is belangrijk dat deze incidentele investeringen het vaste netwerk en de vaste aanpak ondersteunen.

Financiën

Integrale aanpak

- SPUK kansrijke Wijk: Integraal budget
 - Voor 2023 is €174.682,- beschikbaar
 - Voor 2024 is €296.105,- beschikbaar
 - Voor 2025 is €297.881,- beschikbaar

Uitvoeringsbrigade

- SPUK Kansrijke Wijk: Preventie armoede en schulden
 - Voor 2023 is €484.500,- beschikbaar
 - Voor 2024 is €161.500,- beschikbaar
 - Voor 2025 is €161.500,- beschikbaar

Ketenaanpak schulden

- Bijzondere bijstand en andere minimaregelingen
- Participatiewet
- Schuldhulpverlening

Programma Samen Tegen Armoede

- Middelen Programma samen tegen armoede

Sociale Herhuisvesting / Aanpak Sociaal Renoveren

- Investerings Trivire in Sociaal Herhuisvestingsteam + reguliere inzet SDD.

Projectdocumenten

- Programma Bestaanszekerheid en kansengelijkheid 2024-2026 gemeente Dordrecht
- Programma Samen tegen Armoede gemeente Dordrecht
- Brede visie sociaal domein
- Herijking minima Dordrecht

Participatie

Voor dit onderwerp is ervaringskennis van groot belang. Daarom krijgen ervaringsdeskundigen in het programma een actieve rol. Zij worden eveneens begeleid zodat hun kennis wijdverspreid kan worden ingezet. De Regionale adviesraad Sociaal en de Dordtse adviesraad sociaal zijn bovendien belangrijke adviesorganen voor dit onderwerp.

7.4 Ondernemen in de wijk

Aanleiding

Onder de Dordtse ondernemers is er een lange traditie van samenwerking en vereniging. De gemeente waardeert het resultaat van samenwerking op de bedrijventerreinen en in de binnenstad en stimuleert samenwerking op terreinen waar die er nog niet is. De laatste jaren is hierbij een behoefte ontstaan aan continuïteit van collectieve financiering voor bestaande samenwerkingen en aan ruimte om op meer vlakken samen te werken dan schoon, heel en veilig.

Ambitie

- in 2043 is in Dordt West de betrokkenheid en verbondenheid met elkaar en de buurt verbeterd.

Beschrijving van de aanpak

Het Ondernemersfonds: het is een in Nederland beproefd en succesvol model om een brede impuls te geven aan het vestigingsklimaat en om de slagkracht van ondernemers te versterken. Het creëert de mogelijkheid dat ondernemers gezamenlijk investeren in hun omgeving. Dit kan weer bijdragen aan een sterkere wijk economie of het verkleinen van de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. In februari 2024 is het convenant voor het Ondernemersfonds getekend. Momenteel wordt onderzocht, in nauw overleg met ondernemers uit verschillende geografische gebieden binnen de gemeente en uit verschillende sectoren, hoe we zo'n fonds vorm en inhoud kunnen geven. Hierbij worden de bestaande samenwerkingsverbanden, zoals verenigingen en de wijkwinkelcentra, betrokken en geïnformeerd.

Maatschappelijk betrokken ondernemen: we volgen de ontwikkeling van Philadelphia waar dagbesteding en ontmoeting gecombineerd worden in het pand van de Stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen Drechtsteden (Stichting-MBO Drechtsteden) aan de Bosboom Toussainstraat. Onderwijsinstellingen zoeken hier de samenwerking met ondernemers. Daarnaast stimuleren we hiermee de wijk economie. We maken graag gebruik van het feit dat verschillende ondernemers binnen de wijken van Dordt West betrokken zijn bij het fonds.

Beoogd resultaat 2026

Ondernemersfonds:

- er is een uitvoeringsovereenkomst tussen de gemeente en de nieuw op te richten stichting ondernemersfonds (afpraak op hoofdlijnen in de verhouding tussen gemeente en stichting);
- de communicatie naar de achterban is opgestart, en;
- de eerste investeringen vanuit het fonds zijn gedaan.

Maatschappelijk Betrokken Ondernemen:

- de eerste samenwerkingen tussen onderwijsinstellingen en ondernemers in de wijken zijn gevormd, inclusief dagbesteding plekken voor bewoners uit Dordt West.

Partners

Ondernemers, scholen, verenigingen, Stichting MBO-Drechtsteden en gemeente.

Randvoorwaarden voor de aanpak

Het Ondernemersfonds is een fonds van ondernemers. Zij kunnen zelf bepalen hoe de middelen worden ingezet. We stimuleren de betrokkenheid van ondernemers bij het NPDW.

Financiën

Ondernemersfonds:

- Onroerende Zaakbelasting (OZB) van €75,- per ton WOZ-waarde. Gebruikers (60%) en eigenaren (40%) dragen bij. Voor wijkeconomie gaat het dan om een jaarlijks budget van ongeveer €346.000 waarvan €29.000,- in Wielwijk, €34.000,- in Crabbefhof en €48.000,- in Krispijn.

Maatschappelijk Betrokken Ondernemen:

- Zoals hierboven genoemd is voor Ondernemen met Impact vanuit “Ruimte voor banen” voor 2024 tot en met 2026 €100.000,- per jaar vrijgemaakt, waarvan een deel wordt ingezet voor Maatschappelijk Betrokken Ondernemen.

Projectdocumenten

- Verbrede Samenwerking MKB – uitvoeringsprogramma 2022-2026
- Actieagenda MKB-dienstverlening 2024-2026

Participatie

Vanuit de gemeente worden, zoals weergegeven in het MKB-uitvoeringsprogramma, themadagen georganiseerd met- en door ondernemers over thema's die voor de ondernemers van belang zijn en waar ze de komende jaren iets mee moeten of op moeten inspelen. Hierdoor krijgen zij de mogelijkheid om aan de voorkant actief mee te denken.

8. Leefbaar en veilig

De wijken in Dordt West zijn uniek, maar hebben ook grote overeenkomsten. Het zijn volksbuurten in de goede zin van het woord. Het zijn hechte gemeenschappen die klaar staan voor elkaar. Voordeuren staan vaak open en problemen worden onderling opgelost. Dit heeft ook een keerzijde. Het vertrouwen in de overheid en hulpverlening is laag, men neemt het recht vaker in eigen hand en de overheid heeft minder zicht op wat er zich achter de voordeur afspeelt.

Ook andere factoren illustreren een gemiddeld gezien lagere leefbaarheid en veiligheid. Zo blijkt uit de Leefbaarometer dat bewoners een lagere leefbaarheid in hun buurt en wijk ervaren. Daarnaast is het gemiddelde opleidingsniveau en -inkomen relatief laag. Ondermijnende activiteiten hebben hierdoor een grotere aantrekkingskracht op bewoners, wat weer een negatief effect heeft op de veiligheidssituatie in de wijken. Jongeren hebben mede hierdoor een ander toekomstperspectief in vergelijking met jongeren uit de wijken buiten Dordt West. Tenslotte speelt ook overlast van personen, of het nu jongeren, verslaafden of burens zijn, een rol. Deze overlast heeft een negatief effect op de beleving van veiligheid door bewoners.

De financiële zelfstandigheid van gezinnen, het perspectief op onderwijs, het perspectief op de arbeidsmarkt en de woonomgeving zijn zomaar een aantal aspecten die indirect van invloed kunnen zijn op de veiligheid en veiligheidsbeleving, ook in Dordt West. Het hebben van vaste gezichten in de wijk, zoals de wijkagent, handhaving, jongerenwerk en de wijkconciërge zijn dan ook van belang. Zij leveren een belangrijke bijdrage bij het voorkomen van overlast en criminaliteit en hebben vaak zicht op de veelal complexe problematiek van bewoners. Het gaat om kennen en gekend worden.

In dit uitvoeringprogramma hebben we voor de komende drie jaar aandacht voor verschillende thema's. Zo focussen we op leefbare wijken (8.1) waarin we aandacht hebben voor (het voorkomen van) overlast in de buurt. Daarnaast werken we aan weerbare wijken (8.2), waarin het voorkomen van ondermijnende criminaliteit een centrale rol speelt. Ook wordt gekeken naar de rol van zorg en hoe de inzet van het lokale zorgnetwerk kan bijdragen aan een leefbaar en veilig Dordt West (8.3). Tenslotte komt de aanpak Preventie met Gezag aan bod waarin we inzetten op het weerbaarder maken van jongeren om

zo te voorkomen dat zij in de (ondermijnende) criminaliteit terecht komen (8.4). Ook voor deze laatste pijler geldt dat er inspanningen zijn die we continueren en inspanningen waar we extra op inzetten of zelfs nieuw zijn.

Wat continueren we?

- Aanpak overlast
- Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek
- Lokaal uitvoeringsplan ondermijning
- Versterkingsprogramma weerbaar tegen ondermijning
- Aangewezen veiligheidsrisicogebieden
- Lokaal netwerk zorg- en veiligheid
- Wijk-GGD'er

Wat is er nieuw of wordt uitgebreid?

- Preventie met Gezag
- Weerbare gemeenschappen tegen ondermijning
- Whatsapp buurtpreventie
- Bewustwording ondermijnende criminaliteit
- Sociaal handhaven

8.1 Leefbare wijken

Aanleiding

In Dordt West ervaren bewoners gemiddeld gezien meer overlast in vergelijking met de rest van Dordrecht. Het aantal overlastmeldingen bij de politie was in 2022 per 1.000 inwoners in de wijken in Dordt West aanzienlijk hoger dan in de rest van Dordrecht. Deze cijfers vragen om een intensivering van de bestaande aanpak.

Ambitie

- in 2043 scoort Dordt West op de Leefbaarometer gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 is het aantal personen met onbegrepen gedrag in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 is het aantal meldingen van overlast per 1.000 inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 is de beleving van veiligheid in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

Beschrijving van de aanpak

Whatsappbuurtpreventie en buurtpreventieteams: politie en handhaving kunnen niet overal tegelijk zijn. Daarom kunnen bewoners helpen hun wijk veilig te houden met Whatsappbuurtpreventie en buurtpreventieteams. Door de inzet van vele betrokken buurtbewoners werken we samen aan een veilig en leefbaar Dordrecht. De gemeente Dordrecht ondersteunt dit initiatief in samenwerking met politie en handhaving. Het doel is om meer bekendheid te geven aan Whatsappbuurtpreventie en buurtpreventieteams en de teams daarbij te ondersteunen en faciliteren.

Aanpak overlast: ten gevolge van de Wet aanpak woonoverlast is in samenwerking met de politie en woningcorporaties de Aanpak Woonoverlast opgesteld en een samenwerkingsconvenant ondertekend. Ditzelfde is ook gedaan voor de aanpak van overlast in de openbare ruimte, waar nog meer partners bij betrokken zijn. Er is actief de samenwerking opgezocht om zo effectief en efficiënt mogelijk de overlast te bestrijden, maar ook om overlastgevers zo goed mogelijk te kunnen helpen.

Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Wbmgp):

een gemeente kan op basis van één van de drie artikelen uit de Wbmgp een aanvraag indienen om in bepaalde straten of buurten een screening uit te voeren wanneer nieuwe huurders zich hier willen vestigen. In Dordrecht was enkel meerderheid in de gemeenteraad om dit toe te passen op basis van artikel 10 van de Wbmgp. Dit maakt het mogelijk nieuwe bewoners te screenen op overlastgevend en crimineel gedrag. Als op basis van een politiescreening aannemelijk is dat het huisvesten van een persoon zal leiden tot een toename van overlast of criminaliteit in dat gebied, wordt een huisvestingsvergunning geweigerd. Ook worden soms voorwaarden opgelegd aan de huisvestingsvergunning opgelegd.

De aanvraag om op basis van dit artikel een straat of buurt te screenen wordt door de gemeenteraad ingediend bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Wanneer het ministerie akkoord gaat mag in het gebied bij nieuwe potentiële bewoners een screening worden uitgevoerd of zij in het verleden overlast hebben veroorzaakt. Na twee jaar wordt een tussentijdse evaluatie uitgevoerd en na vier jaar kan verlenging worden aangevraagd, kunnen nieuwe gebieden worden aangedragen of aanwijzingen worden beëindigd. In 2018 is een aanvraag gedaan voor de Lijnbaan en Vogelbuurt. In 2022 is deze aanvraag verlengd en zijn de Eisingahof, gelegen in Sterrenburg (buiten Dordt West) en Witte de Withstraat

(144 woningen) / M.H. Trompweg (31 woningen), gelegen in Wielwijk, hieraan toegevoegd.

Beoogd resultaat 2026

Whatsappbuurtpreventie en buurtpreventieteams:

- in Dordt West is eind 2025 in iedere wijk minimaal een buurtpreventieteam samengesteld en/of zijn er meerdere Whatsappbuurtpreventie groepen actief, en;
- het veiligheidsgevoel van deelnemers aan de Whatsapp-buurtpreventie en buurtpreventieteams is toegenomen.

Aanpak overlast:

- verbeterpunten uit de evaluatie van de Aanpak Overlast Openbare Ruimte die in 2023 is uitgevoerd zijn doorgevoerd (o.a. partners weten beter van elkaar waar hun kennis en kunde ligt wat de samenwerking ten goede komt);
- voor zowel de Aanpak Woonoverlast, als Aanpak Overlast Openbare Ruimte blijven de betrokken netwerkpartners zoeken naar, al dan niet nieuwe, passende interventies om zo goed mogelijk maatwerk te kunnen leveren, en;
- de ervaren overlast van bewoners is afgenomen.

Wbmgp:

- in 2024 is een tussentijdse evaluatie uitgevoerd door de gemeente Dordrecht waarbij ook bewoners worden bevestigd;
- in maart 2026 loopt de aanwijzing voor toepassing van artikel 10 Wbmgp in Dordrecht af. Zoals aangegeven in de aanvraag van de gebiedsaanwijzing (2022-2026) en de prestatieafspraken (2024-2025) vindt daarom in 2025 een eindevaluatie plaats en een inventarisatie van kwetsbare gebieden van Dordrecht. Op basis daarvan wordt aan de gemeenteraad een voorstel voorgelegd voor een eventueel vervolg van het inzetten van de Wbmgp in Dordrecht, en;
- eind 2024 / begin 2025 is bekend of particuliere verhuurders betrokken kunnen worden bij de herziening van de gebieden

van de Wbmgp in Dordt West. Bij een positieve uitkomst worden particuliere verhuurders meegenomen in de nieuwe aanvraag eind 2025 en ligt hier een plan van aanpak aan ten grondslag.

Partners

Gemeente, politie, handhaving, woningcorporaties, Stichting Dordrecht Sociaal (waaronder buurtwerk en jongerenwerk), Halt, de Workshop, DG&J (waaronder Leerplicht), SDD, en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Randvoorwaarden

- Voor Whatsappbuurtpreventie en buurtpreventieteams moet er voldoende animo zijn onder bewoners om hierin te participeren. Dit kunnen we faciliteren door het bieden van trainingen en ondersteuning.
- Om tot een zo effectief mogelijke aanpak te komen, zowel bij woonoverlast als overlast in de openbare ruimte, is van belang dat partners van elkaar weten wat zij kunnen en mogen doen op het gebied van interventies.
- De Wbmgp is een aanvullende preventieve maatregel. Voordat een gebied kan worden aangedragen moet blijken dat al verschillende andere maatregelen zijn getroffen om, in geval van artikel 10 van de Wbmgp, de leefbaarheid te verbeteren. Het is van belang om dit duidelijk te kunnen aantonen wanneer een nieuwe aanvraag wordt gedaan voor een gebiedsaanwijzing.

Financiën

- Whatsappbuurtpreventie en buurtpreventieteams: €8.000,- voor 2024 Dordrecht breed.
- Aanpak Woonoverlast en Aanpak Overlast Openbare Ruimte: voor de periode 2023-2026 is Dordrecht breed €500.000,- beschikbaar.

Projectdocumenten

- Uitvoeringsplan Whatsapp-buurtpreventie & buurtpreventieteams 2023 & 2024
- Procesbeschrijving Aanpak Woonoverlast & Convenant Aanpak Woonoverlast
- Procesbeschrijving Aanpak Overlast Openbare Ruimte & Convenant Aanpak Overlast Openbare Ruimte
- Aanvraag Gebiedsaanwijzing in het kader van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek en bijbehorend besluit van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Participatie

Whatsappbuurtpreventie en buurtpreventieteams ontstaan beide vanuit bewonersinitiatieven. Bewoners worden getraind en ondersteund om continuïteit te borgen.

8.2 Weerbare wijken

Aanleiding

Een opeenstapeling van problemen in kwetsbare wijken kan een sterke voedingsbodem zijn voor ondermijnende criminaliteit. De aanpak daarvan vraagt om een gebiedsgerichte benadering. In het lokale Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 heeft de gemeenteraad de aanpak van ondermijnende criminaliteit tot prioriteit benoemd. Uit cijfers blijkt dat het aantal jongeren en jongvolwassenen dat hierbij betrokken is in Dordt West gemiddeld gezien hoger is in vergelijking met de rest van Dordrecht. Zo is 43% van de jeugdige verdachten (tussen de 8 en 27 jaar) die verdacht worden van 'high impact crimes', drugshandel, geweldsdelicten of wapenhandel, afkomstig uit Dordt West. Ook de risicoscore jonge aanwas is in Dordt West hoger in vergelijking met de rest van Dordrecht en Nederland. Om deze redenen krijgt de aanpak van ondermijning extra aandacht in Dordt West.

Ambitie

- in 2043 is het crimineel/illegaal pandgebruik gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 is het aantal jongeren tot 27 jaar in Dordt West dat in aanraking komt met de politie gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht;
- in 2043 is het totaal aantal misdrijven per 1.000 inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 is de beleving van veiligheid in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

Beschrijving van de aanpak

Lokaal uitvoeringsplan ondermijning: deze aanpak omvat drie onderdelen

1. het aanpakken van ondermijnende criminaliteit;
2. het versterken van een weerbare overheid, en;
3. het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid.

Bovenstaande wordt de komende jaren bereikt door een integrale samenwerking met partners, waarbij aandacht is voor preventie, de rol van het zorgdomein en het versterken van de informatiepositie van professionals. Ook wordt ingezet op communicatie om de weerbaarheid- en meldingsbereidheid van burgers te vergroten, maar ook om hun deskundigheid en die van partners, de politiek en de gemeente op het gebied van ondermijning te vergroten. De inzet van integrale controles op malafide bedrijvigheid zal in de wijken in Dordt West worden geïntensiveerd. Wijkprofessionals in Dordt West worden gestimuleerd om meer en sneller melding te doen van verontrustende signalen. In Crabbehof is met wijkpartners gestart met een geïntensiveerde aanpak van signalen van ondermijnende criminaliteit.

Weerbare gemeenschappen: ouders in Dordt West krijgen de mogelijkheid een training te volgen en elkaar te ontmoeten. Dit zal laagdrempelig plaatsvinden vanuit de eigen taal en cultuur. Ouders worden geholpen bij hun opvoedkundige vragen rondom het weerbaar maken van hun kinderen. Daarbij wordt ingezet op het vergroten/versterken van de veerkracht en weerbaarheid van de ouders en de ouderbetrokkenheid bij school.

Versterkingsprogramma weerbaar tegen ondermijning (voorheen Motus): dit behelst onder meer de regionale aanpak van crimineel gebruik van vastgoed. Dit door urgentie te creëren op het onderwerp,

criminele groeperingen te verstoren en de weerbaarheid van betrokken doelgroepen te verhogen. Ook wordt ingezet op het vergroten van de bekendheid van Meld Misdaad Anoniem en om bewoners signalen van pandmisbruik te leren herkennen en hier melding van te maken. Uit onderzoek blijkt dat crimineel pandgebruik met name plaatsvindt bij huurwoningen. Trivire en Woonbron zijn in Dordrecht dan ook extra alert op misstanden. Gezien het groot aantal woningen van de woningcorporaties vraagt dit met name in Dordt West extra aandacht.

Bewustwording ondermijnende criminaliteit: voorlichtingsfilms die gebruikt worden in relatie tot ondermijnende criminaliteit sluiten vaak niet goed of slecht aan bij de leefwereld van personen die de Nederlandse taal niet goed (genoeg) spreken. Samen met de collega's van Preventie met Gezag uit de gemeenten Vlaardingen,

Rotterdam en Schiedam wordt er (film)materiaal ontwikkeld om de bewustwording en handelingsperspectieven ten aanzien van ondermijnende criminaliteit te bevorderen bij ouders van jongeren uit kwetsbare wijken en die de Nederlandse taal niet of niet voldoende spreken.

Aangewezen veiligheidsrisicogebieden: grote delen van de wijken Oud-Krispijn, Nieuw-Krispijn en Crabbehof zijn door de burgemeester al langere tijd aangewezen als veiligheidsrisicogebied. In zo'n gebied kan de politie na een afgegeven bevel door een Officier van Justitie preventief fouilleren. De recente incidenten met explosieven bij woningen en andere panden in de wijken tonen hier mede de noodzaak van aan.

Sociaal handhaven: in de periode 2020-2021 heeft een pilot van de Landelijke Structuur Interventieteams (LSI) gedraaid in Oud-Krispijn. Het doel van LSI is het voorkomen en tegengaan van onrechtmatig gebruik van het sociale zekerheidstelsel, belasting- en premiefraude en niet naleven van de arbeidswetten. Daarnaast richt het zich op het op orde brengen van de basisregistratie personen en het terugdringen van overlast, leegstand en overbewoning. Verschillende ketenpartners binnen het sociaal domein en veiligheidsdomein werken samen in een interventieteam. We verkennen de mogelijkheid om een vorm van deze aanpak terug te brengen naar Dordt West.

Beoogd resultaat 2026

Lokaal uitvoeringsplan ondermijning:

- er wordt in 2024 een communicatieplan opgesteld om burgers, ondernemers en jongeren bewust te maken van ondermijning om de meldingsbereidheid te vergroten, en;
- de toegenomen bewustwording en meldingsbereidheid zorgen voor een toename van het aantal signalen van ondermijning.

Weerbare gemeenschappen tegen ondermijning:

- op twee basisscholen is in het schooljaar 2024-2025 in Oud-Krispijn een lesprogramma opgezet voor ouders waarin zij leren hoe zij hun kinderen weerbaarder kunnen maken voor de verleidingen van ondermijnende criminaliteit;
- er is een netwerk van ouders die elkaar ondersteunen en versterken bij het opvoeden van hun kinderen in de basisschoolleeftijd;
- de training en daaruit volgend netwerk van ouders is verbonden aan de bestaande sociale infrastructuur in de wijk, en;
- bij gebleken succes wordt het aanbod uitgebreid naar andere scholen in andere wijken.

Versterkingsprogramma weerbaar tegen ondermijning:

- we verbinden het versterkingsprogramma aan Dordt West door kennis en netwerk te delen;
- crimineel/illegaal pandgebruik wordt sneller gesignaleerd, en;
- er zijn geen malafide verhuurders meer actief in Dordt West.

Aangewezen veiligheidsrisicogebieden:

- het veiligheidsgevoel in de openbare ruimte is verbeterd, en;
- het wapenbezit en incidenten met wapens of explosieven nemen af.

Bewustwording ondermijnende criminaliteit:

- er is filmmateriaal ontwikkeld om de bewustwording ten aanzien van ondermijnende criminaliteit te vergroten bij ouders van jongeren die de Nederlandse taal niet of niet voldoende spreken, en;
- rondom dit filmmateriaal is een aanpak ontwikkeld en uitgevoerd om de handelingsperspectieven van ouders te verbeteren.

Sociaal handhaven:

- in 2024 is samen met de VNG en de SDD een verkenning uitgevoerd naar een vernieuwde aanpak voor sociaal handhaven in Dordt West;

- bij voldoende draagvlak en juridische grondslag voor een hernieuwde samenwerking wordt een team geformeerd dat zich richt op het aanpakken van onrechtmatig gebruik van het sociale zekerheidstelsel, belasting- en premiefraude en niet naleven van de arbeidswetten, en;
- naast het bieden van zorg en ondersteuning vanuit het brede NPDW zetten we hiermee ook in op de naleving van wet- en regelgeving. En wordt misbruik van diverse regelingen in het sociaal domein eerder gesignaleerd en gestopt. Hiermee werken we ook aan het herstellen en verbeteren van het vertrouwen in de overheid.

Partners

Politie, Openbaar Ministerie (OM), Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ), SDD, Gemeente, Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), het Regionaal Operationeel Bestuurlijk Team (ROBT), het Regionaal Controleteam Prostitutie en Mensenhandel (RCTM), onderwijsinstellingen, woningbouwcorporaties, Stichting Dordrecht Sociaal (waaronder buurtwerk), VNG en de Belastingdienst.

Randvoorwaarden

- Voor het ontwikkelen van de video's moeten voldoende (potentiële) medewerkers beschikbaar zijn die de verschillende talen spreken.
- Bereidheid tot medewerking aan hernieuwde aanpak van Sociaal handhaven door relevante partners zoals een Belastingdienst.
- Voor hernieuwde aanpak Sociaal handhaven is nog geen volledige financiële dekking gevonden. Er is een budget van €23.000,- op jaarbasis beschikbaar t/m 2027 voor LSI. Daarnaast wordt de mogelijkheid onderzocht of de middelen die via de 5de tranche van de Regio Deal zijn toegekend hiervoor kunnen worden ingezet.

Financiën

- Lokaal actieprogramma tegen ondermijning: voor de periode 2024-2026 is Dordrecht breed €185.000,- per jaar beschikbaar.
- Weerbare gemeenschappen tegen ondermijning: €35.000,- toegekend door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
- LSI (Sociaal handhaven): €23.000,- per jaar is voor de periode t/m 2027 beschikbaar gesteld door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Projectdocumenten

- Lokaal uitvoeringsplan Ondermijning 2023-2024.
- Aanvraag Weerbare gemeenschappen tegen ondermijning bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
- Uitvoeringsplan digitale veiligheid 2023-2024.
- Factsheet: Versterkingsprogramma weerbaar tegen ondermijning

Participatie

De aanpak Weerbare gemeenschappen tegen ondermijning is in Dordt West gericht op het vergroten van ouderbetrokkenheid. Ouders worden geactiveerd om deel te nemen aan de trainingen, elkaar te ontmoeten en onderdeel te worden van een vast netwerk. Door een toegenomen bewustwording onder bewoners inzake signalen van ondermijnende criminaliteit hopen wij dat zij eerder signalen melden. Desnoods anoniem via Meld misdaad anoniem.

8.3 Zorg en veiligheid

Aanleiding

De ambulantisering van de zorg heeft tot gevolg dat er lange wachtlijsten zijn en er in de woonomgeving en in de openbare ruimte meer incidenten plaatsvinden met personen met onbegrepen gedrag. In Dordt West is deze overlast hoger in vergelijking met de rest van Dordrecht. De inzet van de politie bij overlastgevendende situaties legt een enorm beslag op hun beschikbare capaciteit en werkt stigmatiserend voor betrokken personen. Betrokken personen zijn vaak beter geholpen met de juiste zorg dan door een aanhouding van de politie. Door de domeinen zorg en veiligheid meer met elkaar te verbinden en op elkaar af te stemmen willen we meer inzetten op preventie in plaats van repressie.

Ambitie

- in 2043 is het aantal personen met onbegrepen gedrag in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 is het aantal meldingen van overlast per 1.000 inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

Beschrijving van de aanpak

Lokaal netwerk Zorg- en Veiligheid: in de gemeente Dordrecht zijn veel verschillende casus overleggen waar personen met onbegrepen gedrag besproken kunnen worden. Momenteel is er onvoldoende zicht op de inhoud, het doel en de casuslijst van deze overleggen. Om ervoor te zorgen dat er een goede sluitende aanpak komt moet er inzicht komen in alle overleggen, zodat de juiste interventies, ondersteuning en instanties worden ingezet.

Wijk GGD: ZonMW heeft een actieprogramma “Grip op Onbegrip”.

Onder dit programma vallen verschillende subsidieaanvragen.

In Dordrecht hebben we de volgende subsidies binnen het actieprogramma aangevraagd en toegekend gekregen:

1. “Regionale Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag”;
2. “Domein overstijgend samenwerken in de veiligheidsregio”, en;
3. “Vroegsignalering en opvolging in de wijk (Wijk GGD)”.

De eerste twee zijn subsidies die regionaal worden ingezet. De subsidie voor Wijk-GGD is een subsidie die lokaal wordt ingezet. Hiervoor hebben we recent via ZonMW extra middelen toegekend gekregen om in de aankomende vier jaar extra fte aan Wijk-GGD in te zetten. De Wijk-GGD'er is een professional die dagelijks te maken heeft met personen met onbegrepen gedrag. Door hun inzet worden onder andere politie, huisartsen, medewerkers van het sociaal wijkteam en woningcorporaties ontlast in hun dagelijkse werkzaamheden. De Wijk-GGD'er kent vaak de betrokken personen, weet waar hij/zij zorg en/of begeleiding krijgt en kan hierdoor de juiste interventies inzetten en escalaties voorkomen. De Wijk-GGD'er positioneert zich tussen het veiligheids- en het sociale domein en de werkzaamheden worden waar nodig ondersteund.

Life Goals: Life Goals Dordrecht richt zich op Dordtenaren van 18 jaar en ouder die problemen hebben op meerdere leefdomeinen. Vaak hebben zij geen toegang tot het reguliere sportaanbod. Deze Dordtenaren ervaren complexe problemen op het gebied van geestelijke- en lichamelijke gezondheid, huisvesting en hebben te kampen met middelengebruik, schulden en leven vaak in een sociaal isolement. Life Goals Dordrecht wil de zelfredzaamheid van kwetsbare Dordtenaren bevorderen door middel van sporten en bewegen. Belangrijk hierbij is het creëren van een veilig sportklimaat in een sociale setting. Wekelijks sporten de deelnemers van Life

Goals Dordrecht. Onder begeleiding van een gediplomeerde Maatschappelijke Sportcoach trainen de deelnemers naar eigen kunnen. De Maatschappelijke Sportcoach kijkt tevens wanneer deelnemers de stap kunnen maken naar het reguliere sportaanbod en stoomt de deelnemers klaar voor de Life Goals Festivals.

Beoogd resultaat 2026

Lokaal netwerk zorg- en veiligheid:

- de lokale netwerkkaart zorg en veiligheid is geactualiseerd en casuïstiek wordt sneller en adequater opgepakt, en;
- overlast van individuen met GGZ problematiek duurt minder lang voort.

Wijk-GGD:

- er wordt passende, tijdige en betaalbare zorg verleend en ondersteuning geboden aan inwoners met onbegrepen gedrag met vermindering van overlast als gevolg, en;
- de bestaande werkwijze wordt voor de wijken in Dordt West geëvalueerd en versterkt.

Life Goals:

- de inzet van sport zorgt voor een gezonder en vitaler leven, structuur en het vergroot het zelfvertrouwen van kwetsbare bewoners, en;
- we continueren Life Goals Dordrecht en breiden waar nodig uit.

Partners

Gemeente, OM, woningcorporaties, huisartsen, DG&J, politie, sociaal wijkteam, Yulius, Antes, ZonMW, Leger des Heils, Wij voor de Jeugd, Fit with Feen, Jongeren van de Wereld, Fight Team Heresh, Alleen Jij Bepaalt Wie Je Bent en Stichting Dordrecht Sociaal.

Randvoorwaarden

- Het aanbod voor mensen die semimuraal en intramuraal wonen is op orde.
- Er is voldoende zorgaanbod, ook niet-ambulant.

Financiën

- Wijk GGD:
 - €1.110.000,- voor 1.39 FTE extra inzet Wijk GGD voor vijf gemeenten voor vier jaar.
 - ZonMW subsidie voor de regio Zuid-Holland Zuid van €93.108,- voor 2024.

Projectdocumenten

- Verantwoordingsrapport, halfjaar 2023 Wijk GGD
- Actieprogramma Grip op Onbegrip

Participatie

Wonen in de wijk, relaties en vriendschappen aangaan, sporten en werken zijn belangrijke onderdelen van het meedoen aan de samenleving. Mensen met psychische problemen hebben hier soms ondersteuning bij nodig. We gaan met bewoners met GGZ problematiek en hun familie en burens in gesprek om te kijken wat zij nodig hebben om fijn en veilig te wonen in Dordt West.

8.4 Preventie met Gezag

Aanleiding

Het overgrote deel van de Dordtse jeugd groeit veilig, kansrijk en gezond op. Tegelijkertijd is er een kleine groep jongeren die (fors) delinquent gedrag vertoont of een verhoogd risico loopt om dit gedrag te ontwikkelen. Deze jongeren zijn betrokken bij ernstige overlast in de wijk, drugshandel en wapengeweld. In Dordt West komt dit nadrukkelijker naar voren doordat de wijken kwetsbaarder zijn. Vaak is er sprake van een stapeling van problemen. Hierdoor kunnen de wijken gemakkelijker en vaker een voedingsbodem zijn voor overlastgevend en crimineel gedrag.

Ambitie

- in 2043 is het aantal jongeren tot 27 jaar in Dordt West dat in aanraking komt met de politie gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht, en;
- in 2043 is het totaal aantal misdrijven per 1.000 inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

Beschrijving van de aanpak

Preventie met Gezag (PmG) is een meerjarige domeinoverstijgende wijkgerichte aanpak gericht op het voorkomen van jonge aanwas en het versterken van het (in)formele gezag in de wijken van Dordt West. We willen als samenwerkingspartners onze krachten bundelen. Hierdoor werken we enerzijds aan een hogere weerbaarheid van kwetsbare jongeren en anderzijds aan het wegnemen van een criminele voedingsbodem. Samen met het verbeteren van perspectieven voor jongeren (vrije tijd, school, werk, eigen huis) vanuit de andere programmalijnen verminderen we de kans op

criminele carrières van jongeren in Dordt West. Binnen deze aanpak focussen we ons op vijf actielijnen. Deze zijn gericht op de veerkracht en weerbaarheid van alle jongeren, het voorkomen van jonge aanwas en/of het terugdringen van delict (recidive) gedrag. Dit zijn:

1. we voorkomen dat 12-minners delict gedrag ontwikkelen of herhalen;
2. we vergroten het bewustzijn van ouders en jongeren ten aanzien van de negatieve invloed van sociale media;
3. we pakken schoolverzuim steviger aan;
4. we hebben risicojongeren eerder en beter in beeld en geven deze jongeren een beter toekomstperspectief, en;
5. we versterken de persoonsgerichte aanpak van jonge verdachten en ex-gedetineerden.

We zetten in op de volgende inspanningen:

- **Jeugdboa:** we vergroten de rol van handhaving. Naast handhavingstaken maakt de jeugdboa contact met jongeren en jeugdgroepen en gebruikt dit als instrument om hen in kaart te brengen en te monitoren.
- **Wijkagent PmG:** de wijkagent Preventie met Gezag zal naast de huidige wijkagenten in het basisteam Drechtsteden Binnen de operationeel verbindende factor zijn in het samenwerkingsverband PmG. Daarmee zal de politie in meer of mindere mate een bijdrage leveren aan alle vijf de bovengenoemd actielijnen.
- **Extra inzet jongerenwerk:** jongerenwerk is daar waar jongeren en kinderen zijn. Jongerenwerkers kennen de wereld van de jongeren. Ze herkennen talenten en bewegen mee met actualiteiten. Door present te zijn, kunnen zij met bewoners het gesprek aangaan wanneer zij bijvoorbeeld overlast ervaren. Jongerenwerk geeft ook advies en training op actuele thema's vanuit de brede ervaring in het werken met jongeren, onder andere op scholen. Jongerenwerk heeft binnen PmG een belangrijke rol, omdat het een grote (vroeg)signaleringsfunctie vervult.

- **BASTA!:** aanvullend op het jongerenwerk wordt gewerkt met de BASTA!-methodiek speciaal voor 12-minners en hun ouders. Een bewezen interventie die probleemgedrag al op jonge leeftijd bespreekbaar maakt, terwijl er tegelijkertijd met de ouders gewerkt wordt aan versterking van de opvoedkracht en verbetering van het gedrag van het kind.
- **Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid (IPTA):** samen met de medewerkers van het jongerenwerk (middels de aanpak Jongeren op de rit) wordt intensief samengewerkt met als doel jongeren via een individueel traject te begeleiden naar werk/opleiding.
- **Sport:** via interventies als Life goals Youth, Alleen jij bepaalt, Maatschappelijke DienstTijd en jongerenparticipatie krijgen (kwetsbare) jongeren een sportieve uitdaging (preventief sportprogramma) en/of dagbesteding aangeboden om hen op het rechte pad te krijgen en te (be)houden.
- **Aan de slag met muziek:** dit is een vervolg op het project "Oprijzers", waarin kwetsbare jongeren tussen de 12 en 16 jaar in de wijk via muziek (o.a. Drill-rap) werken aan mentale weerbaarheid en sociale vaardigheden en de mogelijkheid krijgen hun talenten verder te kunnen ontdekken.
- **Uitbreiding capaciteit Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten:** intensivering van de leerplichtfunctie in Dordt West door proactief en 'outreaching' te werken op alle aspecten van de ondersteuning van onderwijsdeelname door alle kinderen en jongeren. Van signalering van problematiek tot verwijzing naar passende ondersteuning en van eventueel noodzakelijke tijdelijke vrijstelling tot handhaving.
- **HALT-spreekuur:** Halt heeft een tweewekelijks spreekuur op twee middelbare scholen op het Leerpark en bij een middelbare school in Nieuw-Krispijn. Hierbij staan het vroegtijdig signaleren en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag, het leggen van

contact en het opbouwen van een vertrouwensband centraal. Deze interventie werkt niet alleen aan de weerbaarheid van een jongere, maar draagt ook bij aan een veiliger schoolklimaat.

- **Versterken justitiële wijkfunctie:** een verkenning naar de mogelijkheid en effect van het voeren van waarschuwingsgesprekken met jongeren of jongvolwassenen die dreigen af te glijden in de criminaliteit. Ook vanuit de Raad voor de Kinderbescherming wordt ingezet op bijvoorbeeld werkstraffen meer wijkgericht te laten uitvoeren. Hiertoe wordt onder andere vanuit de gemeente gezocht naar passende werkplekken in de wijk.
- **Zicht op criminele infrastructuur fysiek en online:** op basis van actuele data en inzichten rondom de doelgroep gaan we integrale en effectieve nieuwe interventies opzetten.
- **Signaleringstafel PmG:** bij het Zorg- en Veiligheidshuis richten we een signaleringstafel in, waar we met elkaar de jonge aanwas (nog voor er daadwerkelijk een melding o.i.d. ligt) bespreken en integraal samenwerken op het gebied van zorg en veiligheid. Via de andere overlegtafels (jeugdtafel, overlasttafel) wordt specifiek aandacht besteed aan de jongeren in Dordt West. In 2024 zijn hiervoor een extra procesregisseur en procesondersteuner aangenomen door het Zorg- en Veiligheidshuis.
- **Versterking strafketen:** door de beschikbaarheid van drie parketsecretarissen PmG bij het OM en de wijkagent PmG, is de strafketen versterkt en ontstaat de mogelijkheid om de tijd tussen het plegen van een strafbaar feit en strafrechtelijke vervolging te verkorten.
- **Inzet re-integratieofficier:** door een individuele begeleiding van jonge ex-gedetineerden (tussen de 18-27) en het voldoen aan de basisvoorwaarden voor een succesvolle re-integratie wordt de kans op recidive verminderd.

- **#kansRIJK:** door jeugdreclassering wijkgericht in te zetten kunnen we beter aansluiten bij het voorkomen van recidive en van het doorgroeien van jongeren in de criminaliteit.
- **Versterken samenwerking:** naast de extra capaciteit PmG maken we nadrukkelijk gebruik van de bestaande netwerken en professionals die een oog- en oorfunctie in de wijk vervullen en vanuit hun rol ook ingezet kunnen worden op interventies. De slagkracht van PmG blijft niet beperkt tot de extra capaciteit, maar wordt juist verbreed. We organiseren PmG als aanvulling op de bestaande lijnen.

Beoogd resultaat 2026

- in Dordt West krijgen meer jongeren activiteiten aangeboden op het versterken van de veerkracht en weerbaarheid in vergelijking met andere wijken in Dordrecht;
- we hebben meer inzicht in de doelgroep, de vindplaatsen, beweegredenen en hun netwerk;
- we benutten de 'ogen' en 'oren' in de wijk (professionals en inwoners) en geven hen handelingsperspectief;
- de samenwerking tussen scholen en Leerplicht met betrekking tot schoolverzuim is versterkt wat in eerste instantie (tot 2026) zal leiden tot meer meldingen van ongeoorloofd verzuim;
- het aantal processen-verbaal door Leerplicht is ten opzichte van 2022 gestegen met 20%;
- ongeoorloofd schoolverzuim leidt sneller tot passende maatregelen, zowel op gebied van zorg als van strafrecht;
- de samenwerking tussen de wijkagenten, jeugdboa, Leerplicht en het jongerenwerk is verbeterd wat zich uit in betere afstemming op werkgebied en werkmomenten en informatiedeling;
- het aantal processen-verbaal en HALT-verwijzingen is in Dordt West gestegen ten opzichte van 2022;

- de samenwerking tussen de preventie- en justitiële partners is verbeterd wat zich uit in betere afstemming op casusniveau, zowel op persoons- als groepsniveau en bij generieke maatregelen;
- de versterking van de strafketen leidt tot een kortere doorlooptijd van zaken met PmG-verdachten, en;
- meer jongeren tussen de 16 en 27 jaar zijn doorgeleid naar school of werk (via IPTA) dan in 2022.

Partners

Stichting Dordrecht Sociaal (waaronder jongerenwerk en buurtwerk), Halt, politie, OM, Zorg- en Veiligheidshuis, woningbouwcorporaties, gecertificeerde instellingen, DG&J (waaronder Bureau Leerplicht en Vroegtijdig Schoolverlaten), Raad voor de Kinderbescherming, Reclassering Nederland, Penitentiare Inrichting Dordrecht, de Rechtbank en onderwijsinstellingen.

Randvoorwaarden voor aanpak

- Er is voldoende geschikte jeugdzorg beschikbaar.
- Er is voldoende woonruimte voor jongeren en jongvolwassenen.
- Er zijn snelle doorlooptijden in de justitiële keten.
- Er is een goede samenwerking met onderwijsinstellingen op het Leerpark. Ondanks dat het Leerpark zich net buiten Dordt West bevindt, volgen wel veel jongeren uit Dordt West hier een vervolgopleiding. De samenwerking is heel belangrijk, mede omdat het volgen en met een diploma afronden van (vervolg) onderwijs een belangrijke factor is voor het al dan niet verstrikt raken in de ondermijnende criminaliteit.

Financiën (hoogte bedrag en waarvoor)

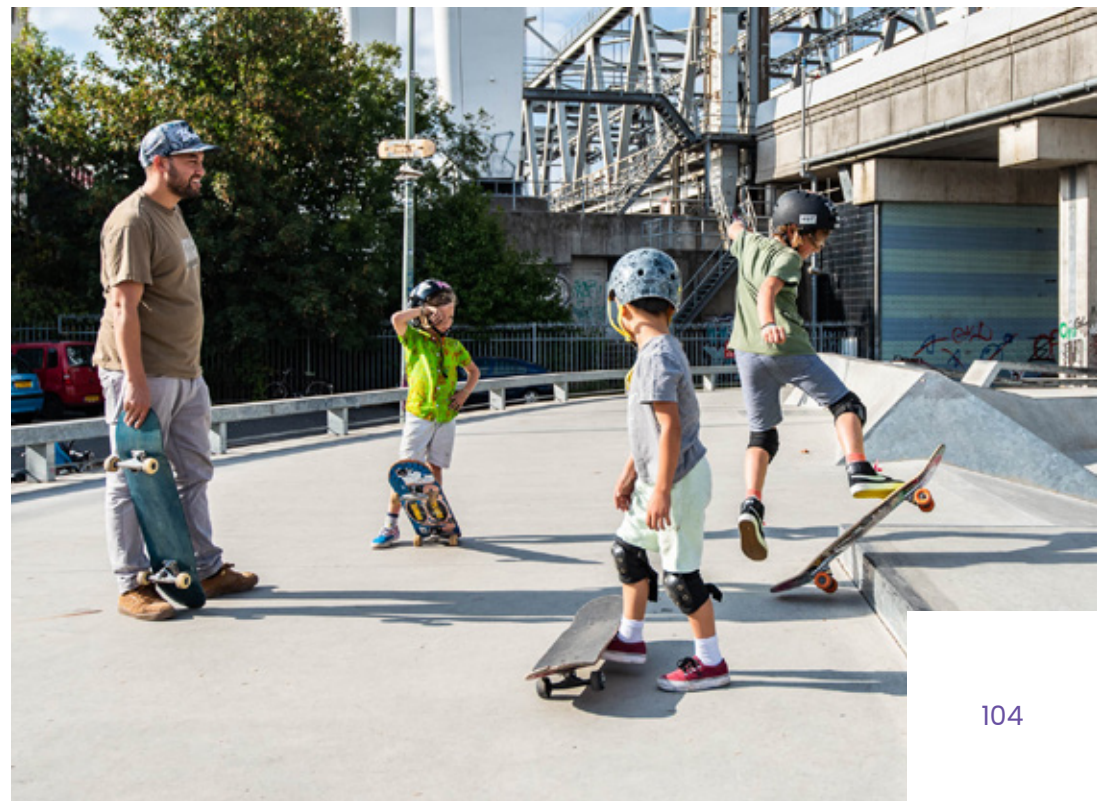
- IPTA: €1.276.080,- voor de periode 2023-2026 voor heel Dordrecht.
- Preventie met Gezag: totaal €4.604.368,- tot en met medio 2026.

Projectdocumenten:

- Plan van aanpak PmG
- Gezagsplan PmG
- Uitvoeringsplan PmG 2025-2026

Participatie

Bij de inspanningen worden jongeren, ouders, de omgeving en partners waar nodig en mogelijk betrokken. De intentie is om mét jongeren te spreken, niet over. Zo wordt onderzocht of een casusregietafel kan worden ingericht waar ook jongeren en hun ouders/verzorgers voor worden uitgenodigd.

**De wijken in Dordt West
zijn volksbuurten in
de goede zin van het
woord. Het zijn hechte
gemeenschappen die
klaar staan voor elkaar.**

9. Participatie: bewoners centraal

Om daadwerkelijk het verschil te maken en duurzame resultaten te behalen is het essentieel om de bewoners in Dordt West centraal te stellen. Verhalen en ervaringen van bewoners zijn onmisbaar en dragen bij aan veranderingen in de systeemwereld.

Door gebruik te maken van verschillende vormen van participatie, waaronder een bewonerscommissie, sleutelfiguren en een participatie platform, is een bredere en representatieve betrokkenheid mogelijk. Hierdoor kunnen we gemakkelijker een breder scala aan bewoners met verschillende perspectieven betrekken. We stellen een apart participatieplan op waarin we aangeven hoe participatie binnen het programma de komende jaren vorm krijgt. Hieronder schetsen we alvast wat rode draden voor dit participatieplan.

Wijkraad

In elke wijk streven we naar een actieve wijkraad (opgericht op eigen initiatief van de bewoners) die kennis heeft van de wijk en goed op de hoogte is van lokale vraagstukken. Deze groepen fungeren als trekkers en leveren structurele input voor lopende- en toekomstige initiatieven in de wijk. Zoals beschreven in hoofdstuk 5 is in Oud-Krispijn zo'n wijkraad al gevormd.

Door bewoners direct te betrekken willen we een solide basis creëren waarop wijkinitiatieven kunnen bloeien. Doordat zij structureel met elkaar en met ons aan tafel zitten, willen we relevante informatie verzamelen om de samenwerking met de bewoners uit de wijk te verbeteren. De komende drie jaar willen we twee keer per kwartaal op diverse momenten gedurende de dag en, op meerdere locaties in de wijk, bijeenkomsten organiseren. We doen dit aan de hand van de wijkagenda's die ieder jaar per wijk worden opgesteld en een overzicht bieden van diverse actiepunten. Dit initiatief is een laagdrempelige manier om met bewoners in gesprek te gaan over hun wijk.

Ook willen we het voor deze actieve bewoners(groepen) gemakkelijker maken om budget(ten) voor activiteiten aan te vragen. Zij geven namelijk aan dat ze (te) veel tijd en energie kwijt zijn met het bij elkaar sprokkelen van financiële middelen. Niet alle actieve

bewoners hebben voldoende inzicht in budgetten die voor bewoners beschikbaar zijn of vinden het moeilijk om de "wijkwens" digitaal aan te vragen. Ook willen actieve bewoners op korte termijn kunnen inspelen op gebeurtenissen in een buurt. Samen met actieve bewoners en de wijkorganisaties onderzoeken we hoe de kennis over, de toegang tot en de flexibiliteit van kleine wijkbudgetten voor bewoners verbeterd kunnen worden. De eerste stappen zijn reeds gezet.

Wijkbijeenkomsten

We organiseren regelmatig bijeenkomsten waar de bewoners samen met de leden van bewonerscommissies de gelegenheid hebben om hun ideeën en zorgen te delen. We moedigen bewoners ook aan om onderwerpen aan te dragen die voor hen van belang zijn. Wanneer daar behoefte aan is, worden er wijkbijeenkomsten rond specifieke thema's georganiseerd. Binnen ons programma zorgen we ervoor dat er een verbinding tot stand komt met de juiste professionals die meer kennis hebben over het betreffende onderwerp. Zo versterken we de betrokkenheid en zorgen voor een effectieve uitwisseling van informatie tussen bewoners en deskundigen.

Bewonersplatform

Een bewonersplatform kan de betrokkenheid bij de eigen wijk vergroten en participatie stimuleren. Het creëert diverse, toegankelijke en efficiënte kanalen voor communicatie met- en tussen burgers en wijkprofessionals. Het platform biedt buurtbewoners de mogelijkheid om deel te nemen aan participatieprojecten en bijeenkomsten, zelfs als ze fysiek niet aanwezig kunnen zijn. In Dordrecht heeft de gemeente al een digitaal participatieplatform voor bewoners genaamd 'Doe Mee Dordrecht'. Hiermee biedt de gemeente een digitale ruimte waarin inwoners actief kunnen bijdragen aan de ontwikkelingen in de stad en hun wijk of buurt.

In Crabbehof verkennen we het opstarten van een digitaal bewonersplatform voor de wijk. We willen een platform aanbieden dat samenwerkt met informele buurtverbinders. Hiermee wordt naar de buurt gekeken als een enorme verzameling van talenten, kennis, vaardigheden, ideeën en andere schatten. Door deze zichtbaar te maken en met elkaar te verbinden, wordt veel mogelijk. Het platform draagt eraan bij dat men elkaar makkelijker kan vinden en stimuleert meer ontmoetingen en betekenisvolle relaties in de buurt. Bewoners nemen het voortouw en de gemeente en andere instellingen ondersteunen. Buurtbewoners worden aangemoedigd om de rol aan te nemen van zo'n buurtverbinder. Zij krijgen vervolgens coaching en training waarna er een digitaal bewonersplatform voor de wijk wordt gebouwd. We starten zoals gezegd in Crabbehof waar het initiatief tot stand kwam, maar zijn voornemens om het platform daarna uit te breiden naar de andere wijken in Dordt West.

Participatieplan

Deze verschillende inspanningen vormen de basis voor bewonersparticipatie voor de komende drie jaar, maar ook gedurende de resterende looptijd van het programma. De inspanningen vormen geen vaststaande 'best practices', ze kunnen gedurende het traject worden aangepast op basis van de behoeften en het besproken onderwerp. Hierdoor blijft flexibiliteit gewaarborgd en kunnen de initiatieven zich organisch ontwikkelen om optimaal aan te sluiten bij de veranderende behoeften en omstandigheden. Het participatieplan wordt in 2024 opgesteld en kent de volgende doelstellingen:

- Verbeterde samenwerking en communicatie tussen bewoners en professionele organisaties.
- Opbouwen van vertrouwen: we streven ernaar het vertrouwen van bewoners te behouden en te winnen, zodat zij enthousiast willen deelnemen aan het vormgeven van hun eigen wijk.
- We streven ernaar dat zoveel mogelijk bewoners actief betrokken zijn en er zo meer bewonersinitiatieven ontstaan.
- Sleutelfiguren: het identificeren en betrekken van sleutelfiguren die een cruciale rol spelen in het verbinden van de gemeenschap met het participatieproces.
- Meer sociale samenhang en betrokkenheid in de wijken. Met meer ontmoetingen en meer betekenisvolle relaties.
- Beter benutten van de krachten en talenten in de wijken.

10. Organisatie

Het NPDW is een breed programma met veel initiatieven vanuit verschillende domeinen. Een daadwerkelijk integraal domeinoverstijgende samenwerking is onmisbaar om resultaten te behalen en echt het verschil te maken met elkaar. Dit waarborgen we onder meer door middel van verschillende overleg-, en daarmee samenwerkingsstructuren.

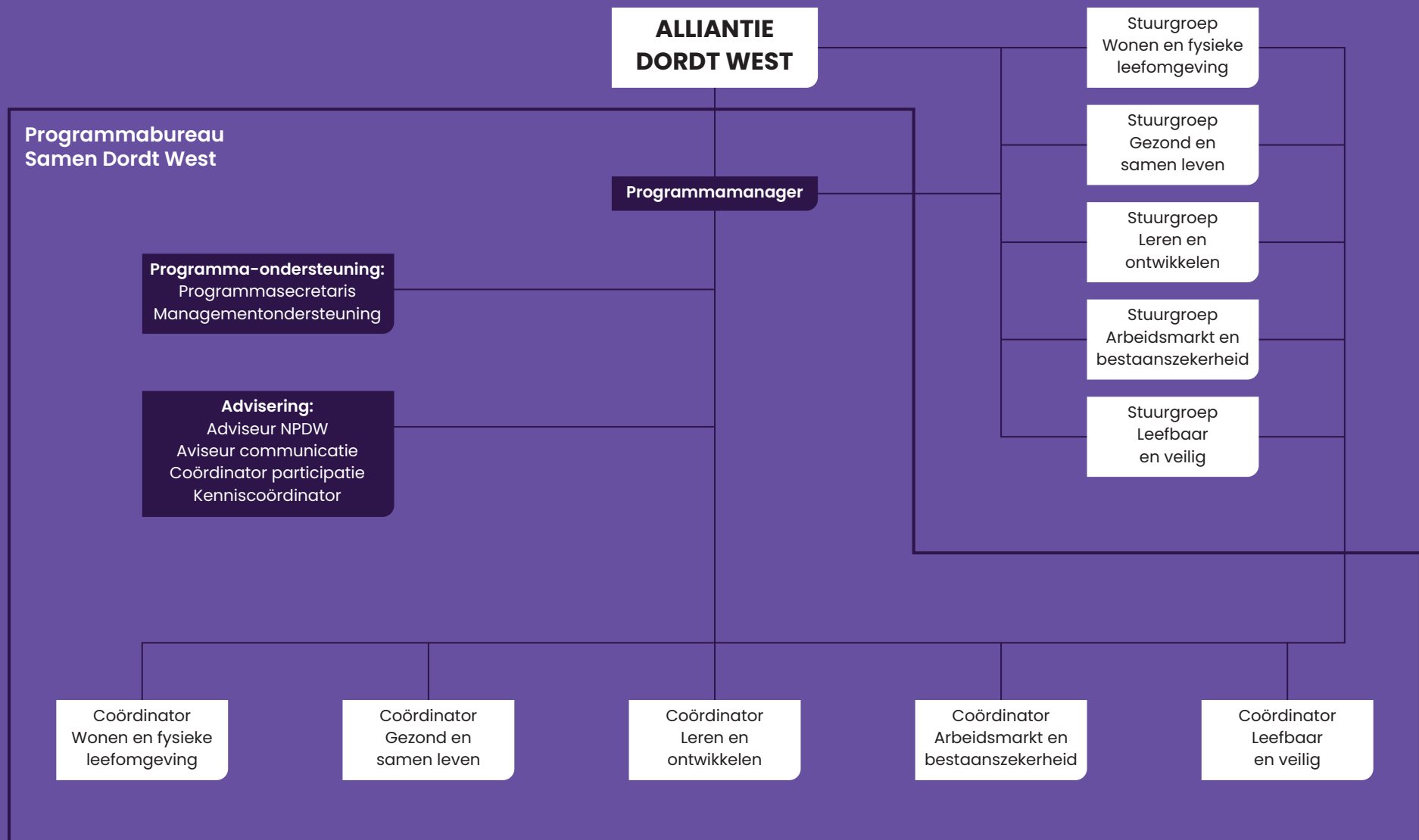
Allereerst de publiek-private alliantie onder voorzitterschap van de burgemeester. De Alliantie Dordt West bestaat uit vertegenwoordigers van gemeente, woningcorporaties, primair onderwijs, voortgezet onderwijs, ondernemers, sociaal wijkteam/buurtwerk/jongerenwerk en politie. Tenslotte neemt een rijksambtenaar afkomstig van het ministerie van Justitie en Veiligheid deel als rijksvertegenwoordiger. Het alliantieoverleg is een bestuurlijk overleg dat 4-6 keer per jaar plaatsvindt.

De Alliantie Dordt West bewaakt de koers van het programma en stuurt op de langjarige ambitie, doelstellingen en overkoepelende opgaven. Waar nodig wordt er bijgestuurd. De Alliantie Dordt West is de bestuurlijk opdrachtgever van het NPDW, de programmamanager en het programmabureau. De leden zijn de belangrijkste bestuurlijke ambassadeurs van het programma en voorzitters van de stuurgroepen. Zij vertegenwoordigen met mandaat ieder hun eigen achterban en zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de bemensing van het programmabureau. De Alliantie Dordt West toetst of de inspanningen uit de programmapijlers voldoende en op de juiste wijze bijdragen aan onze doelstellingen en of de integraliteit van de verbonden partners volledig wordt benut. Jaarlijks wordt er verantwoording afgelegd over de voortgang van het programma.

Begin 2024 zijn vijf stuurgroepen samengesteld (één per pijler). Deze bestaan uit bestuurders en directeurs van partners die een belangrijke rol spelen bij het behalen van onze ambitie en doelen. De stuurgroepen bieden de mogelijkheid om op bestuurlijke niveau meer partners te betrekken. De overleggen worden bovendien benut om strakker te sturen op de doelstellingen, beoogde resultaten en inspanningen binnen de programmapijlers. De stuurgroepen zijn verantwoordelijk voor de invulling van de inspanningen binnen het uitvoeringsprogramma en adviseren de Alliantie Dordt West wanneer

bijsturing noodzakelijk is. De vijf stuurgroepen worden voorgezeten door leden van de Alliantie Dordt West en komen eens per kwartaal samen.

Daarnaast is onder leiding van de programmamanager een onafhankelijk programmabureau ingericht, samengesteld uit coördinatoren, adviseurs en ondersteuners. Vanuit verschillende partners zijn coördinatoren beschikbaar gesteld voor de programmapijlers. Het programmabureau heeft een aanjagende en agenderende functie en werkt voor alle partners die actief zijn binnen het NPDW. De coördinatoren werken nauw samen om elkaar, vanuit hun pijler en/of expertise, op de hoogte te houden van ontwikkelingen en inspanningen in het gebied. Waar nodig scherpen we aan en samenwerkingskansen worden maximaal benut zodat alle pijlers goed tot hun recht komen en de inspanningen maximaal bereik en effect hebben in Dordt West. Deze samenwerking vindt plaats in het focusgebied, vanaf januari 2024 is er een locatie in Dordt West waar het programmabureau zijn thuisbasis heeft. Onderstaand plaatje toont een weergave van de programmaorganisatie met de Alliantie Dordt West als bestuurlijk opdrachtgever.

11. Lerende wijken

Met het NPDW bouwen we voort op alle inspanningen die door diverse partners reeds worden ingezet in de wijken. Waar nodig intensiveren we onze bestaande inzet en tegelijkertijd gaan we aan de slag met nieuwe projecten en activiteiten. Experimenteren en innoveren wordt gestimuleerd en we willen hierbij lerend te werk gaan.

Dat betekent dat we niet alleen ‘de goede dingen’ willen doen, maar tegelijkertijd willen we weten wat het effect daarvan is. Bereiken we de resultaten die we willen bereiken, hebben onze inspanningen de impact op bewoners en de wijken die we beogen en draagt onze inzet bij aan het behalen van onze ambitie en doelstellingen voor de komende twintig jaar? Dit gaan we op twee manieren meten; kwalitatief aan de hand van verhalen en ervaringen van bewoners en wijkprofessionals en kwantitatief op basis van cijfers en data. Het gaat dus om vertellen en tellen.

Landelijke onderzoeksagenda

Op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft Wijkwijzer een landelijke onderzoeksagenda opgesteld voor het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. WijkWijzer is een platform voor kennisuitwisseling tussen beleidsmakers, wijkprofessionals en actieve bewoners. Het stimuleert gemeenten, inwoners en organisaties om samen te werken aan stedelijke vernieuwing en versterking van wijkgericht werken en de wijkaanpak. Ook helpt het platform ons door kennis te delen en te verdiepen en door uitwisseling te bevorderen.

De Onderzoeksagenda Leefbaarheid en Veiligheid is een overzicht van negen belangrijke thema's waarop onderzoek nodig is en een aantal uitgangspunten om het onderzoek goed vorm te geven. De Onderzoeksagenda maakt helder welke kennis nodig is om de ambities van het NPLV waar te maken en brengt focus aan in het onderzoek naar wijken. Met de Onderzoeksagenda wordt gestimuleerd dat er beter gebruik gemaakt wordt van elkaars inhoudelijke expertises. Niet alleen om de praktijk te verbeteren, maar óók om onderzoeksmoeheid onder bewoners en de uitvoerende professionals te voorkomen. Het is bedoeld om samenhang aan te brengen in de kennisopbouw op het gebied van (actie)onderzoek, zowel in de stedelijke focusgebieden als in andere kwetsbare gebieden.

Lokale leeragenda

In Dordrecht maken we een lokale vertaalslag van deze onderzoeksagenda met onze eigen Lokale leeragenda. We zetten met het NPDW extra in op waar een intensivering, doorbraak of juist innovatie nodig is. Daarom is het belangrijk dat we doorlopend onderzoeken, monitoren, leren, evalueren en verantwoorden en dit willen we zo veel mogelijk samen met bewoners doen. Geleerde lessen passen we zo snel mogelijk toe in de praktijk. Zo ontstaat een leerproces die ons scherp houdt en ons helpt onze doelstellingen te behalen. We halen kennis op uit de wijken en benutten ervaringsdeskundigheid van bewoners.

Waarom een lokale leeragenda:

- lokale doorvertaling van de landelijke onderzoeksagenda Leefbaarheid en Veiligheid;
- voorkomen van versnippering en overvragen van bewoners;
- meer samenhang tussen lopend en nieuw onderzoek;
- lerende onderzoekscyclus; we hebben meer kennis nodig om tot effectieve handelingspraktijk te komen;
- legitimiteit en maatschappelijk rendement van interventies en werken aan vertrouwen;
- monitoren en evalueren van onze inzet;
- ruimte voor verhalen en ervaringen van bewoners en wijkprofessionals;
- door krachten te bundelen zijn we een meer aantrekkelijke samenwerkingspartner voor onderwijsinstellingen en onderzoekfinanciers voor het uitvoeren van diverse onderzoeken in de buurten en wijken;
- samen met de wijk successen vieren en delen met de rest van Dordrecht, de regio en het land, en;
- kennis is de enige grondstof die groeit door gebruik.

In de Lokale leeragenda gaan we een aantal zaken samenbrengen die elkaar kunnen versterken. Het gaat dan om bewonersbetrokkenheid zoals via participatief actieonderzoek, ‘*citizen science*’, co-creatie en ons digitale participatieplatform Doe Mee Dordrecht. Daarnaast willen we ook ervaringsdeskundigen en sleutelfiguren uit de wijk verbinden aan onze leeragenda. Hun kennis en ervaringen bieden ons een onmisbaar inzicht in de leefwereld van bewoners in de wijken. We zoeken de samenwerking met professionele onderzoekspartners zoals lectoraten en onderzoeksbureaus voor kwalitatief onderzoek. Waar mogelijk willen we dit combineren met het aanbieden van stageopdrachten voor Dordtse studenten en scholieren. Dit alles is aanvullend op onze Monitor Dordt West waarin kwantitatieve data van onze partners wordt samengebracht.

De eerste stappen zijn reeds gezet. We hebben een bewonersenquête uitgezet, er loopt een ‘*Life Critical project*’ (‘*citizen science*’) in Wielwijk en de GGD heeft een participatief actieonderzoek uitgevoerd met bewoners in Oud-Krispijn. Tevens is er in Oud-Krispijn gestart met een landelijk onderzoek naar ‘*community building*’ en buurtverbinders. In de pijplijn zitten nog een impactmeting van het wijkproject Werken in de energietransitie en een netwerkanalyse in het kader van Preventie met Gezag door onderzoeksbureau Beke.

Monitoring

Een belangrijk onderdeel van het NPDW is de organisatie van kennis, met monitoring als stevige basis. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties maakt onderscheid in drie niveaus op het gebied van kennisontwikkeling en informatieverzameling die voor het monitoren relevant zijn:

- cijfermatige ontwikkelingen in de gebieden op een aantal kernindicatoren;

- de uitvoering van het programma, de werkwijze en de interventies in gebieden, en;
- lessen trekken uit activiteiten en resultaten van de programma’s in de gebieden.

Lokaal is hierbij aangesloten doordat de al bestaande Monitor Dordt West wordt omgebouwd naar een nog bredere monitor voor het NPDW. In deze monitor worden de kernindicatoren die vanuit het NPLV zijn meegegeven opgenomen. Daarnaast hebben wij zelf op basis van onze lokaal opgestelde doelen extra indicatoren toegevoegd. De nulmeting is uitgevoerd bij de start van dit eerste uitvoeringsprogramma en te vinden in bijlage 3. Daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van het landelijke Dashbord Zicht op Wijken, waar wijken, het stedelijk focusgebied en andere gebieden met elkaar vergeleken kunnen worden.

Evalueren

We monitoren en verantwoorden onze inzet doorlopend en zullen in ieder geval jaarlijks een schriftelijke verantwoording opstellen. Daarnaast zijn we voornemens om ook op andere manieren een terugkoppeling te geven over behaalde resultaten en ondernomen inspanningen. Hierbij kan gedacht worden aan bijeenkomsten in de wijk, filmpjes, enzovoort. We maken hierbij gebruik van de methodiek van ‘Rijker Verantwoorden’.

Wanneer dit driejarige uitvoeringsprogramma tot zijn einde komt zal, voorafgaand aan het opstellen van het volgende uitvoeringsprogramma, een evaluatie worden uitgevoerd van de diverse inspanningen. Op basis hiervan besluit de Alliantie Dordt West of bijsturen of het herzien van onze gezamenlijke aanpak nodig is. Eventueel kan het 20-jarenplan worden geactualiseerd en vervolgens wordt het tweede uitvoeringsprogramma opgesteld.

12. Financiën

Om onze ambitie en doelstellingen te behalen is een forse investering nodig in de wijken in Dordt West. Niet alleen voor de komende paar jaar, maar voor zeker 20 jaar. Financiële ondersteuning vanuit de rijksoverheid is hierbij onmisbaar.

Voor de komende paar jaar zijn er middels diverse specifieke uitkeringen middelen beschikbaar gesteld voor de stedelijke focusgebieden. Continuering van deze financiële ondersteuning voor de jaren daarna is nog onzeker. Duidelijk is echter wel dat de lokale middelen die het programmabureau voor de organisatie van het programma ter beschikking heeft ontoereikend zijn. Onzekerheid over financiering op de lange termijn zorgt voor onrust, het bedreigt de continuïteit van onze aanpak en draagt niet bij aan het herstellen van het vertrouwen van bewoners van Dordt West in de overheid en haar partners. We hopen dan ook dat de rijksoverheid hier snel duidelijkheid over verschaft.

De inspanningen in dit uitvoeringsprogramma worden gedekt uit reguliere middelen vanuit de samenwerkende partijen, of door middel van incidentele financiering vanuit het Rijk. Hieronder een overzicht van middelen specifiek voor Dordt West.

Voor een aantal regelingen geldt dat er extra middelen beschikbaar waren voor gemeenten met een stedelijk focusgebied. Het gaat dan onder meer om het Nationaal Isolatieprogramma waar Dordrecht voor de hele gemeente voor de periode 2023-2026 een bedrag van € 2.994.268 voor heeft ontvangen. Een groot deel van deze middelen wordt ingezet in Dordt West. Tevens wordt voor diverse inspanningen in Dordt West gebruik gemaakt van Europese subsidies en gaan we als NPDW samen met regiogemeenten optrekken voor het versterken van de brede welvaart van de regio in het kader van de Regio Deal (5de tranche).

Financiering door het Rijk

Regeling	Bedrag	Periode	Toegekend	Cofinanciering
Volkshuisvestingsfonds (3de tranche)	€17.061.638,-	2024 - 2033	Ja	Raadsvoorstel na toekenning voor cofinanciering van 30%
Startbouwimpuls (Vliegen / vd Goesstraat)	€887.490,-	2024 - 2025	Ja	Nee
Aanpak energiearmoede	€624.321,-	2024	Ja	N.v.t
Kansrijke Wijk – Integraal budget	€768.670,-	2023 - 2025	Ja	N.v.t
Kansrijke Wijk – Preventie armoede en schulden	€807.500,-	2023 - 2025	Ja	N.v.t
Kansrijke Wijk – Veerkracht en weerbaarheid	€242.250,-	2023 - 2025	Ja	N.v.t
Kansrijke Wijk – Re-integratie arbeidsmarkt	€435.148,-	2024 - 2025	Ja	N.v.t
Kansrijke Wijk – Ontwikkeling jonge kind	€2.841.193,-	2023 - 2025	Ja	N.v.t
Kansrijke Wijk – Gezonde leefomgeving	€345.000,-	2023 - 2025	Ja	N.v.t
Kansrijke Wijk – Programma organisatie	€1.425.000,-	2023 - 2025	Ja	N.v.t
Preventie met Gezag	€4.604.368,-	medio 2023 - medio 2026	Ja	Ja
Weerbare gemeenschappen tegen ondermijnende criminaliteit	€35.000,-	2024 - 2025	Ja	N.v.t
Rijksbijdrage impactanalyse leefbaarheid en veiligheid	€15.000,- €15.000,-	2023 2024	Ja	N.v.t
Totaal	€30.107.578,-			

Financiering lokale partners

De gemeente financiert de programmamanager, een adviseur NPLV, een coördinator voor de pijler Wonen en fysieke leefomgeving, een adviseur participatie en een projectleider Preventie met Gezag. Daarnaast zijn er voor het NPDW uren beschikbaar van een data adviseur, een subsidie adviseur, een controller en diverse beleidsadviseurs. Een deel van de inspanningen voor Dordt West wordt daarnaast gefinancierd uit de Agenda 2030, een investeringsagenda van bijna € 300 miljoen. Het gaat dan met name om inspanningen gefinancierd uit de €27,4 miljoen voor het Dordts leerprogramma, de €10,5 miljoen voor Glansrijke toekomst en de €8 miljoen voor Ruimte voor banen.

Trivire levert de coördinator van de pijler Gezond en samen leven, de SDD levert de coördinator voor de pijler Arbeidsmarkt en bestaanszekerheid en de Stichting Dordrecht Sociaal levert de coördinator voor de pijler Leefbaar en veilig. Nestas scholengroep en Stedelijk Dalton Lyceum leveren beide een coördinator voor de pijler Leren en ontwikkelen. De scholen ontvangen daarnaast onder andere middelen uit de regeling School en omgeving. Alle partners leveren bovendien een bijdrage door deelname aan het brede netwerk bestaande uit de Alliantie Dordt West, stuurgroepen en werkgroepen. De financiering en de impact van het NPDW wordt verder uitgewerkt in een ex ante impactanalyse, uitgevoerd door Decisio en Rebel Group.

**We bouwen aan een
sterke stad voor iedere
Dordtenaar.**

Bijlage 1

Strategische en operationele doelen Nationaal Programma Dordt West

Strategische (ER) doelen	Operationele doelen
Het verbeteren van de fysieke leefomgeving	In 2043 waarderen bewoners in Dordt West hun woonomgeving gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	De fysieke leefomgeving voldoet zo veel mogelijk aan de Kernwaarden Gezonde Leefomgeving (GGD/GHOR).
	In 2043 is de woonomgeving in Dordt West zoveel mogelijk toekomstklaar op het gebied van duurzaamheid en klimaatbestendigheid.
Het bieden van meer toekomstbestendig wonen	In 2043 zijn bewoners in Dordt West net zo tevreden over hun woning als bewoners elders in Dordrecht.
	In 2043 kunnen inwoners in Dordt West die dat nodig hebben, terecht in een toegankelijke woning, waar de benodigde zorg geleverd kan worden en welzijnsvoorzieningen nabij zijn, zodat zij langer zelfstandig thuis kunnen wonen.
	Alle bewoners in Dordt West die te maken krijgen met een fysieke aanpak van hun woning, krijgen indien nodig ondersteuning op alle leefgebieden aangeboden.
	In 2043 kunnen bewoners in Dordt West, ongeacht hun inkomen, een wooncarrière binnen de wijken maken.
	In 2043 zijn woningen in Dordt West toekomstklaar gemaakt voor en aangesloten op een duurzame energiebron die voor de te onderscheiden buurt als beste kwalificeert.

Strategische (ER) doelen	Operationele doelen
Het verkleinen van gezondheids-achterstanden	In 2043 ligt de ervaren gezondheid van inwoners in Dordt West op het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 hebben alle inwoners in Dordt West toegang tot huisartsenzorg en mondzorg in Dordrecht en maken hier ook gebruik van.
	In 2043 zijn alle scholen in Dordt West Gezonde Scholen.
	In 2043 haalt 75% van de inwoners van Dordt West de beweegrichtlijn.
	In 2043 sport (of sportief beweegt) 80% van de jeugd in Dordt West 3x per week of vaker.
Een meer samen redzame gemeenschap	In 2043 ligt het percentage bewoners dat de afgelopen 4 weken stress heeft ervaren in Dordt West onder de 15 %.
	In 2043 zijn in Dordt West (informele) zorg en welzijn zodanig georganiseerd dat alle ouderen en kwetsbaren in Dordt West langer waardig thuis wonen.
	In 2043 is in Dordt West de instroom van nieuwe bewoners met sociaal kapitaal minimaal gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 is in Dordt West de betrokkenheid en verbondenheid met elkaar en de buurt verbeterd.
	In 2043 is in Dordt West het vertrouwen in de buurt, overheid, instanties en elkaar verbeterd.

Strategische (ER) doelen	Operationele doelen
Meer kinderen groeien kansrijk op	In 2043 is het aandeel kinderen dat opgroeit in armoede in Dordt West gedaald met 70% t.o.v. 2015.
	In 2043 nemen alle peuters in Dordt West met een vve-indicatie deel aan voorschoolse educatie en stroomt minimaal 75% zonder taalachterstand door naar de basisschool.
	In 2043 is de onderwijsdeelname van kinderen in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 is het niveau van doorstromen naar het voortgezet onderwijs gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 behalen alle reguliere basisschoolleerlingen in Dordt West de streefdoelen (IS) op rekenen en taal.
	In 2043 is het aantal jongeren tussen de 16 en 27 jaar met een startkwalificatie gegroeid en gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
Meer inwoners krijgen kansen om zich te blijven ontwikkelen	In 2043 weten alle inwoners in Dordt West waar zij terecht kunnen om zich verder te ontwikkelen op de arbeidsmarkt, ongeacht of iemand een uitkering heeft, op school zit, werkt of nog niet actief is op de arbeidsmarkt.
	In 2043 is het aandeel laaggeletterde inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
Het bieden van een beter perspectief op betaald werk	In 2043 is de SES-WOA score van inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 hebben alle inwoners in Dordt West die willen werken een baan of zinvolle dagbesteding.
	In 2043 is het percentage inwoners dat deelneemt aan de arbeidsmarkt gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 is het aantal jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt in Dordt West afgenomen en ligt op het gemiddelde van Dordrecht.

Strategische (ER) doelen	Operationele doelen
Het bieden van een beter perspectief op een leven lang voldoende en stabiel inkomen	In 2043 is het aantal inwoners in Dordt West dat in armoede leeft gedaald met 70% t.o.v. 2015.
	In 2043 is het aantal inwoners in Dordt West met problematische schulden gedaald met 50% t.o.v. 2015.
	In 2043 is het aantal inwoners in Dordt West dat in de bijstand zit gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 is het aantal huishoudens in Dordt West dat onder of rond het sociaal minimum zit gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 bereiken we met onze regelingen in het sociaal domein alle inwoners in Dordt West.
Het vergroten van de veiligheid	In 2043 is het aantal jongeren tot 27 jaar in Dordt West dat in aanraking komt met de politie gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 is het totaal aantal misdrijven per 1.000 inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 is de beleving van veiligheid in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 is het percentage personen dat in Dordt West aangeeft in het afgelopen jaar slachtoffer te zijn geweest van kindermishandeling, partnergeweld of ouderenmishandeling ten opzichte van 2022 met minimaal een kwart afgenomen.
	In 2043 is het crimineel/illegaal pandgebruik gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
Het vergroten van de leefbaarheid	In 2043 scoort Dordt West op de Leefbaarometer gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 is het aantal E33 meldingen (personen met onbegrepen gedrag) in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
	In 2043 is het aantal meldingen van overlast per 1.000 inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

Bijlage 2

Schematisch overzicht van alle inspanningen

De inspanningen dragen bij aan het behalen van doelstellingen binnen meerdere programmapijlers.

Er zal nog een doelen-inspanningen netwerk worden opgesteld om dit goed in beeld te brengen.

Wonen en fysieke leefomgeving	Gezond en samen leven	Leren en ontwikkelen	Arbeidsmarkt en bestaanszekerheid	Leefbaar en veilig
-------------------------------	-----------------------	----------------------	-----------------------------------	--------------------

Programmapijler Wonen en fysieke leefomgeving

Woningbouwprojecten	X				
Wijkconciërge	X	x			
Aanpassen toekenningsregels sociale huur	X			x	
Verduurzamen woningvoorraad	X	x		x	
Aanpak slechte energielabels	X	x		x	
Energiehulp	X	x		x	
Aanpak aardgasvrij	X				
Verbeteren groene buitenruimte	X	x			
Schone wijken	X	x			x

Programmapijler Gezond en samen leven

Sportvisie 2030	x	X	x	x	x
Beweeghub Deetosnel		X			
Leefstijlaanpak		X		x	
Beweegalliantie		X			

Bijlage 2 Schematisch overzicht van alle inspanningen

	Wonen en fysieke leefomgeving	Gezond en samen leven	Leren en ontwikkelen	Arbeidsmarkt en bestaans-zekerheid	Leefbaar en veilig
Gezonde Leefomgeving	x	X			
Life Critical Project	x	X			
Gemeentepolis		X		x	
GelijkGezond		X		x	
Uitvoeringsprogramma Kansrijke Start		X	x		
Stimuleren beweging jonge kind		X	x	x	
Gezond gewicht		X	x		
Gezonde scholen		X	x		
WIJ Dordrecht		X			
ThuisPLUS flat	x	X			
Voorkomen en tegengaan stress en eenzaamheid	x	X			
ABCD-methode		X			
Community building bij de oplevering van vernieuwde of nieuwe wooncomplexen	x	X			x
Programma Inclusieve stad	x	X	x	x	x
Programmapijler Leren en ontwikkelen					
Ontwikkeling jonge kind		x	X		
Zomerbeleid		x	X		
Brede School Academie			X		

Bijlage 2 Schematisch overzicht van alle inspanningen

	Wonen en fysieke leefomgeving	Gezond en samen leven	Leren en ontwikkelen	Arbeidsmarkt en bestaanszekerheid	Leefbaar en veilig
	Inzet bibliotheek	x	X	x	
	Internationale Schakelklassen		X		
	Dordts Leerprogramma		X		
	Schoolpsycholoog	x	X		
	Warme overdracht	x	X		
	Brugfunctionaris	x	X	x	x
	ZOW-netwerk	x	X	x	
	Inzet extra Leerplicht consulenten		X		X
	Programma Glansrijke Toekomst		X	x	x
	Maatschappelijke Diensttijd		X		x
	AanDeBak-garantie		X	x	
	Programmapijler Arbeidsmarkt en bestaanszekerheid				
	Regionaal arbeidsmarktbeleid			X	
	Uitvoeringsprogramma Arbeidsmarkt & Menselijk Kapitaal		x	X	
	Beleid participatie	x		X	
	Leerpraktijkcentrum		x	X	
	Wijkproject Werken in de Energietransitie	x	x	X	
	Programma Samen tegen Armoede	x		X	
	Ketenaanpak schulden	x		X	

Bijlage 2 Schematisch overzicht van alle inspanningen

	Wonen en fysieke leefomgeving	Gezond en samen leven	Leren en ontwikkelen	Arbeidsmarkt en bestaans-zekerheid	Leefbaar en veilig
	Programma bestaanszekerheid en kansengelijkheid	x	x	x	X
	Sociale Herhuisvesting / Aanpak Sociaal Renoveren	x	x		X
	Herschikking sociaal domein		x	X	
	Het Ondernemersfonds			X	
	Maatschappelijk betrokken ondernemen		x	X	
	Programmapijler Leefbaar en veilig				
	Whatsappbuurtpreventie en buurtpreventieteams		x		X
	Aanpak overlast	x	x		X
	Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek	x			X
	Lokaal uitvoeringsplan ondermijning	x		x	X
	Weerbare gemeenschappen		x		X
	Versterkingsprogramma weerbaar tegen ondermijning	x			X
	Bewustwording ondermijnende criminaliteit		x		X
	Aangewezen veiligheidsrisicogebieden				X
	Sociaal Handhaven	x		x	X
	Lokaal netwerk Zorg- en veiligheid		x		X
	Wijk-GGD		x		X
	Life Goals		x	x	X
	Preventie met gezag		x		X

Bijlage 3 Cijfers

Kernindicatoren Rijk

Actielijn 1 – Samenhangende aanpak

Intensieve samenwerking met het Rijk en partners via een brede regietafel sociaal domein en via bestuurlijke allianties.

Actielijn 2 – Verbeteren woningen en wijken

Afspraken maken over herstructurering, het aandeel sociale huurwoningen, de bouw van betaalbare woningen en verduurzamen van bestaande woningen.

- *Leefbaarometer 'woningvoorraad' (indexcijfer):*
4,02 (Dordrecht, 2020)
- *Woningen met energielabels E t/m G (%):*
11 (Dordrecht); 14,5 (Dordt West)

Actielijn 3 – Meedoen in de samenleving

Aanpakken van armoede en schulden, het stimuleren van een Rijke Schooldag en het versterken van scholen om de gestapelde problematiek te doorbreken.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehoef
SES-WOA-score (indexcijfer)	-0,07	-0,41	-0,47	-0,38	-0,22
Huishoudens onder sociaal minimum (% van totaal aantal huishoudens)	8%	15%	17%	14%	11%
Arbeidsparticipatie (% van beroepsbevolking)	66%	60%	57%	59%	64%
Definitief schooladvies PO (% MAVO – HAVO – VWO)	MAVO: 55,6% HAVO: 22,4% VWO: 20,7%	MAVO: 69%, HAVO: 20,1%, VWO: 10,9%	MAVO: 57,9%, HAVO: 5,3%, VWO: 15,8%	MAVO: 47,2%, HAVO: 31,4%, VWO: 21,3%	MAVO: 63,7%, HAVO: 12%, VWO: 20,6%
Inwoners zonder startkwalificatie (% inwoners 18-30 jaar)	15%	20%	30%	18%	23%

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Personen in schuldsanering (% inwoners)	2/1000inw	4/1000inw	4/1000inw	6/1000inw	1/1000inw
Gebruik WMO (aantal per 1000 inwoners)	85/1000inw	117	116	92	58
Jongeren met jeugdzorg (aantal per 1000 23-minners)	11,00%	12%	14%	9%	10%

Actielijn 4 – Vergroten van de veiligheid

Geld inzetten voor de preventie van jeugdcriminaliteit, het versterken van de veerkracht van jongeren en van de professionals in het sociaal domein, en afgepakte goederen en middelen een publieke bestemming geven.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Leefbaarometer 'overlast & onveiligheid' (indexcijfer)	4,02	3,79	3,68	3,83	3,88
Aantal personen jonger dan 25 verdacht van een delict (per 1000 inwoners)	2%	3%	3%	0%	2%
Percentage dat veel overlast ervaart van rondhangende jongeren in 2023 (Veiligheidsmonitor)	6%	7%	9%	10%	10%

Overzicht indicatoren Nationaal Programma Dordt West

Lokaal hebben wij aanvullend extra strategische en operationele doelen vastgesteld. Hiervoor is een set van indicatoren samengesteld die op onderdelen nog zal worden aangevuld. We hebben namelijk nog niet

voor alle doelstellingen geschikte indicatoren gevonden om de voortgang te meten. We gaan hier gedurende de looptijd van dit eerste uitvoeringsprogramma mee aan de slag.

Wonen en Fysieke Leefomgeving

Het verbeteren van de fysieke leefomgeving:

- In 2043 waarderen bewoners in Dordt West hun woonomgeving gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Leefbaarometer bewoners	4,03	3,93	3,9	3,78	3,85
Prettig wonen in de buurt - rapportcijfer 1-10 (Veiligheidsmonitor 2023)	7,4	6,9	7,1	7,1	6,9
Leefbaarometer fysieke omgeving 2020	4,05	3,89	3,93	3,77	3,81
Fysieke voorzieningen - schaalscore, hoe hoger hoe beter (Veiligheidsmonitor 2023)	6,0	6,4	6,0	5,8	5,5
Percentage dat veel overlast ervaart van fysieke verloedering (Veiligheidsmonitor 2023)	26%	39%	31%	36%	34%

Bijlage 3 Cijfers

- De fysieke leefomgeving voldoet zo veel mogelijk aan de Kernwaarden Gezonde Leefomgeving (GGD/GHOR).
- In 2043 is de woonomgeving in Dordt West zoveel mogelijk toekomstklaar op het gebied van duurzaamheid en klimaatbestendigheid.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
KPI hittestress	0,4	1,61	1,45	1,21	1,24
KPI m² groen in openbare ruimte en collectieve tuinen van corporaties	23,66%	14,45%	22,00%	35,69%	22,69%

Het bieden van meer toekomstbestendig wonen:

- In 2043 zijn bewoners in Dordt West net zo tevreden over hun woning als bewoners elders in Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Gemiddelde WOZ-waarde in 2022 (woonmonitor OCD)	297	245	219	242	205

- In 2043 kunnen inwoners in Dordt West die dat nodig hebben, terecht in een toegankelijke woning, waar de benodigde zorg geleverd kan worden en welzijnsvoorzieningen nabij zijn, opdat men langer zelfstandig thuis kan wonen.
- Alle bewoners in Dordt West die te maken krijgen met een fysieke aanpak van hun woning, krijgen indien nodig ondersteuning op alle leefgebieden aangeboden.
- In 2043 kunnen bewoners in Dordt West, ongeacht hun inkomen, een wooncarrière binnen de wijken maken.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Samenstelling woningvoorraad (huur/koop, markt/sociaal, woningtype)	23623,26 koop; 15749,16 sociale huur; 7874,58 huur	2768,87 koop; 1314,04 sociale huur; 610,09 huur	983,09 koop; 1275,36 sociale huur; 398,55 huur	1211,2 koop; 1665,4 sociale huur; 151,4 huur	1569,96 koop; 2049,67 sociale huur; 610,09 huur
Leefbaarometer woningvoorraad 2020	4,05	3,93	3,93	3,79	3,89

Bijlage 3 Cijfers

- In 2043 zijn woningen in Dordt West toekomstklaar gemaakt voor en aangesloten op een duurzame energiebron die voor de te onderscheiden buurt als beste kwalificeert.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Energie label E, F, G	2980 E 1950 F 1450 G	290 E 325 F 205 G	195 E 145 F 145 G	190 E 80 F 35 G	410 E 120 F 75 G

Gezond en samen leven

Het verkleinen van gezondheidsachterstanden:

- In 2043 ligt de ervaren gezondheid van inwoners in Dordt West op het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Goed ervaren gezondheid in 2020 (gezondheidsmonitor)	76%	74,6	70,2	70,7	70,7
Regie over het leven	88,9%	87,9%	85,3%	85,7%	85,9%
Jongeren met jeugdzorg	11%	10%	9%	14%	12%
Gebruik WMO (per 1.000 inwoners) (CBS 2020)	85	58	92	116	117

Bijlage 3 Cijfers

- In 2043 hebben alle inwoners in Dordt West toegang tot huisartsenzorg en mondzorg in Dordrecht en maken hier ook gebruik van.
- In 2043 zijn alle scholen in Dordt West Gezonde Scholen.
- In 2043 haalt 75% van de inwoners van Dordt West de beweegrichtlijn (dit is in lijn met het landelijk streven uit het Nationaal preventieakkoord).

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Percentage volwassenen en ouderen (2,5 uur per week matig intensief bewegen & 2 keer per week spier- en botversterkende activiteiten & balansoefeningen voor ouderen)	42,1	43,2	41	39	40,7
Percentage wekelijkse sporters volwassenen	46%	43%	40%	39%	40%

- In 2043 sport (of sportief beweegt) 80% van de jeugd in Dordt West 3x per week of vaker.

Een meer samenredzame gemeenschap:

- In 2043 ligt het percentage bewoners dat de afgelopen 4 weken stress heeft ervaren in Dordt West onder de 15%.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Percentage inwoners van 18 jaar of ouder met een hoog risico op een angststoornis of depressie	12%	16%	16%	16%	17%
Percentage inwoners van 18 jaar of ouder dat de afgelopen 4 weken (heel) veel stress heeft ervaren	22%	27%	26%	25%	26%

Bijlage 3 Cijfers

- In 2043 zijn in Dordt West (informele) zorg en welzijn zodanig georganiseerd dat alle ouderen en kwetsbaren in Dordt West langer waardig thuis wonen.
- In 2043 is in Dordt West de instroom van nieuwe bewoners met sociaal kapitaal minimaal gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
- In 2043 is in Dordt West de betrokkenheid en verbondenheid met elkaar en de buurt verbeterd.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Percentage ernstig/zeer eenzaam	19%	23%	21%	25%	24%
Percentage mantelzorg	13,50%	12,70%	13,30%	13,50%	12,40%
Percentage vrijwilligers	21%	18,50%	17,90%	17%	17,10%
Sociale cohesie – schaalscore, hoe hoger hoe beter (Veiligheidsmonitor 2023)	6,1	5,9	6,0	5,8	5,5

- In 2043 is in Dordt West het vertrouwen in de buurt, overheid, instanties en elkaar verbeterd.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Tevredenheid over functioneren politie in de buurt – % (zeer) tevreden / % (zeer) ontevreden (Veiligheidsmonitor 2023)	36% / 9%	24% / 10%	34% / 10%	35% / 15%	36% / 11%
Tevredenheid over zichtbaarheid politie in de buurt – % (zeer) tevreden / % (zeer) ontevreden (Veiligheidsmonitor 2023)	30% / 23%	22% / 35%	29% / 21%	29% / 29%	42% / 16%
Tevredenheid met aanpak van leefbaarheid en veiligheid door gemeente – % (zeer) tevreden / % (zeer) ontevreden (Veiligheidsmonitor 2023)	43% / 15%	37% / 25%	42% / 19%	39% / 15%	38% / 18%

Leren en ontwikkelen

Meer kinderen groeien kansrijk op:

- In 2043 is het aandeel kinderen dat opgroeit in armoede in Dordt West gedaald met 70% t.o.v. 2015.
- In 2043 nemen alle peuters in Dordt West met een vve-indicatie deel aan voorschoolse educatie en stroomt minimaal 75% zonder taalachterstand door naar de basisschool.
- In 2043 is de onderwijsdeelname van kinderen in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht. (Afname schooluitval en -verzuim).

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Percentage Voortijdig Schoolverlaters	3%	3%	5%	7%	5%

- In 2043 is het niveau van doorstromen naar het voortgezet onderwijs gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht. (Uitstroom advies, zie monitor groeiagenda).

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Citoscore	535,15	532,99	538,78	532,64	533,57
Verwachte onderwijsachterstand	22%	33%	35%	37%	40%
Definitief schooladvies PO (DUO) (% mavo – havo – vwo)	55.6% / 22.4% / 20.7%	63.7% / 12% / 20.6%	47.2% / 31.4% / 21.3%	57.9% / 5.53% / 15.8%	69% / 20.1% / 10.9%

- In 2043 behalen alle reguliere basisschoolleerlingen in Dordt West de streefdoelen (1s) op rekenen en taal (zie ambitie Dordtse onderwijsmonitor).
- In 2043 is het aantal jongeren tussen de 16 en 27 jaar met een startkwalificatie gegroeid en gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Percentage 18 t/m 30 jarigen zonder startkwalificatie	15%	23%	18%	30%	20%
Percentage hoogopgeleide 18 t/m 30 jr	25%	21%	22%	11%	19%

Meer inwoners krijgen kansen om zich te blijven ontwikkelen:

- In 2043 weten alle inwoners in Dordt West waar zij terecht kunnen om zich verder te ontwikkelen op de arbeidsmarkt, ongeacht of iemand een uitkering heeft, op school zit, werkt of nog niet actief is op de arbeidsmarkt
- In 2043 is het aandeel laaggeletterde inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

Arbeidsmarkt en bestaanszekerheid

Het bieden van een beter perspectief op betaald werk:

- In 2043 is de SES-WOA score van inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
SES-WOA Score	-0,07	-0,22	-0,38	-0,47	-0,41
Spreiding SES-WOA scores	0,91	0,96	0,98	1,07	0,97

- In 2043 hebben alle inwoners in Dordt West die willen werken een baan of zinvolle dagbesteding.
- In 2043 is het percentage inwoners dat deelneemt aan de arbeidsmarkt gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Arbeidsparticipatie	67%	66%	61%	58%	60%
Werkloosheidscijfers (t.a.v. bevolking 15- tot AOW-leeftijd)	7,8	8,3	8	11,2	8,3
- Percentage niet-werkende werkzoekenden					
- Percentage met uitkering sociale dienst					

Bijlage 3 Cijfers

- In 2043 is het aantal jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt in Dordt West afgenomen en ligt op het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Percentage jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt	2%	3%	5%	4%	4%

Het bieden van een beter perspectief op een leven lang voldoende en stabiel inkomen:

- In 2043 is het aantal inwoners in Dordt West dat in armoede leeft gedaald met 70% t.o.v. 2015.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Schuldsanering per 1.000 inwoners (KIS Wijkmonitor 2018)	2	1	6	4	4

- In 2043 is het aantal inwoners in Dordt West met problematische schulden gedaald met 50% t.o.v. 2015.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Gebruik WMO-voorziening (per 1.000 inwoners)	85	58	92	116	117
Aantal inwoners met een bijstand uitkering	30,7	37,8	56,2	57,7	66,5
Aantal inwoners met WW-uitkering	7,8	8,3	8	11,2	8,3

Bijlage 3 Cijfers

- In 2043 is het aantal inwoners in Dordt West dat in de bijstand zit gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
- In 2043 is het aantal huishoudens in Dordt West dat onder of rond het sociaal minimum zit gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Percentage huishoudens onder of rond het sociaal minimum	8%	10%	13%	16%	14%
Percentage huishoudens laag inkomen	8%	10%	12%	15%	14%
Percentage hoge draagkracht in 2020 (gezondheidsmonitor) = geen moeite hebben maandelijks rond komen	77%	69%	68%	67%	67%
Percentage lage draaglast in 2020 (gezondheidsmonitor) = matig of veel regie over eigen leven	89%	87%	85%	86%	86%

- In 2043 bereiken we met onze regelingen in het sociaal domein alle inwoners in Dordt West.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Percentage bereik bijzondere bijstand regelingen 2021	9%	8%	8%	13%	9%
Percentage bereik persoonlijk minima budget regelingen 2021	49%	53%	55%	60%	55%
Percentage bereik kwijtschelding gemeentelijke belastingen regelingen 2021	73%	76%	78%	72%	80%

Leefbaar en veilig

Het vergroten van de veiligheid:

- In 2043 is het aantal jongeren tot 27 jaar in Dordt West dat in aanraking komt met de politie gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Aantal personen jonger dan 25 jaar verdacht van een delict (per 1.000 inwoners)	1,0%	2,0%	2,0%	4,0%	1,0%
Risicoscore jonge aanwas drugscriminaliteit	0,18	0,19	0,22	0,2	0,19

- In 2043 is het totaal aantal misdrijven per 1.000 inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
High impact crimes (per 10.000 inwoners)	57,5	52,5	70,3	48,1	72,4
Straatroof en overval (per 10.000 inwoners)	1,5	0	4	0	2,4
Totaal misdrijven (per 10.000 inwoners)	513,1	474,4	546,2	495,6	471,5
Geweldsmisdrijven (per 10.000 inwoners)	47,7	47	58,2	48,1	53,4
Diefstal/ inbraak woning (per 10.000 inwoners)	8,4	5,5	8	0	16,6

- In 2043 is de beleving van veiligheid in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Leefbaarometer overlast en onveiligheid (Indexcijfer 2020)	4,02	3,88	3,83	3,68	3,79
Veiligheid in de buurt – rapportcijfer 1-10 (Veiligheidsmonitor 2023)	7,3	6,7	7,1	6,8	6,8

- In 2043 is het percentage personen dat in Dordt West aangeeft in het afgelopen jaar slachtoffer te zijn geweest van kindermishandeling, partnergeweld of ouderenmishandeling ten opzichte van 2022 met minimaal een kwart afgenomen.
- In 2043 is het crimineel/illegaal pandgebruik gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht. (Productie drugs, aanwezigheid wapens/explosieven, onttrekking aan woningmarkt, doorverhuren).

We vergroten de leefbaarheid:

- In 2043 scoort Dordt West op de Leefbaarometer gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.
- In 2043 is het aantal E33 meldingen (personen met onbegrepen gedrag) in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
E33 meldingen politie	1353	93	67	101	111
Percentage ervaren van veel overlast van buurtbewoners in 2023 (Veiligheidsmonitor)	6%	9%	6%	5%	6%
Percentage ervaren van veel overlast van verwarde personen in 2023 (Veiligheidsmonitor)	3%	2%	1%	7%	4%

- In 2043 is het aantal meldingen van overlast per 1.000 inwoners in Dordt West gelijk aan het gemiddelde van Dordrecht.

	Dordrecht	Oud-Krispijn	Nieuw-Krispijn	Wielwijk	Crabbehof
Melding overlast (per 10.000 inwoners)	389,7	391,5	496	495,6	408,6
Melding overlast jeugd	20%	24,0%	9,0%	11,0%	11,0%
Percentage inwoners dat veel sociale overlast ervaart (Veiligheidsmonitor 2023)	14%	22%	14%	20%	20%

Uitvoeringsprogramma 2024-2026

Nationaal Programma Dordt West 2023-2043

Versie 24 mei 2024

In opdracht van: Alliantie Dordt West

Tekst: Partners Dordt West

Vormgeving: Impuls Ontwerpt

Fotografie: Gemeente Dordrecht, Anke Bot, Ronald van den Heerik, Jeroen Niemeijer,
Jarko de Witte van Leeuwen, Hay Creatie en Advies, en anderen